

Maurits Jacob Eijcks Aantekeningen Over Eijckenstein, 1651-1852

Uitgegeven en toegelicht door
Pieter van Hees en Anne Doedens

© 2020 Stichting Digitaal Museum De Bilt/Onlinemuseumdebilt.nl

Pieter van Hees/Anne Doedens

betreffende
Eijckenstein
1ste
deel

Korte Schets
of tafereel
der Plaats Eijckenstein,
gelegen
aan den
Haartensdijk.

Behelzende een chronologische, topographische
en huishoudkundige beschrijving van dezelve,
sedert een jaar 1651; waarin de verbeteringen en
jaarlijkse veranderingen, op dezelve voorgevallen
voor de onderschudene bezitters van het gemetste
Landgoed, in der tijd opgesteld, en 's jaarlijksch
aangeleekend zijn, door een eigenaar:

M. J. Eijck.

. Begonnen — 1795.

Vooraf

Voor u ligt het verhaal van Eyckenstein, zoals beschreven door een van zijn illustere bewoners, Maurits Jacob Eijck (1764-1853). Het is in meer dan één opzicht een bijzonder document. In kladschrift neergeschreven op ongelineerd papier in een soort schoolschrift, was het document mogelijk bestemd voor latere publicatie, iets waar het – totdat deze uitgave verscheen – nooit van kwam.

Over ‘Betreffende Eijckenstein’

Het is een in zijn soort uniek document. ‘Over Eijckenstein’ behoort tot een categorie geschriften waar we er, als het over de vroege negentiende eeuw gaat, niet veel van hebben. Waar Eijcks tijdgenoot A.C.W. Staring (1767-1840) het landleven op zijn beroemde goed de Wildenborch in poëzie beschreef, noteerde de Maartensdijkse burgemeester zijn ervaringen voor het nageslacht in nuchter proza. Men leest in het document over de beslommeringen van een landgoedeigenaar die als jong volwassene het werk van zijn vader overnam en verder ging met zijn levenswerk, het herstel en de uitbreiding van het landgoed Eyckensteijn. Eijck begon met zijn aantekeningen in 1795, hoewel hij het verhaal van het landgoed in 1651 liet aanvangen en hij eindigde met het jaar 1833. Het doel was, zoals hij in een naschrift in 1852 opmerkte:

‘[ik] heb dit landgoed op grooten schaal kunnen beteren en vergrooten (...) en daardoor het landgoed tot een hoogte te brengen, zoo als er maar enkele in de provincie gevonden worden.’

Wel merkte hij bescheiden op dat hij dit slechts met Gods hulp had kunnen doen. Deze bescheidenheid echter verhulde niet dat Maurits Jacob in zijn leven meer dan het gewone deed om zijn landgoed tot bloei te brengen en zijn landhuis te verfraaien. We maken kennis met de beplanting van het landgoed met allerlei soorten bomen, want Maurits Jacob hield zich vooral met het rendement van bosbouw bezig, en was dan ook geïnteresseerd in ziektes die zijn houtopstand bedreigden. Opvallend is ook zijn aandacht voor het planten van bomen naast wegen. Daarnaast ging zijn aandacht naar turfproductie.

Uit het hele manuscript spreekt een zakelijke aanpak. Maurits Jacob wist wat hij deed toen hij investeerde in houtproductie, uitbreiding en ontginning van zijn landgoed. Hij was ook niet de enige. Een aanzienlijk deel van Nederland buiten het veengebied in het Westen van het land en de kleigronden in Zeeland, een deel van Zuid Holland, de Betuwe en Groningen, bestond uit woeste zandgronden, meestal schaars bedekt met heide en wat dennen en berken. Vanaf het begin van de 19^e eeuw begonnen landgoedeigenaren met ontginning van deze gebieden. Veelal kozen ze voor het inplanten van dennen- en sparrenbossen. Hout was een goede investering, zoals we ook bij Eijck zullen zien.

Verfraaiing van het bezit, huis en nabijgelegen gronden, was al veel eerder voor landgoedeigenaren een belangrijk uitgangspunt geweest. In de 17^e en 18^e eeuw lieten veel eigenaren hun bezit volgens de idealen van de classicistische tuin aanleggen. Hierbij was grote aandacht voor geometrische vormen en symmetrie. Eind 18^e eeuw maakte dit ideaal plaats voor de Engelse landschapstuin met romantische

boompartijen, mooie doorkijkjes, slingerende wandelpaden en grillig gevormde waterpartijen. Daarnaast kwamen er 'follies', letterlijk grapjes, hier in de vorm van niet nuttig bedoelde het oog strelende bouwsels.¹

Maurits Jacob was economisch verstandig en conservatief rekenend bezig, hoewel hij soms ook bepaald vernieuwend wilde zijn, zeker als er geld verdiend kon worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor het mislukte project om koeien te gebruiken voor het aandrijven van een nieuwe watermolen. Het is ook van toepassing op zijn experimenten om meubels te maken van (goedkoop) berkenhout.

De bouw van arbeiderswoningen wordt door Maurits Jacob aangestipt, en tussen de regels door leest men dat een werkmans loon op het goed minder dan een gulden per dag verdiende, een boswerker zelfs maar drie gulden per week. Uitgebreid gaat Maurits Jacob in op de waterhuishouding van zijn landgoed. Vooral het graven en onderhouden van het kanaal naar het noorden, naar het huidige Boetzelaersveld telde zwaar. Dat kanaal was economisch van levensbelang, want over deze thans doorgaans droogstaande watergang werd de turf met schouwen afgevoerd naar het 'Grote Huis', naar de Praamgracht en de huidige Maartensdijkse Dwarswetering. Over water werd de turf naar de afnemers gevoerd, zoals de inwoners van Utrecht. Om het kanaal bevaarbaar en op niveau te houden moesten er schutsluizen komen. Dat ging niet altijd zonder problemen: we lezen dat Maurits Jacob klaagt over het gemeentebestuur van Oostveen, het huidige Maartensdijk, en blij is dat een schutsluis op Bilts grondgebied ligt. Het is een klacht uit het begin van de eeuw die later niet herhaald wordt, want een paar jaar later is hij zelf burgemeester van Maartensdijk. Toch hield ook toen de waterstand in de watergangen van zijn landgoed hem voortdurend bezig.

Al lezend ontdekt men, dat het Maurits Jacob en zijn vader voor de wind ging in de Franse periode (tot 1813). Veel wordt aangekocht, waaronder de landgoederen Berkenstein, Ridderoord en Eykelenkamp; daarnaast Klein Eyckenstein, en boerderijen, als De Middag, de Avond en De Koekoek. In Maartensdijk en directe omgeving was Eijck de grootste landeigenaar. Hij was het, die de basis legde voor het uiteindelijk in 1876 bij de verkoop bijna 800 hectaren grote landgoed, dat een groot deel van de huidige gemeente De Bilt omvatte.²

Ook de directe omgeving van 'Het Grote Huis', zoals hij Eijckenstein hier en daar betitelt, pakte Maurits Jacob aan. De verbouwing van de oude hofstede tot het huidige huis wordt door hem uitvoerig besproken en verklaard. In het park waren er de voor die tijd typische 'follies'. Zo was er op Eyckenstein de 'Chineesche tent', een soort theehuis en 'de Pantempel', een tempel gevormd door in cirkels geplante bomen. Dit alles was aangelegd met aansluitende 'slingerpaden' en met aandacht voor vergezichten. Het nog uit de 18e eeuw stammende 'sterrenbos', een typische vanuit één punt aangelegd bos met vanuit dat centrale punt stervormig aangelegde paden, moest plaats maken voor de nieuwe tuinstijl.

Het geld voor deze investeringen kwam deels doordat Maurits Jacob Eijcks eerste echtgenote, Constantia Clifford – over wie hierna meer – zeer vermogend was. Dit gevoegd bij een zuinig en verstandig beheer (M.J. Eijck noemt dat met name), maakte aankoop mogelijk van aangrenzende buitenplaatsen.

Naast deze 'grote' zaken, vindt men in het manuscript ook talloze, lokaal saillante details. Zo leest men in Maurits Jacobs 'Betreffende Eijckenstein' over de erfenis die de Maartensdijkse kerk ontvangt als de Eijcks het landgoed verlaten: het graf aan de Koekoek[se]laan en de grond die daarbij hoorde.

Over de schrijver Maurits Jacob Eijck van Zuijlichem

Maurits had een veelbewogen leven. Hij was de zoon van de Utrechtse burgemeester Mr. Adriaan Hendrik Eijck en Adriana Maria Lammens, telg van een Axels burgemeestersgeslacht. Maurits kocht in 1818 de heerlijkheid Zuijlichem in de Bommelerwaard om de Eijcks aan de zichzelf aangemeten rang van burggraaf te helpen.

Een vader en een zoon; de jonge Maurits

Maurits' vader Adriaan Hendrik Eijck werd tot hoge ambten geroepen.³ Na eerst als luitenant bij de infanterie gediend te hebben, werd hij in 1757 lid van de Utrechtse vroedschap, raad en schepen van de Domstad. In 1772 werd hij 'Kameraar', een soort stadsthesaurier of beheerder van de stedelijke penningen. Vijf jaar later kocht Adriaan Hendrik Eijck Eyckenstein, dat toen al zo heette en dus niet naar hem genoemd is. Hendrik Eijcks betekenis groeide en werd van stedelijk provinciaal toen hij in 1776 het ambt van ontvanger van 'de generale middelen' van het gewest Utrecht verwierf en een soort provinciale minister van financiën werd. De felle patriot die Hendrik Adriaan bleek te zijn, werd in 1786 een van de twee burgemeesters van Utrecht en voorzitter van de radicaal democratische stedelijke raad. Op 15 september 1787 moest Eijck de stad Utrecht aan de commandant van de invallende troepen, Frederik, Rijngraaf van Salm-Kyrburg, overgeven. Uitgescholden door de teleurgestelde Utrechtse patriotse schutters, kon Eijck ternauwernood het vege lijf redden en vluchtte hij naar Amsterdam, waarschijnlijk in gezelschap van Maurits Jacob Eijck aan boord van het Utrechtse Statenjacht. Vanuit Amsterdam vluchtte de het jaar daarvoor weduwnaar geworden Eijck met zijn zoon verder naar Brussel, als twee van 5.000 Nederlandse politieke vluchtelingen. Het bloed van de Eijcks kroop waar het niet gaan kon. We komen Eijck senior en junior in jaren die volgen, voortdurend tegen: ze bleven politiek nog steeds actief. In januari 1788 ontmoeten we Eijck senior als lid van de 'Société des Réfugiés Hollandois'. In februari 1793 – toen het 'Schrikbewind' in Parijs heerste, ondertekende Eijck junior een dankadres voor het hoogste bestuursorgaan in Frankrijk, de Nationale Vergadering. Dat was slechts enkele weken na de terechtstelling van Lodewijk XVI ...

Beide heren keerden in 1795 terug in de Republiek. Eijck senior pakte zijn oude ambt weer op en werd 'eerste maire' of burgemeester van Utrecht en zelfs maarschalk van Eemland. Eijck junior werd in 1795 lid van de Staten-Generaal voor Utrecht en later wethouder van die stad. De familie kreeg haar bezittingen terug en werd schadeloos gesteld. De Franse jaren hebben de Eijcks uiteindelijk geen windeieren gelegd. Vader en zoon zullen nog regelmatig hebben teruggedacht aan de wereldschokkende jaren van de Franse Revolutie die ze van zo nabij meemaakten.

In 1797 trouwde Maurits Jacob met de al genoemde Jacoba Constantia Clifford (1774-1799), dochter van Pieter Jansz. Clifford en Catharina Bouwens. Na de dood van deze rijke eerste echtgenote hertrouwde hij in 1802, met Francina Johanna Burman (1780-1843), dochter van Nicolaas Laurens Burman en Anna Maria Verkolje, eveneens een dame uit de vermogende élite die ook al voor 1795 de touwtjes in handen had in het land, in de dagen dat Maurits Jacob en zijn vader zich inzetten voor de patriotse revolutie en tegen Oranje.

Twee portretten, van Constantia Clifford en Maurits Jacob Eyck. Toelichting: De naam van de kunstenaar die beide portretten vervaardigde, is onbekend, zij het dat hij signeerde met MJDN. Het linker portret toont Constantia Jacoba Clifford (1774-1799), eerste echtgenote van Maurits Jacob Eyck. Zij bracht een aanzienlijke bruidschat mee en behoorde tot een zeer welgestelde Amsterdamse regentenfamilie. Het rechter portret is van Maurits Jacob Eyck van Zuylichem. Het toont hem op latere leeftijd en dateert vermoedelijk van rond 1820. Het zal later geschilderd zijn om als pendant te dienen bij het schilderij van Constantia Clifford. Beide schilderijen zijn privé bezit. Informatie etc. via Rijks Kunsthistorisch Documentatie Centrum (RKD), Den Haag. De catalogus nummers zijn: IB 82443 (Clifford) en IB 82442 (Eyck).

De burgemeester en landgoedeigenaar Maurits Jacob Eyck

Het hinderde Maurits Jacob niet in zijn bestuurlijke carrière. In 1811 werd hij burgemeester van Maartensdijk of Oostveen met de titel van maire. Nederland maakte toen deel uit van het Franse keizerrijk onder Napoleon.⁴ Na de bevrijding en de vorming van het Koninkrijk der Nederlanden, vanaf de jaren 1813-1815 heette de

burgemeester vaak 'schout'. De gemeentewet van 1851 maakte, dat nadien alleen de titel 'burgemeester' gehanteerd werd. Maurits Jacob behield het ambt met deze wisselende aanduidingen nog lang en functioneerde ook onder koning Willem I en Willem II tot 1847 als hoogste bestuurder van Oostveen of Maartensdijk, zijn revolutionaire verleden ten spijt.

Naast zijn burgemeesterschap besteedde Eijck veel tijd aan zijn landgoed. Hij was een van de rijkste grondbezitters in de gemeente. Constantia Clifford, zijn eerste echtgenote, had bij haar huwelijk een zeer groot vermogen ingebracht, dat in grond werd belegd.

Het burgemeesterschap kostte niet veel tijd in de grotendeels agrarische gemeente. Taken waren het schouwen van de wegen, de controle op de brandspuit, de controle op hooibroei in de zomer, de keuring van hengsten en merries op de veemarkt en de viering van Waterloodag. Op 18 juni 1815 was Napoleon bij Waterloo beslissend verslagen. Wel was het taak te zorgen dat de zondagsrust gerespecteerd werd als de Waterloodag op een zondag viel.

Gewichtiger was de zorg voor het onderwijs op de school in Blauwkapel, de armenzorg en het vaststellen van de personele belasting. Deze belasting, die werd opgelegd via een schatting door het provinciaal bestuur, moest over enkele tientallen welgestelden verdeeld worden. Het ging om tekenen van welstand, zoals het aantal ramen en deuren in de woning, het aantal bedienden, het aantal rijpaarden en koetsen en het luxe meubilair.

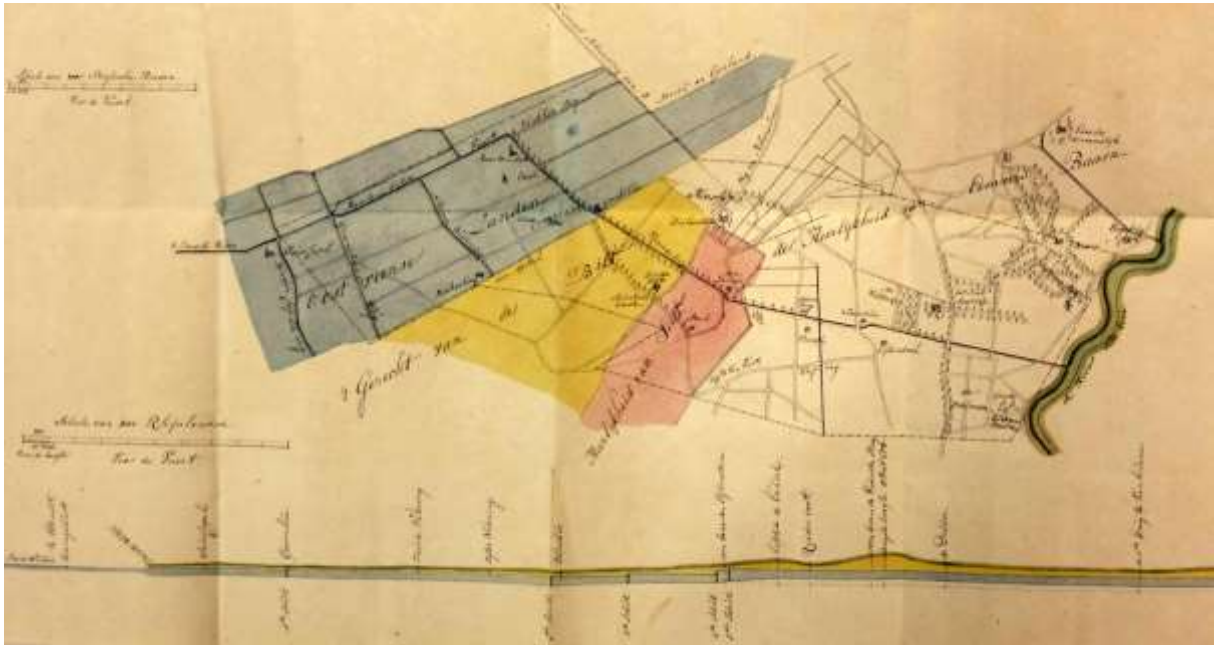
Twee zaken vragen nog de aandacht. Allereerst waren er in 1836 rellen in het dorp. Dronken jongeren protesteerden tegen een bijeenkomst van Afgescheidenen. Deze gelovigen hadden zich in 1834 losgemaakt van de Nederlands Hervormde Kerk. Zij vonden dat de staat te veel macht in de kerk had en dat de kerkleer te weinig orthodox was. De bijeenkomst vond plaats in de boerderij De IJzeren Mortier van Lambertus J. van Voorst. Van Voorst behoorde tot 'de grote boeren' in het dorp. Door politieoptreden wist men de uitbreiding van het geweld te voorkomen, maar de overheid trad wel straffend op tegen de samengekomen Afgescheidenen. In de jaren veertig veroorzaakte de mislukking van de aardappel oogsten niet alleen honger en armoede, maar ook overlast door landloperij en diefstal. Ook hier was politie optreden en zelfs militaire bijstand nodig.

In 1847 volgde de zoon Frans Nicolaas Marius Eijck van Zuijlichem (1806-1876) zijn vader op. Maurits Jacob had op 19 juli 1847 als burgemeester eervol ontslag gekregen. Zes jaar later stierf hij en werd in de graftombe op het landgoed begraven. Kort daarvoor had hij zijn laatste woorden aan het voor de lezer liggende 'Over Eijckenstein' toegevoegd.

Frans Nicolaas Marius was niet alleen zijn vader als burgemeester opgevolgd. Hij erfde in 1853 ook het landgoed. Over zijn doen en laten als beheerder van het landgoed is weinig bekend. Hij heeft er vooral van genoten. Zijn werkelijke belangstelling lag bij historisch archeologisch onderzoek van middeleeuwse romaanse kerken en kloosters. Na zijn overlijden in 1876 heeft zijn weduwe het landgoed laten veilen. Op zich vreemd want er waren wel volwassen kinderen. Het landgoed werd in zijn geheel

gekocht door Elisabeth van Boetzelaer-Both Hendriksen en is op een enkel stuk grond na in bezit gebleven van de familie Van Boetzelaer.⁵

Bilthoven/Maartensdijk, juni 2020
Pieter van Hees en Anne Doedens

Nationaal Archief. Familiearchief Eijck van Zuylichem nr. 81, Plan tot verbetering van de vaart van Utrecht tot aan de rivier de Eem.

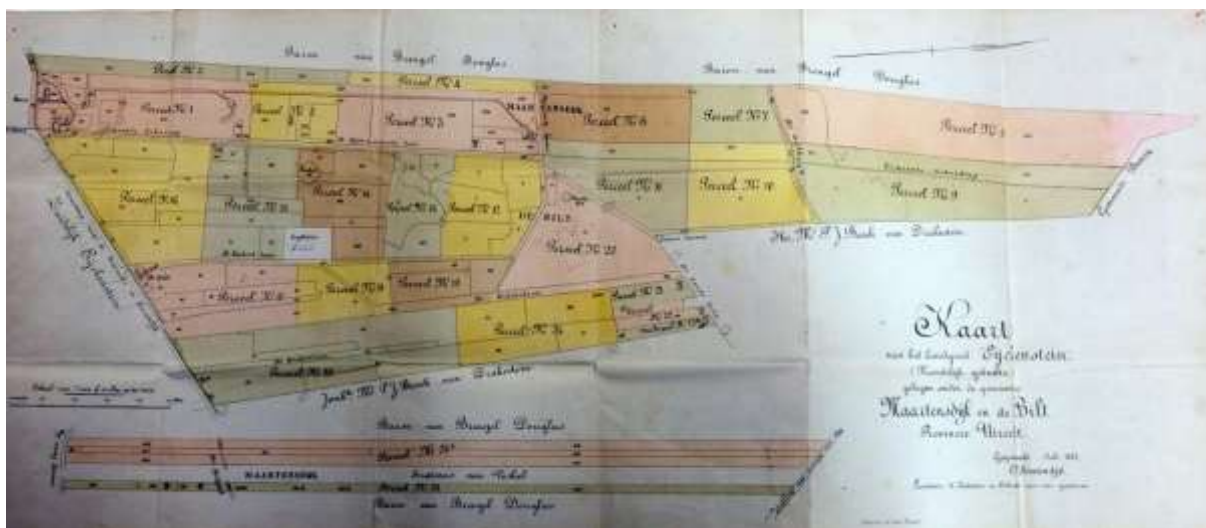

Nationaal Archief. Familiearchief Eijck van Zuylichem nr. 177.

Er wurde, bei JÖHANNES ALTHOFF, Volontär Gehilfe des Herrn Oberen Rats in Gießen, in der Stadt von in Gießen

De tekst van het manuscript⁶

Tussen teksthaken ziet men, vet gezet, de paginering van het oorspronkelijke manuscript en relevante jaartallen, evenals – niet vet gezet – toelichtingen en verbeteringen in verband met de leesbaarheid. In het handschrift worden op niet-logische plaatsen soms hoofdletters en dan weer kleine letters gebruikt. In deze uitgave vervangen wij die waar nodig door kleine letters of hoofdletters. De spelling van de familienaam is oorspronkelijk Eijck, maar wordt al in de 19^e eeuw ook als Eyck gespeld. Wij volgen in de inleiding de spelling met ij. In de tekst volgen wij het manuscript. Een enkele maal brachten we met het oog op de leesbaarheid interpunctie aan. Het zelfde geldt voor regels wit en alinea's. Als de tekst daar aanleiding toe geeft plaatsen we cursieve kopjes, bestaande tekst die in het manuscript ook staat, maar niet als kopje. Eijck gebruikte in zijn schrift vrijwel altijd de linker kant van de bladzijde voor zijn tekst en aan de rechter kant gaf hij kort aan de datum, meestal het jaar, en het onderwerp. Overigens is het taalgebruik en de spelling van Maurits Jacob eigenzinnig, inconsequent en in onze een-en-twintigste-eeuse ogen gewoon fout, zelfs als men rekening houdt met toen geldende spellingsnormen. In de getranscribeerde tekst leest men verwijzingen naar percelen op een kaart, aangeduid met letters. Deze kaart werd door ons jammer genoeg niet aangetroffen.

Nationaal Archief. Familiearchief Eijck van Zuylichem, nr. 180.

[pag. 3] Anno 1651 Voor zooveel uit de papieren heb kunnen nagaan is de hofstede op het landgoed Eyckenstein reeds toen ter tijd onder dien naam bekend getransporteerd aan den Heer J. Gerobulus en wel op den 12 septemb[ris] 1651 op de kaarten der provincie Utrecht dit landgoed vermeld staat met den naam van Den hr. Gerobulus; het is bijna zeker dat omdat [in] dit landgoed begrepen was niet alleen de hofstede Eyckenstein gelegen onder Oostveen maar ook de hofsteden thans bekend onder den naam van Den Avond en den Tolboomhuis en het eyken hakboschje daarbij gelegen waarop gelijk ook op de zogenaamde Vuurschesteege doch eigenlijk genaamd de Eyckensteinschelaan ook wel Den Opstal [genaamd], gelegen onder het gerecht of de gemeente De Bilt.

Zeer zware beuken boomen stonden op die plaats. Bij transport der hofstede Eyckenstein aan J. Gerobulus wierd den zelve gezegd groot te zijn 94 mergen 568 roeden Rhijnlands[ch] strekkende van het noorden uit de Hollandsche Rading tot aan de Nieuwe Watering [Wetering] en verder [ten noorden doorgestreept] van het harden van den Vuursche Zuidwaard over de Maartensdijksche weg tot twee roeden voor bij den langen akker die gelegen is bezuiden den Berkensteeg, en landen van wijlen Adriaan van Pallaes nu Berkenstein [pag. 4] **Anno 1706** is de hofstede Eyckenstein bij verdeling toegescheiden geweest aan juffrouw Geertruid Gerobulus weduwe van den heer van den Boogaard. [Een morgen is iets minder dan een hectare; een vierkante Rijnlandse roede is ongeveer 14 m².]

1721 Aan dien tijd is gemeld goed onverdeeld bezeten namenlijk een derde part bij Mevrouw D. Ab van Poolsum en twee derde parten bij Justus van Poolsum, waarvan de kinderen van gemelde van Poolsum, J.S. van Poolsum J[ohann]a Christina van Poolsum J[ohann]a Christ[i]na van Wijck en Christiaan Zwaving, als in huwelijk hebbende Sandrina Gerarda van Poolsum den hofstede Eyckenstein met de losse viertels aan de Maartensdijk hebben verkocht en getransporteerd **anno 1777** aan den Heer Adriaan Hendrik Eyck schepen en raad in de vroedschap der stad Utrecht. Van dat tijdstip zijn de gewichtigste veranderingen en verbeteringen aan en op gemelde hofstede voorgevallen, dewelke zoo waar mogelijk bij opvolging der jaaren waar in zulks is geschied zullen worden opgetekend.

Ik moet alvorens aanmerken dat voor het [Grote] Huis hebben gestaan zeer zware beukenboomen, den welke door haare grootte en hoogte zeer verre zichtbaar waren waarom het zelve bij de landlieden bekend was onder den naam van het Bosch, een dier boomen staat nog aan de oostzijde van het steenen huis en heeft nu **anno 1805** elf en een halve voet Utrechtsche maat omtrek [een voet is omstreeks 30 centimeter], gemeten op 4 voeten boven den grond, edoch deze zwaare beuken boomen [pag. 5] zijn na gis [naar schatting] in **1760** omgerooid en **anno 1761 of 1762** weder eyken in derzelve plaats geplant, die alsnog aldaar staan waar van echter verscheidene reeds zijn gehakt en tot timmerhout zoo aan de huizen als op de plaats naar bruggen schuttingpalen en anderzins verbruikt. Onder derzelve bomen waren er **in 1805** reeds die 46 of 48 duimen in den omtrek hadden.

1778 *Afbreken boerderij achter woonhuis*

Reeds heeft men begonnen de oude boerderij of het agterhuis staande aan den noordzijde der heeren huizinge [doorgestreept begonnen] af te breken en eenen geheel nieuwe te timmeren op een stuk bouwland naast de zogenaamde Vuurschesteege gelijk ook de groote vrugt boomgaard benevens eenen laan om dezelve wierd aangelegd. Ook zijn de eyke en beuken boomen staande op Den Opstal zuidwaards van den Maartensdijkse weg en rondom het weiland genaamd Den Boomgaard voor het [Grote] Huis gelegen gevallen en op Den Opstal in plaats gezet eykenheesters.

1779 *Planting der Eykenlaan naast de stal*

[In 1779] is die Eyckenlaan lopende naast den stal geplant met zwaare eykenheesters welke met 4 man moesten worden verdragen terwijl opmerkenswaardig is dat van zoo

veele verzette heesters er maar een is gestorven. De ypenheesters daar naast staande waren van ordinaire [gewone] grootte.

Beukendwarslaan achter moestuin

Ook wierd de Beukedwarslaan lopende van den Vuurschesteeg tot aan het land van Berkenstein geplant met 4 reijen en eykensleten [lees slieten] of hakhout daar onder. **[pag. 6 ms, aangeduid als 4, hierna wordt de nummering van het ms. gevolgd]**

1780 *Afbreken frontspicen en zijgevels*

De verbetering aan het heerenhuis is begonnen met het afbreken van een zeer hoge frontspice [voorzijde] met trappen doch welke te zwaar zijnde de ondermuur binnenwaards drukte, de zijdgevels waren ook met trappen behalven de frontspice maar van eene verdieping dus enkel eene zolder boven den benedenkamers terwijl de oostzijde van het [Grote] Huis behoorde tot de boerderij. Voorts waren er enkel kruisramen in het lood gezet met houten luiken. Buiten de frontspice en Zuidgevels afgebroken zijnde wierd het huis gelijk opgetrokken tot twee verdiepingen en met schuiframes voorzien. Achter het [Grote] Huis wierd een vierkant gebouw geplaatst en tot een gang gemaakt. Er stonden toen ter tijd achter het huis een zeer grote wilde kriekenboom [kersenboom] en zware eschenboomen. Het groote beukenbosch moest toen na gis meer dan honderd jaaren oud geweest zijn.

De 10 Morgen en Blaasbalk tot bosch aangelegd

1781 De 10 Morgen en Blaasbalk tot bosch [namen van percelen] is wel voornamelijk aangelegd al het bouwland achter het [Grote] Huis bekend onder den naam van Tien Morgen en de Blaasbalk, gelegen ten westen van het kanaal en beplant met eykenhakhout en eyken en beuken heesters tot een sterrenbosch nadat als voren den grond wel 3 a 4 voeten diep was omgespit of gezonken.

1782 *Beukendwarslaan en Eykenlaan aangelegd*

[Toen] zijn aangelegd de twee dwarslanen voor en aan het eind van den omloop liggende achter **[pag. 5]** het weiland voor het [Grote] Huis en voor aan beplant met elzen hakhout en ypen heesters doch de ypen aldaar niet willende groeien zijn in derzelver plaats eyke heesters geplant.

1783 Is een stuk van het bouwland genaamd de Platte Kamp gelegen achter den omloop bezaaid met een soort van pinus maritimus [zeeden] met groote naalden onder de naam van heksenspar. Dezelve kwamen goed op groeiden zeer sterk zoo dat in **1795** er vrij groote boomen in stonden, doch sederd dien tijd zijn die sparren allengs gestorven zoodat in **1797** geen een daarvan overig was. Doch tusschen die sparren hadden zich zelve gezaaid en voortgeplant een aantal berken, berken- en eykeheesters de welke in **1805** reeds eene aanzienlijke hoogte en verscheiden berken en eyken een à twee voeten omtrek hadden.

Alhier diend aangemerkt dat die grond bouwland geweest zijnde nooit is gespit of omgezonken, en dat op een of twee voeten diepte eene harde oerachtige [oer: ijzer] bank of stijven bodem is waar door dus de al of niet noodzakelijkheid van het losmaken der grond zal kunnen worden afgeleid uit den duurzamen of ophoudende groei der boomen. Het berkenbosch groot twee morgen liggende langs Den Opstal en den omloop is mede te dezer tijd met berkenstek beplant doch door het hakken waren veele stammen in 1795 gestorven, dan na dien tijd, heeft men de stammen [pag. 6] op laten gaan opgesnoeid en uitgedund, zoodat er thans een goed groeiend berken bosch met menigte eyken staat waar van in 1805 reeds van 20 tot 30 voet hoog.

1784 *Weiland bij den Tolboom aangelegd en Sparrebosch bij Chineesche tent volgens kaart lett[er] a.*

Te dezer tijd is aangelegd een stuk heiveld liggende naast de Eijckensteinschelaan achter het sparren Bosch bij den Chineesche tent groot 2 morgen tot weiland, nadat daar om groote slooten gegraven waren, wierd het land een spit [een spade diep, ruim 20 cm.] omgegraven, gelijk gemaakt, bemest om twee jaaren achter een met haver en klaver bezaaid en zoo tot weiland gemaakt. In 1795 was dit stuk zoodanig verwaarloosd dat hier en daar de heide weder door kwam doch na dien tijd is het zelve goed bemest zoo dat het thans zich in eenen zeer goede staat bevind.

Achter hetzelve weiland is eene wal met eikenhout aangelegd als mede eene strook heide beplant met elzen en eschenboomen doch dezelve niet willende groeien zijn dan in eyken stek en berken [lees: eiken en berken] geplant de welke sederd den graving eener sloot ter aftapping van het water beter slaagen. Men moet alhier aanmerken, dat eene te vochtige heide grond niet deugd voor welke soort van hout ook want voor elzen en willigen is het te schraal en voor berken, eijken en sparren te vogtig.

1785 *Groote Huislaan ten noorden geplant [en verlengd]*

[Toen] is de laan over het heerenhuis ten noorden welke in 1785 was geplant met eyken heesters tot aan het Sparrenbosch bij de Chineesche tent [pag. 7] verlengd tot aan de twee dwarswallen met eykenhakhout en fijne dennen beplant en eene dwarslaan na den Vuurschesteege en thans met berken beplant. Ook is ter zelfder tijd gezaaid het sparrenbosch bij de Chineesche tent langs de Groote Huislaan. Doch niettegenstaande dezelve te dun gezaaid waren op een stuk heide welke veel was afgegraven tot strooi[i]ng voor een daarbij gestaan hebbende schaphenhok, is, nadat daar uit zeer veel was uitgedunt en tot gebruik gehakt waaren en 1820 nog bevonden op den 96 roeden staande 130 groote sparren zijnde 1½ boom per roede waard doen een dertig stuivers of f 2,-- per stuks. [Een roede is ruim 3, 50 meter, een vierkante roede is ongeveer 14 m².]

1787 *verval der plaats*

Door afwezigheid van den eigenaar een tijdstip even noodlottig voor den plaatze Eyckenstein als voor derzelve eigenaar dewijls door de toen in de Republiek voorgevallen revolutie de toenmalige eigenaar genoodzaakt wierd met meer andere braven

de vervolging der bovendrijvende partij in een vreemd land te ontwijken wordende de plaats Eyckenstein met alle de goederen van A.H. Eyck geconfiskeerd en als zodanig verkocht aan J. Sebastiaan van Naamen, een man die verscheidenen dier geconfiskeerde goederen animo lucri faciundi [uit winstbejag] had gekocht en er dus zich alleen op toe leidde [legde] om daar van maar alles te trekken zonder zich aan het welvaren der plaats gelegen te laten liggen waar door dan ook alles verwaarloosd wierd, de jonge vrugt en andere boomen vervoerd [afgevoerd] eykeboomen omgerooid [pag. 8] en alles in eene zeer verwaarloosde toestand was.

N.B. de geheele hofstede met alle de landen waren verkocht voor de geringe som van f. 8000,--, dewijl niemand die geconfiskeerde goederen wilde koopen.

[1795]

Totdat de revolutie in **1795** voorgevallen de hofstede Eyckenstein met meer andere goederen wederom teruggebracht aan den wettigen eigenaar A.H. Eyck. Sedertdien tijd heeft Eyckenstein de grootste verbetering en uitbreiding gekregen 't geen zoo ver doenlijk zal opgegeven worden.

1796 *Sparrenbosch letter b. gezaaid. Boomen op de weg gerooid*

Reeds wierd al het vervallene hersteld de oude eykeboomen op de Maartensdijkse weg wierden omgerooid en met beuken heesters geplant. Het stuk heiveld achter het weiland en de dwarswallen aan de oostzijde van de [Grote] Huislaan met grote sparren of pijnen bezaaid, 't geen in de maand juny verrigt wierd door 5 pond zaad per mergen zoo maar in de heide te werpen zonder eenige dekking. Alleen wierd na de zaaijing de heide met takken geklopt doch daar 5 liter te weinig was wierd er na twee jaaren nog tusschen in gezaaid. Hoe hetzelfde bosch is gegroeid kan men op de plaats zelve nagaan het is omtrent 2 morgen groot.

1797 *Sparren bosch lett F. gezaaid*

Wierd gezaaid het sparrebosch achter de dwarswallen tusschen de Vuurschesteeg en [de Grote] Huislaan [pag. 9] groot cirka 5 morgen na alvorens met eene grup [sloot] omwald [omheind] te zijn, d[e]welke met berken sterk wierd beplant. Het wierd op de zelfde wijs zoomaar in de heide gezaaid doch er wierd 10 pond zaad per morgen gezaaid waar door het ook digter stond dan het eerste bosch.

[De] *steene brug voor aan de weg*

Ook wierd dit jaar gemaakt den steene brug met een ijzeren hek in plaats eener dam welke over de vaart vlak voor het [Grote] Huis had gelegen doch nu weg genomen wierd. gemelde brug ligt aan de oostzijde [hier staat oorspronkelijk een 'w' van westzijde, maar deze letter is doorgestreept] van het [Grote] Huis en is zodanig goed berzorgd dat er om zoo te zeggen geen herstel aan nodig zal zijn, wat het metzelwerk betreft er wierd wel in acht genomen dat de fundamenteen diep genoeg gelegd wierden om den doorvaart bij tijd en wijlen niet te hinderen.

1798 *Nieuwe stal en koetshuis*

Dit jaar wierd een oude stal staande aan de oostzijde van het [Grote] Huis bij de groote beukenboom afgebroken en in derzelve plaats eene nieuwe stal gebouwd voor zes paarden met een ruim koetshuis, tuinmanswoning en hooizolder en kelder, alles onder een dak met eene zolder over het geheele gebouw. De eerste steen daaraan wierd gelegd door den eerste vrouw van M.J. Eyck geb. Jacoba Constantia Clifford, 8 april 1798.

Het meeste hout tot het kap of bindwerk wierd genomen van eykeboomen welke in het eykebosch aan de oostzijde van het [Grote] Huis gegroeid waren, gelijk ook de meeste balkjes van het gebouw of den gang achter het huis van eykenhout op Eyckestein gegroeid [zijn]. [pag. 10] Ook zijn alle schuttingpaalen, heipaalen, leggers en hoofdelingen [de jukken, houten opstanden op de wal waarvandan de planken van de brug over het water worden gelegd] van bruggen, van roeden, enzovoorts alle gemaakt van eykehout op de plaats gegroeid, zoo dat men daar van niets heeft behoeven te koopen 't welk eene groote som geld heeft bespaard.

Sparrenbosch letter F. gezaaid

Dit jaar wierd ook aangelegd het sparrebos letter f. lopende van het reeds gezaaide N.W. tot 172 roeden lengte tusschen de scheiding van de heide van Berkenstein en de Bilt groot in zijns geheels 14 mergen 377 roeden. Om het geheele stuk wierd eene grup gelegd en de wallen met berkenstek beplant.

Arbeidershuisjes gezet

Van gemelde stuk wierd afgenomen circa 2 morgen waar op gezet wierden twee arbeidershuizen, bij elke van welk een morgen land wierd gegeven om te bouwen [als landbouwgrond te gebruiken]. 't Geen ook van zodanig eene goede uitwerking was, dat het voor dezen hei[de]land reeds in 1804 in den besten staat van cultuur is gebracht. Staat te letten [moet opgemerkt worden] dat gemelde sparrenbosch zoo maar in de heide is gezaaid zonder eenige voorgaande bearbeiding der grond, alleen is na de zaaying de heide met de heide eggen zijnde de ijzeren pinnen met stompe punten overegd.

Het wierd gezaaid in twee gedeelten namelijk een gedeelte in het begin van **juni 1798** met 100 pond zaad en in het leste dier maand met 103 pond. Het was zaad uit Duitschland doch waarschijnlijk op den oven open gesprongen waardoor niettegenstaande er 15 pond op een morgen gezaaid maar zeer weinig van het eerste doch iets meer van het tweede gezaaide opkwam. [pag. 11]

Op hetzelfde heiveld gaande westzijde van de [Grote] Huislaan wierd een strook omgeploegd en toen bezaaid en geëgd. De sparretjes kwamen schielijk op doch met vervolg van tijd zal men misschien geen onderscheid kunnen bemerken tus[s]chen het geploegde en ongeploegde. In het generaal is het zeker dat het gespitte land in den beginne voorligt en men kan minder zaad gebruiken evenwel hangt de goeden uitslag het meest af van goed zaad, en of men kort na de zaaying regen heeft en een vochtige zomer is want door te groote hitte barst het zaad wanneer het bloot ligt. Tegen spitting

der grond is ook nog dat veele jonge opgekomen sparretjes door de zomerhitte, of sterke wind die het losse zand doet verstuiven, en door de winter omkoomen welke zouden hebben blijven leven indien de heide of andere planten dezelve beschaduwde hadden.

Het begin der graving van het groot kanaal

Daar het water zodanig eenen hoofdrol speelt in de verfraaying en verbetering van landgoederen was M.J. Eyck [hier bedoelt de schrijver zichzelf], de zoon van den toenmaligen eigenaar aan wien de meliorisatie [verbetering] van Eyckenstein was overgelaten beducht om zulks te bezorgen [spande zich in om uit een werk te voeren] iets 't geen door de meeste lieden als ondoenlijk wierd beschouwd uit hoofde der hoogte van de grond en de weinige sources [bronnen] van water of reeds gegraven vaarten.

Want hoezeer er eenig te wijde slooten en een klein kommetje was, waar in het water des zomers bijna geheel weg droogde, was zulks niet aanmoedigend om iets van dien aart te ondernemen. Dan [maar] na een gemaakt plan toog men te werken **[pag. 12]** en nog dat zelfde jaar wierd het Kanaal of Slingergracht gegraven, beginnende voor bij de Maartensdijkse vaart tot achter het [Grote] Huis. En wel met het beste gevolg: te weten dat na de graving er in de droogte [van de] zomer ten minste 3 a 4 voeten water is gebleven en dat de kanten van het kanaal zijn gebleven zonder inzakking, iets waar voor men vreesde wegens de losheid der grond, doch 't geen verkregen wierd door den grond geheel glooiend te maken tot aan de diepte van het water op den bodem ten minste een voet of 1½ voet glooyen op elke voet diepte, en [door] de kanten te bedekken met graszoden, de onderste gepind [vastgezet]. Voor aan het water wierd eene dam gelaten om hetzelfde te keeren. Deze dam is naderhand beheid en beplankt met eene opening tot eene kaskade [cascade] of waterlozing.

Het gegraven kanaal wierd dadelijk bevolkt met snoek, paling, zeelt, voorn en baars, bley en puitaal, 't geen van dat gevolg was dat reeds in 1802 er snoeken van 7-8 à 9 pond, schoone zeelten, voorn, brazem enzovoorts uit zijn gevangen.

1799 *Verlenging van het kanaal*

Dit jaar wierd het kanaal verlengd tot bij de brug met een boog. Dezelve wierd gelijk al het aangelegde gemaakt volgens het plan en bestek van M.J. Eyck, uit eene boog van eykenhout op de plaats gegroeid en daar na beplankt en geveerd [geverfd] als arduinsteen [blauwe hardsteen] met een ijzeren leuning en zwart geveerde dooreen gevlogte touwen.

Monument ter nagedagtenis van het overlijden van J.C. Clifford, eerste vrouw van M.J. Eyck

[Hij] heeft dezelve opgericht, eene houten grafnaald geplaatst aan het begin van de zogenaamde blaasbalk. **[pag. 13]**

1800 *is het kanaal binnen de plaats verlengd*

[Dat gebeurde] door de oude moestuin noordwaard op tot aan het weiland bij den gewezen Tolboom en daarover gelegd een voetbrugje bij de lage moestuin en eene groote brug in de Beukendwarsslaan om over te kunnen rijden.

Gemelde bruggen zijn gemaakt van eykenhout op de plaats gegroeid. Het graven van dit kanaal heeft niet alleen gediend tot verfraaiing maar is ook van zeer groot nut geweest door het gemakkelijk transport te water, zoo van mest als van hout en alle benodigd[heden] noordwaards, terwijl het bewezen is dat het transport te water veel minder kostbaar is dan indien zulks met rijtuig moest geschieden. Bijvoorbeeld het rijden van tien schouwen vuilnis naar het weiland aan den Tolboom zoude kosten elf gulden terwijl die zelfde hoeveelheid door twee arbeiders gemakkelijk in 1¹/₂ dag kan worden vervoerd hetgeen dus op twee gulden en eenige stuivers te staan komt.

Indien men nu berekend dat indien men per 10 schouwen uitwint 8 gulden en men ter bemesting 's jaars 50 schouwen nodig had zoo zoude men alleen daar door f 40,-- besparen. Maar die zelfde ledige schuiten nemen terug wit zand uit de zanderij bij de Chineesche tent waar door het voordeel nog vermeerderd word. indien men nu met de gedachten voor uit bedenkend den tijd waar in uit de menigte sparrenboschen de boomen te water kunnen vervoerd worden [pag. 14] dan is dat kanaal van te groote aangelegenheid [lees: belang] dan dat de eigenaars van Eyckenstein in der tijd niet zorgvuldig hetzelfde zouden en dat houden [onderhouden] en verder uit breiden.

Bevaarbaar maken van het vaarwater inzettting van een schut voor Berkenstein

Het was uit besef van het groote nut van een bevaarbaar water dat M.J. Eyck ook bedugt was de verbetering of liever gehele bevaarbaarmaking der Maartensdijkse vaart van voor de plaats Rustenhoven tot aan Eyckenstein te ondernemen. Dan [maar] om zulks van vroeger op te halen [met een verwijzing naar het verleden] diend men te weten dat A.H. Eyck reeds in den jaare 1785 permissie had verkregen en ook werkelijk had volbragt het leggen van een duiker in de vaart aan den westhoek der plaats Eyckenstein, doch dat gemelde schut in 1799 zich in eenen zodanige vervallen staat bevond, dat er een nieuw moest worden gezet.

Ten dien einde na alvorens toestemming van den toenmalige eigenaar van Berkenstein bekomen te hebben, wierd gemelde duiker opgenomen en een geheel nieuw schut op kosten van M.J. Eyck eenige roeden lager gesteld met oogmerk om hier door het water op te houden en den doorvaart te verbeteren. Doch zoo als het veel malen gebeurd, dat de beste voornemens worden tegengewerkt, wierd zulks door het gemeente bestuur van Oostveen c.s. gedaan, doch is eindelijk na veel tegensprekens door intercessie en approbatie [tussenkomst en goedkeuring] van het departementaal bestuur der provincie een akkoord getroffen dat gemelde schut daar ter plaatse ten eeuwige dagen door het gerecht van Oostveen tot hunne koste zoude moeten worden onderhouden, [pag. 15] dat hetzelfde schut zoude worden gesloten en dat een sleutel daar van zoude berusten onder het gerecht en een ander onder den eigenaar van Eyckenstein.

Aan gemelde schut is in het najaar van 1800 door onkunde van een der gerechtsleden, - welke boven de reeds zeer hoge deur nog eene plank ter keering van het water had gesteld - weg gespoeld. In plaats van gemelde schut is er door het gerecht onder toestemming van den eigenaar van Eyckenstein een geheel nieuw schut gesteld voor

den plaats Rustenhoven, onder speciale konditie dat hetzelfde in allen opzigte subintreed[en] in de plaats van het vervallen schut en dat het zelve mede zoude worden gesloten en eene sleutel zoude berusten onder het gerecht of die persoon die daar over het toezigt zoude worden toevertrouwd en een ander den eigenaar van Eyckenstein.

Door middel van dat schut is er gelegenheid gekomen om met geladen schouwen tot voor de plaats te komen. En [laat] hierop nog de aandacht der eigenaars van Eyckenstein wel gevestigd zijn, over namelijk dat verkregen regt tot het eeuwig onderhoud van het schut aldaar, [om dat] vast te blijven houden, dewijl de doorvaart tot de plaats zoude kunnen te niet geraken uit hoofde der hoogere bodem voor Eyckenstein en den ligging der plaats als de eerste aan die zijde van Oostveen.

Nieuwe moestuin

Dit jaar is men ook begonnen met het aanleggen van eene nieuwe moestuin achter den Beukenlaan en het zetten of verzetten der houte schuttingen om dezelve , alsmede het zetten van vrugtboomen in dezelve en ook voor de schuttingen. [pag. 16]

1801 verlenging van het kanaal en hooge brug

[Toen] wierd het kanaal noordwaards verlengd tot voorbij het weiland aan de gewezen Tolboom en langs het geheele kanaal een zink of gaanpad [voetgangers- en jaagpad] gemaakt. De grond daarvan komende wierd tusschen het hout geslecht [bedoeld wordt: verder zijwaarts tussen de bomen gestort] en zulks wel voornamelijk om door de verlaaging der kanten het inkalven te beletten en een bekwaam gaanpad voor voetgangers en om de schuiten voort te boomen te bezorgen. Ook wierd over hetzelfde kanaal eenige roeden verder een houten bruggetje of quakel [een kwakel is een houten ophaalbrug] voor voetgangers gelegd, zodanig dat men daar onder langs het zinkpad konde gaan.

Ook wierden te dien tijd eenige rechte laanen welke in het bosch agter de moestuin een starrenbosch maakten toegeplant en in derzelve plaats twee slingerlanen aangelegd, de eene uitkomende op de hooge brug en gaande zuidwaards na het boschje waarin anno 1799 eene grafnaald was geplaatst ter gedachtenis van het jeugdig overlijden van Jacoba Constantia Clifford eerste echtgenote van M.J. Eyck.

Slingerwater bij Chineesche tent

In het jaar [1801] wierd ook een begin gemaakt met het graven van het slingerwater bij de Chineesche tent in het Sparrenbosch. Van den daar uitkomende grond wierd te weerszijde de daar uitkomende grond tot hoogstens opgeworpen. Deeze slingerbeek moet na een zekeren tour gemaakt te hebben zich in het Sparrenbosch verliezen. Van deze uitgraving jaarlijks het zand moetende geven benodigd voor de stal, huisselijk gebruik enzovoorts, zoo is natuurlijk de grootte derzelve onbepaald en kan dus na eenige jaaren tot eene groote uitgebreidheid gemaakt worden. [pag. 17]

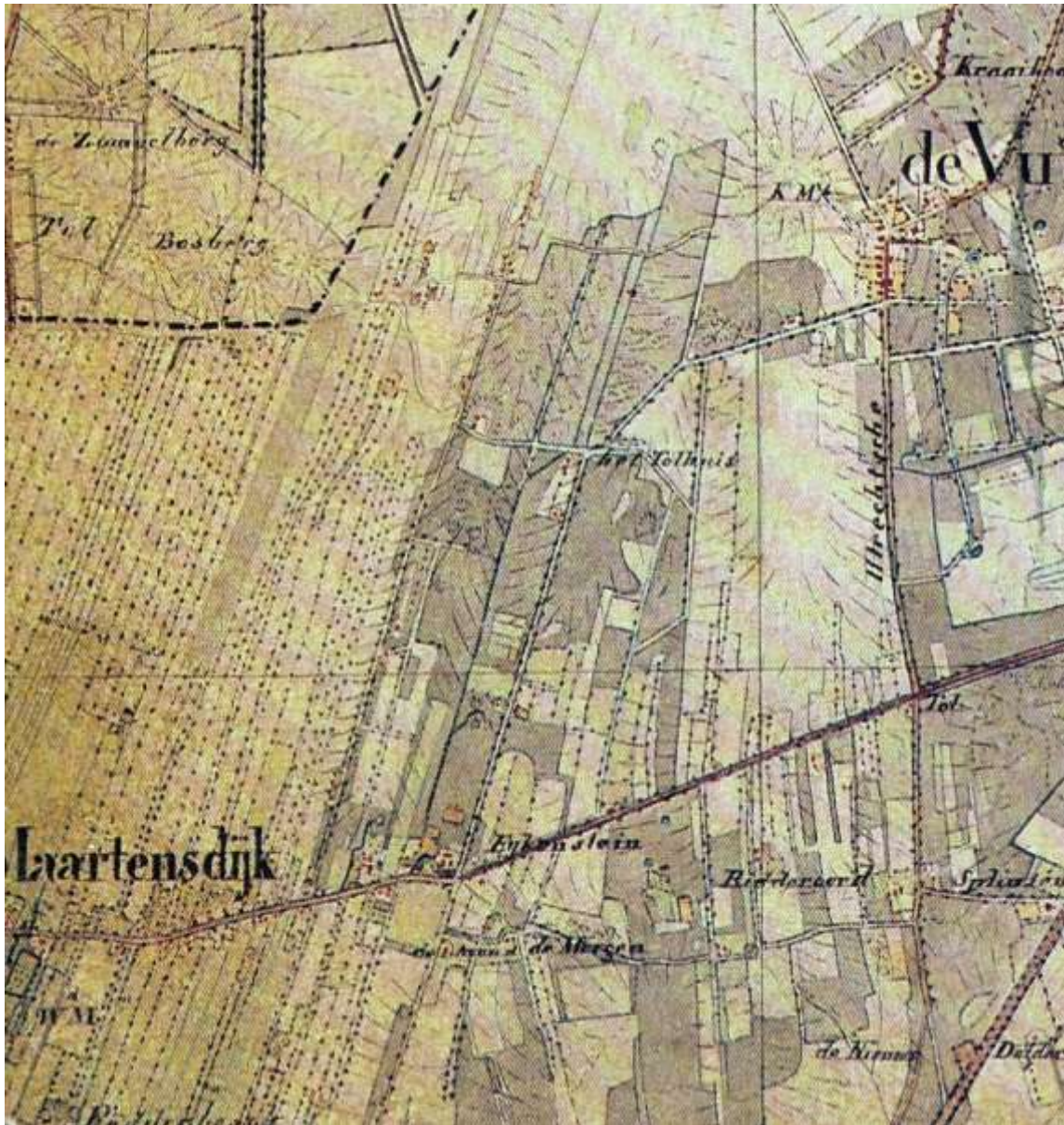
1802

In dit jaar is door het overlijden van A.H. Eyck den eigendom van Eyckenstein overgegaan op desselfs zoon M.J. Eyck.

Verfraaying van het woonhuis

Dat zelfve jaar is men begonnen het woonhuis van binnen te veranderen, te weten om de facade regulier te krijgen [te laten aansluiten op de woning] is men genoodzaakt geweest de zaal binnen in de keuken te veranderen. Alle de boven raamen wierden eene ruit ingekort terwijl in het volgende voorjaar het geheele middenstuk der voorgevel tot den grond wierd afgebroken en geheel nieuw wederom opgemetseld, bij welke gelegenheid men heeft opgemerkt hoe bedrieglijk men met het fundament van het [Grote] Huis was te werk gegaan, door het zelfve maar even onder den muur en maar op eene laag veen was gelegd, zoo dat de gehele voormuur met het zware frontespice bijne geheel daarvan was afgeschoven, waarom te dien tijd alle de fundamenteen der voor en achter gevel te dikte van twee voeten en tot op het harde zand zijn uit gegraven en zeer goed bezand en ondermetzeld, niet zonder groote moeite en kosten.

De bovenkamers wierden opnieuw met papier behangen doch de verdere voorgenomen verfraaing van het [Grote] Huis om den oorlog [Groot-Brittannië, Oostenrijk en Rusland voerden toen oorlog met het Frankrijk van Napoleon en de daarmee verbonden Bataafse Republiek] tot betere tijden gestaakt.

Op deze kaart ziet men De Morgen, De Avond, Splinterenburg en het Tolhuis, tussen 1839 en 1959. (Grote Hiistorische Atlas van Nederland (Groningen 1990)).

Uitrooying der eykenbomen Opstal

Dit jaar [1802] wierden de eyken boomen op de laan van de boerderij Den Avond tot aan het berkenbosch uitgerooid, om dat de zelve slegt groeiden en in der zelve plaats [werden] beuken en berken heesters geplaatst. Ook wierd er langs het kanaal van het einde van het bouwland genaamd de Blaasbalk ten westen een strook heide van twee [pag. 18] roeden breed twee goede spitten omgelegd en met berken heesters en eykenstekhout daar onder beplant. De berkenheesters waren gehaald uit het berkenbosch op den omloop.

Beplanting der Vuurschesteeg

Ook wierd dit jaar nog een gedeelte der Vuurschesteeg, van het einde van het weiland aan den Tolboom tot aan het leste huisje aan de westzijde na 3 spit omgelegd te zijn, beplant met eyken beuken en berkenheesters op de halve Rhijnlandsche voete van een.

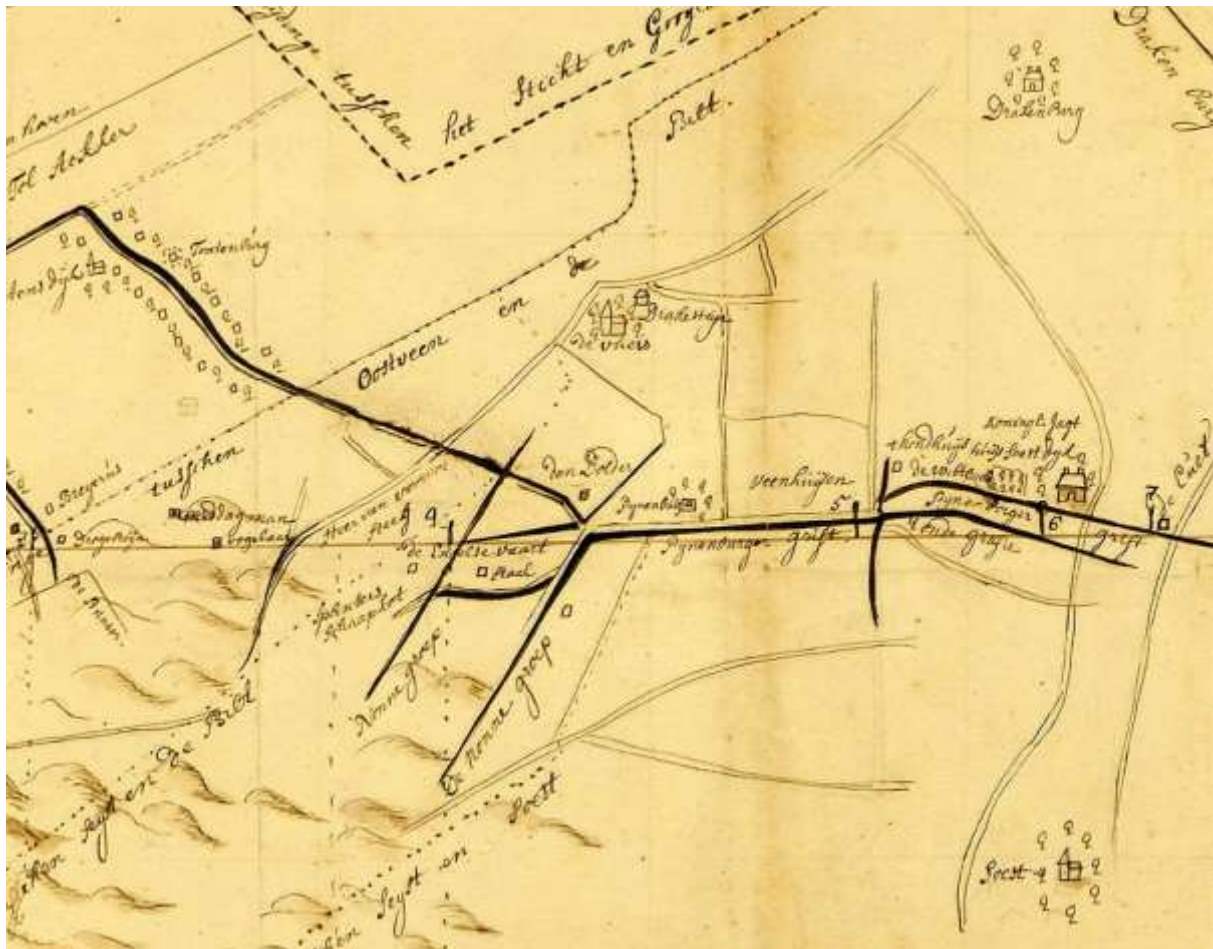
1803 Aankoop van Den Morgen en Den Avond en Koekoek

Dit jaar was zeer belangrijk voor Eyckenstein door de aankoop van den hofsteden De Morgen en Den Avond met alle derselve lande, boschen en heivelden te samen bijna 180 morgen groot, alles aan een stuk naast Eyckenstein gelegen, gelijk ook in het volgende jaar de hofstede Den Koekoek of van ouds de Vogelaar met de naast bovengemelden hofsteden gelegen door koop aan de plaats gevoegd wierd, zoodat nu het geheele stuk aan een gebragt wierd op circa 270 morgen wei, bouw- [en] hei[de]velden en boschen zoodat de plaats Eyckenstein door ineensmelting en verdeling der landen eene geheel andere gedaante verkreeg en eene oneindig grootere uitgestrektheid van wandelingen en waterleidingen [watergeleidingen, kanalen en sloten], zooals zal opgegeven worden.

Want vooreerst wierd de bevaar[baar]making van het reeds begonnen kanaal allernoodzakelijkst, ten einde daardoor niet alleen den doorvaart met mest, hout, zand enzovoorts naar de bovenlanden te bevorderen maar ook het water zelve op eene zekere hoogte en daar door de hooger liggende landen vogtig te houden, en als het ware eenige voeten te laten zakken.

Steene schut bij de brug aan de Maartensdijkseweg

Ten dien [pag. 19.] einde resolveerde [besloot] de eigenaar nog dit zelfde jaar een steene schut te leggen vlak bij de oprijbrug van het [Grote] Huis, waardoor het water bijna 4 voeten hooger wierd opgehouden dan door het schut bij Rustenhoven, gelijk ook den vaart voor de plaats breeder en dieper wierd gemaakt en aan de wegzijde met een jaag- of zinkpad voorzien. Hetzelve schut wierd met alle zorg en zonder besparing van kosten gemaakt, goed geheid met gemalen klei onder de vloer en op [de] zijde voorzien, ten einde hetzelve bestand zoude zijn ter tegenhouding van het water. Door het ophouden van gemelde water wierd hetzelve door een slingersloot onder de Vuurschesteeg geleid tot in het binnenwater en wel om dat afkomende water eerst door de plaats moest lopen en zich daar over de cascade bij den dam ontlasten terwijl de scheisloot tusschen Eyckenstein en Berkenstein gelegenheid gaf het overtollige water desnoods beneden het schut te kunnen loozen.

Kaart van omstreeks 1815, met de 'Middagman' en de 'Vogelaar'. (Nationaal Archief, 4.OSK, U3.)

1804 Nieuwe brug over het water bij Vuurschesteeg

Ter verdere bevoordeling der doorvaart naar het oostelijk gedeelte der plaats wierd er dit jaar eene nieuwe brug gelegd over de vaart op de zogenaamde Vuurschesteeg of Eyckensteinschelaan. Veele jaren geleden had al daar eene brug gelegen gelijk uit de oude papieren blijkt, al waar gezegd werd dat de hofstede Den Avond moest lasten voor 1/3 in het onderhoud der brug aldaar. [pag. 20] Diezelfde brug weggenomen zijnde had men in derzelver plaats gelegd eene dam met eene steene heul [afsluitbare uitgraving in een waterkering, hier ter lozing]. Doch nu [de watergang] bevaarbaar gemaakt zijnde na een verloop van misschien 200 jaaren. terwijl uit de oude in de kast gevonden grondslagen [schetsen] van schutten of duikers zooals onder anderen bij de hofstede De Koekoek zulks schijnt te blijken.

Deze brug wierd genoegzaam [nagenoeg] geheel gemaakt van eykenhout, op de plaats gegroeid. Als een gevolg ter doorvaart wierd hetzelfde kanaal nog dit jaar verbreed en verdiept tot op eenige roeden naar het begin van de landen van De Koekoek zoodat de mest op het land van Den Avond genaamd Kostverloren wierd gevaaren.

Het graven van het kanaal geschiede met weinig kosten, wanneer men den tijd afwacht dat het water op het laagste is dewijl de grondstelling bij De Koekoek bijkans twee voeten hooger is dan de drumpel van het schut. Bij de steene brug gevoeld men ligt, dat men in staat is het water in het kanaal genoegzaam [bijna] geheel weg te laten

lopen. te meer daar des zomers bij het schoonmaken der vaart na Utrecht het water geheel weglopende [is] zoo kan men hetzelfde door schutten tegen houden en des verkiezende wederom water daardoor in gemelde vaart geven.

Tweede steene schut bij Vuurschesteeg

Maar hetgeen de eigenaar van Eyckenstein kan doen gevoelen [de eigenaar heeft nu middelen om] in geval men hem wilde plagen door het willekeurig openzetten der schutten voor Rustenhoven en de steene brug als onder Oostveen gelegen [daar wat tegen te doen], want thans is de eigenaar van Eyckenstein inderdaad meester van al het bovenwater [pag. 21] door het zetten van het tweede schut onder De Bilt gelegen.

Beplanten der Vuurschesteeg

Dit jaar is het gedeelte van de Vuurschesteeg bij het weiland van den Tolboom drie spit omgezonken en ingeplant met eyken en berken op de halve roede [om de twee meter, een Rijnlandse roede is bijna vier meter.] Ook wierd [het gebied] bij het Tolboomhuis benevens den Platte Kamp in verband gebracht met het Tolboomweiland door slooten. Het water waarvan [lees: daarvan] wierd opgehouden [tegengehouden] door eene dam bij 2 arbeidershuisjes waardoor de geheele streek tusschen het kanaal aan de noordzijde en de laan van De Koekoek na de Vuursche voor weiland bestemd vogtig werd gehouden.

Het einde der vijf akkers beplant

Het einde der vijf akkers achter het Tolboomland na de heide wierd, door eene sloot afgescheiden van het voorste gedeelte, tot weiland gemaakt en daar op [werden] geplant berkenstek[ken] zonder eenige omspitting der grond en tusschen de regels wierden eenige eikels in de grond gelegd.

Zaaijing van het heideveld daar achter

En in july van dit jaar wierd het vierkante stuk heide achter gemelde 5 akkers gelegen bezaaid met sparrenzaad zonder eenige bewerking der grond of overstrooing van aarde.

Zaaijing van den driest [verarmd bouwland] voor Den Morgen

Tegelijkertijd wierd de strook slegt bouwland voor het huis van De Morgen naar De Middag groot 4 m[orgen] bezaaid met 60 pond zaad van sparren uit Hessen Darmstad. Na de zaaijing wierd het zaad met de hei-egge goed doorgereden. In het voorjaar was langs gemelde Bosch eene sloot en wal opgeworpen en beplant met eykenstekhout gelijk ook de strook land langs de weg van Den Morgen naar De Middag met eykenstek wierd beplant na dat dezelve 1½ spit was omgespit. [pag. 22]

Het stukje slegte grond tus[s]chen het land van De Morgen en de Koekoekselaan achter het huis van De Morgen wierd de helft aan de westzijde geplant met sparren of pijnboomen, hetgeen in het najaar en voorjaar geschiede, doch door de weinige kluiten welke er aan bleven stierven er wel 2/3. De overige zijn goed aangeslagen. De helft aan de oostzijde bij het hakboschje zijn [eveneens] gezaaid.

'De Middag', tekening van Maurits Jacob Eyck, Nationaal Archief, familiearchief Eijck van Zuylichem nr. 179.

Nieuwe weg van De Koekoek na de Vuursche

Dit zelfde jaar wierd ook eene nieuwe weg aangelegd, lopende van het einde der Koekoekse of Graflaan door de heide onder de Vuursche. Dan [maar] uit hoofde der veengronden heeft dezelve een in schuinsche rigting moeten ontfangen, lopende op den Dwarsweg naar het leste hei[de]huisje. Het aanleggen dier weg geschiedde voornamenlijk om de rijtuigen daar heen te lokken en daardoor de zoogenaamde Vuurschesteege of Eyckensteinschelaan meer vrij te maken, doch ten einde die weg niet tot eene gemeene weg [openbare weg] zoude worden gemaakt, wierd er bij het huis of de schuur van De Koekoek eene sluitboom geplaatst met last [opdracht] aan den boer, niemand dan aan wien de permissie door den eigenaar van Eyckenstein wierd vergund daar door te laten.

Veenland tot turf gebruikt

Dit jaar is men begonnen gebruik te maken van het veen hetwelk een gedeelte der heide ten noorden bij de Vuursche gelegen bedekt. In het voorjaar is men begonnen een strook veen [pag. 23] tot harde turf te maken met het beste gevolg daar. Hoezeer dezelve turf iets ligter in soort is dan de laaglandse, echter de kwaliteit die van Westbroek zeer nabij komt zoo niet evenaard, terwijl dezelve turf zeer laag gerekend à 7 stuivers per honderd na aftrek der arbeiderslonen met het droog maken op 35 stuivers de 1100 turven of de vierkante roede sliks [omgeveer 15 vierkante meter] gerekend eene zuiveren winst van 42 stuivers per roede slik opleverd, hetgeen nog voordeliger is, dewijl men dooreen gerekend maar een halve roede veenland voor eene roede slik nodig heeft.

De Morgen', tekening van Maurits Jacob Eyck, Nationaal Archief, familiearchief Eijck van Zuylichem nr. 179..

Deeze aanwinst van veen is des te gewigtiger dewijl men al hier moeilijk harde turf kan krijgen. De turf zelve word gemaakt door het afgespitte veen te werpen in een houten turfbak of anders in een vierkant uitgegraven stuk veen, klein geslagen en getrapt en zoo op den wal geworpen getrapt en gestikt [aantrappen en in stukken snijden]. Men rekend doorgaans 11 à 1200 turven in een vierkante roe slik. Het veen zit op de heide zeer ongelijk zoodat op de eene plaats eenige duimen dikte en op de

andere van een tot drie voeten veen zit. Mi[s]schien is wel het veen eenige honderd jaaren geleden afgegraven geweest gelijk zou schijnen uit den naam van Oostveen, dat is het veen gelegen in het oosten der provincie. Zelf[s] geven de oude vletslooten [bevaarbare weteringen, tochtsloten] of kanalen, lopende van het dorp Maartensdijk naar de heide ten noorden, aanleiding om te denken dat voor deze het veen is afgegraven geweest, gelijk daar van ook spooren in de heide gevonden werden. Men kan aan de ongelijkheid der veenkorst niet bepaalen [pg. 24] hoeveel heide men tot het maken van een roe turf of slik nodig heeft. Evenwel zal een roede heide dooreen genomen meer dan eene roede slik opleveren. Wanneer men nu 's jaars 20 of 30 roe turf maakt heeft men aan morgen heide voor 20 of 30 jaaren brand, dus na gis in dat veld circa 4 mergen veenland zijnde, kan men daar met 60 à 70 jaaren veen haalen, doch nader is gebleken dat in 1822 het veen genoegzaam [bijna] uitgeput was, door dien er meer was uitgeveend en het veen meest al dun er op zat. Het boven op zittende losse veen kan er afgestoken en gebruikt worden tot den brand voor de arbeiders.

'De Koekoek', tekening van Maurits Jacob Eyck, Nationaal Archief, familiearchief Eijck van Zuylichem nr. 179.

Onder het veen zit eene zeer harde bodem bestaande uit eene dunne laag derrie of zoogenaamde natte klei en dan zware oer of ijzererts en rood zand, daar onder een of twee voeten wit kegelzand [zand met kiezels] en dan eene harde laag met keisteenen doormengd zoo dat het aanmaken van den afgeveenden grond tot teelland of bosch te

kostbaar zoude zijn. Veel beter is het dan aldus afgeveende grond te laten liggen, dewijl hetzelfde veen na verloop van lange jaaren denkelijk weder aangroeid voornamelijk indien de bovenste laag veen of zooden daarover gelijk word gestrooid en hetzelfde land des winters onder water staat, dewijl bij ondervinding blijkt, dat na verloop van een twintigtal jaren het veen weder ter dikte van eenige duimen [een duim is 2,5 cm] was aangegroeid, zoo door het mosch en biesen als door het slib der bezinkende waterdeelen, waarom het wel mogelijk is dat de eigenaar van Eyckenstein over een eeuw weder zal kunnen veenen.

1805

Laan op de hoogen akker

Dit jaar is de laan geplant, lopende over den hogen akker langs de scheislout van De Koekoek, vormende alzoo de vierde kring van wandeling I [kaart van deze wandeling niet aanwezig bij het document.] Deze laan strekt aan de Praamgracht naar 't Tolboombosch [pag. 25] waarop zonder eenige spitting der grond gezet zijn twee ryen eyken en berkenheesters ter halve roede, ten proeve of op ongespitte gronden groote boomen kunnen groeyen. Nota [merk op] dat eene goede voet onder den zwarten teel- of bouwgrond een soort van dunne veenbank zit. Het schapenhok op de hofstede Den Avond wierd ook geheel vernieuwd en steen opgehaald. Ook wierd de schuur van de hofstede De Morgen veranderd tot een daghuurderswoning, gelijk het boerenhuis mede tot drie arbeidershuizen wierd gemaakt, waaromtrent men moet aanmerken dat de binnenmuren en schoorsteen gemetzelde en volgeraapt zijn met leem uit de heide bij Kraailo, zijnde onder de Vuursche, toen nog eigendom van den eigenaar van Eyckenstein. Hierdoor bespaarde men veel kosten voornamelijk bij het vol gooien der ruwe muuren het geen voor binnen- en zelfs buitenmuuren vrij goed word bevonden. Ja bijna zoo goed als wanneer er wat rijkelijk zand bij den metzelkalk word gedaan welke daar door zeer schraal word.

Sparrenbosch lett[er] h. na de Vuursche

Dit jaar is de schuinsche streek heide tus[s]chen de reeds bezaaide heide en de zogenaamde Vuurschesteege ter grootte van bijna 7 morgen geheel omwals met een grup en de wallen beplant met eykenstekhout. De heide wierd voor een gedeelte bezaaid met sparren. Vooraan bij de weg wierd cirka ½ morgen met den schop een spit omgelegd en alstoen [alsdan] bezaaid zonder de kluiten te breeken of het zaad onder te eggen.

Opstal opnieuw beplant

Op deze laan naar De Bilt genoemd Den Opstal, wierden aan de oostzijde voor een gedeelte de daarop staande eyken boompjes welke slegt groeiden, uitgerooid en na[dat] de grond 3 spit diep was omgezet, beplant met berken gehaald uit het berkenbosch 'De 2 Morgen' daarbij gelegen. [pag. 26] Ook wierd de Dwarslaan van

Den Opstal na De Morgen uitgerooid en weder ingeplant op de halve roede met eyken en beukenheesters.

Chineesche tent

Dit jaar wierd op eene opgeworpen hoogte bij het graven van het beekje, lopende door het sparrenboschje bij den ouden Tolboom gezet eene Chineesche tent of huisje vanwaar men uitzigt heeft over het land op de toorens van Maartensdijk, Westbroek en Loosdrecht en het huis op de Gooische heide genaamd Hoornbok [Horneboeg]. Daar men met het schuitje te water aldaar aankomende is het geschikt om den thee aldaar te gaan drinken.

Kanaal ten noorden verlengd

Het kanaal of de vaart van en voor de plaats Eyckenstein wierd nu verlengd tot aan den dam van den hofstede De Koekoek en gebracht op zodanig eene diepte dat men bij middelbaar water met ligt geladen en bij water gelijkstaande met de bovenkant der schutdeuren met een zwaar geladen schuit kan doorvaren.

Steene schut bij den Eyckensteinschelaan of Opstal

Om het water bij den doorvaart door het schut voor het [Grote] Huis meer te besparen wierd er bij de Eyckensteinschelaan even boven de toen aldaar liggende brug een geheel nieuw van steen gemetzeld schut gelegd, waar door eene kolk werd gevormd en dus den doorvaart gemakkelijke gemaakt. Het gemelde schut is evenals die voor het [Grote] Huis goed bezorgd zijnde op wel 200 eyken paaltjes in den grond geheid met klei onder den vloer en drempel aangevuld [en] met noordsche deelen [hout uit Noorwegen] bezolderd. Het metzelwerk van ondere [was] 3 à 4 steenen dik [en werd] met cement bewerkt en voorts ter zijden in den grond op 3 plaatzen met paalplanken bezorgd en tus[s]chen de zelve met klei aangevuld zoo dat zonder er voorziene [pag. 27] ongelukken het zelve lang kan staan. De eerste steen daaraan wierd gelegd door Adriaan Hendrik Eyck zoon van M.J. Eyck en Jacoba Constantia Clifford. Gemelde schut heeft zuiver [netto] f 600,-- gekost en [is] in 24 uren gelegd en boven water gemetzeld.

[Hierna betoogt Eijck, dat er door het aanbrengen van de schutsluis bij de Vuurschesteege meer dan voldoende water kan worden vastgehouden, om de sloten en kanalen bij het Grote Huis van mee te voorzien en bevaarbaarheid mogelijk te maken en te houden.]

Ten bewijze van het nut 't welk het gelegen schut [lees: schut gelegen] bij de Vuurschesteege tot het inlaten van water door ophouding [heeft], zoo heeft men opgemerkt [kunnen zien] dat de cascade [lozing] aan den weg bijna zonder ophouden heeft overgelopen tot den 12den mei en er zoo een overvloed van water binnen de plaats was, dat men genoodzaakt is geweest een duiker aan de Slingersloot digt te houden, dewijl anders het water over den dam zoude gelopen hebben, terwijl het buiten evenwel over de twee buitenschutten heen liep.

Indien men nu het verloop der cascade in 24 uren tijds naar verondersteld te zijn volgens eene ruwe meeting 38.500 cub[ieke] voeten, zonder meer bij zodanig een overvloed van water hetzelfde met een pomp of ander watermolen in het hoogste gedeelte der plaats weder aan te vullen, [als men het doorgelaten water met een pomp of molen 'hogerop' zou malen en] indien nu een pomp molentje volgens calcuul [naar berekening] in 24 uren circa 43.000 cub. voeten water opwerkte, zoude men het verloop der cascade [dan zou men met het water dat nu is doorgelaten] elke 24 uren naar boven kunnen malen en de bovenste kanalen en slooten geheel vullen.

Maar zelfs [kon men] een duurzame cascade [wateraanvoer] daaraan vormen [creëren] en aldus het overtollige water geheel benuttigd [te laten] worden, te meer indien men de cascade aan den weg des nachts stopte. [pag. 28] Gelijk de ondervinding mij geleerd heeft dat zonder de hulp van het buitenwater de cascade aan den gang gebleven is gedurende vier à vijf weken, en bovendien liep het bovenwater ten minste 2 duimen over de schutten. Na dien tijd is de cascade met behulp van het buitenwater nog 3 à 4 weken aan den gang gebleven. Dezelfde ondervinding heeft mij geleerd dat na een zeer lange droogte het water in het beneden kanaal gezakt was tot 21 duimen onder de cascade en dat na een regen van een dag en nacht het water weder door de heul bij den boomgaard met geweld in liep en het water tot op 6 duimen onder de cascade gebracht wierd.

Achterhuis van Den Avond

Dat jaar [1805] is het achterhuis van den boerderij Den Avond geheel vernieuwd, gelijk ook het volgend jaar aldaar een geheel nieuw karnhuis werd aangebouwd.

Boomen geplant Opstal

Hetzelfde jaar zijn de boomen op de Eykenlaan langs de boerderij Den Avond naar de Morgen geheel uitgerooyd en in derzelve plaats eyke en berkenboomen geplant, gelijk zulks ook geschiedde met een gedeelte der laan genaamd Den Opstal. Dezelve wierd weder met berken op de halve roede ingeplant na dat hetzelfde twee voeten diep was omgespit.

Aanplanten van ledige vakken in Sparrenbosch

Dit jaar wierd een begin gemaakt met het invullen der ledige of dunne plaatzen in 't sparrenbosch 'De 5 Mergen' zoo door het uit halen der te digt staande sparretjes en verzetten derzelve als door het twee voet diep omdelven der ledige vakken en inplanten dier vakken met berken en eykenstekhout. Ook wierd er in een veenagtige [pag. 29] plaats een vierkant gat uitgegraven en daarmede het overige opgehoogd en daarna beplant met elzen, gestoken peppels en eykenstekhout.

Het verplanten der sparretjes geschiede ook in de sparrenboschen zoo bij als aan de andere zijde der heihuisjes, waarmede dan ook een gedeelte van het sparrenbosch 'De 2 Morgen' bij of naast de Vuurschelaan wierd ingeplant. Bij welke gelegenheid men moet aanmerken, dat er $\frac{1}{3}$ bij de verplanting stierven, hetzij door het afsteken der wortels, hetzij door het afvallen der kluit, zoodat de zekerste wijze der verplanting

geschied door dezelve klein van $\frac{1}{4}$ voet hoog te verzetten. Men kan zulks in het voor- en najaar doen doch in het voorjaar beter, vooral indien men er eene natte zomer op treft. In alle gevallen houde ik de zaaying verkieslijk zoo om de mindere kosten als betere groei, al is het dat men een paar jaaren langer moet wachten in het opgroeien. Want niet meer dan 3 of 4 jaaren kan het verschillen, dewijl de gezaaide eens goed opgekomen de geplante sparren spoedig inhalen.

Klompen maken van berkenhout

Dit jaar heeft men een proef genomen om van berkenboomen klompen te maken, hetgeen over het geheel wel gelukte, doch daar dezelve zwaarder zijn dan van willigen hout zijn ze minder gewild. Indien men ze zoo goed konde verkoopen zoude het eene goede rekening geven, dewijl na het maken der klompen eene groote kwantiteit brandhout overschiet. [pag. 30]

Dit gaf evenwel aanleiding om het planten van berkenboomen te vermeerderen, dewijl dezelve schielijker groeien dan andere en goed brandhout opleveren. Evenwel moet ik alhier aanmerken dat de berken in hunne jeugd beter groeien dan wanneer dezelve oud zijn geworden en zelden of nooit in ons land zoo groot en dik worden als beuken, eyken of sparren zooals die in het noorden van Europa. Dit jaar is de Slingerlaan door het zogenaamde Tolboombosch gemaakt en hier en daar beplant met fijne sparren en lariksen.

1807

Sparrenbosch ten oosten der Vuurschesteeg

Dit jaar heeft wederom eene aanmerkelijke verbetering plaats gehad wnt vooreerst is het sparrenbosch der '2 morgen' ten oosten van de Vuurschesteeg bij het leste heihuisje gezaaid na dat den grond te voren in december was omgeploegd en omwald. Ook is de snip grond op Den Avond bij het groote sparrenbosch gezaaid zonder eenige bereiding der grond.

Kanaal ten noorde verlegt

Het kanaal lopende noordwaards naar de heide is dit jaar verder gegraven, [van] den inham bij de hut of het einde van het weiland tot aan het leste heihuisje bij de Loosdrechtse Dwarsweg. Daar nu de grond van de schutten noordwaard aanmerkelijk hoger oploopt zoude het kanaal aanmerkelijk dieper moeten zijn uitgegraven. [pag. 31]

Schutkolk

Om zulks tegemoet te komen heeft men op de hoogte even achter het weiland gemaakt een kolk, geformeerd door twee schutten, 40 voeten vaneen staande, waardoor schuiten eenige duimen hoog wierden opgeschut om daardoor in het bovenste kanaal te komen.

Pompmolen

En verder gezet een pompmolentje op de plaats waar thans het arbeidershuis staat, achter het weiland, de welke het water uit het beneden kanaal 8 voeten hoog moest opwerken en het water alstoen [alsdan] door slooten langs het sparrenbosch en door hetzelfde in het bovenste kanaal ontlasten bij de overlopende cascade.

Ter dier tijd stond er 2 voet 8 duim water op de drumpels der gezegde schutten. De deuren der schutten 5 voet hoog zijnde, kan men het water in het bovenste kanaal op 3 voet 1 duim brengen, hetgeen dus genoegzaam [voldoende] is om met een geladen schuit tot aan het leste heihuisje en zoo men wil verder te vaaren. De pompmolen het water 8 voeten hoog opbrengende, kan daardoor de bovenplaats bevochtigd en gedeeltelijk onder water gezet worden. Ten dien einde wierden er 3 dammen met heulen daar in gelegd door middel van welke heulen het water in het bovenste gedeelte der plaats kan opgehouden worden of men kan hetzelfde water geheel weg laten loopen. De opwerking van het water door de pompmolen was gecalculeerd op $\frac{1}{2}$ cub[ieke] voet per omgang der wieken, 't geen bij een doorgaande wind per uur 1000 à 1200 cub[ieke] voeten water kan opleveren en dus genoegzaam [voldoende] ter aanvulling der bovenste kanaalen en slooten. **[pag. 32]** Het nut van het bovenste kanaal werd belangrijker wanneer men nagaat, dat hetzelfde loopt door groote sparrenbos[s]chen dewelke geveld wordende gemakkelijk door het kanaal naar de Maartensdijkse vaart doorvoerd konden worden waardoor dan ook de waarde der bos[s]chen zeer werd vermeerderd

Keyen graven

Zoo is het ook gelegen met het vervoer van de keyen welke men uit de heide liet graven, waar van men dit jaar eene proeve heeft genomen. Het graven dier keijen is geschied op een stukje heideveld ten westen van het kanaal bij het leste heidehuisje. De grond wierd 3 à 4 voet diep omgedolven en zorgvuldig van keijen gezuiverd, waarvoor per vierkante roede Rijnlands betaald werd 9 stuivers. De gespitte grond wierd beplant met kleine grove sparren, berken, beuken en eyken.

Omtrent het graven van keyen moet men aanmerken, dat indien men voor dezelve zoo wel voor de grooten als kleinen en gruis een goed vertier kan bekomen [goede afzet kan vinden], het graven daarvan zeer voordelig zoude zijn, want van een stuk heide bij het heidehuisje ten westen van het kanaal groot [onleesbaar] vierkante roeden, heb ik gekregen zwaare keyen per last van 3600 pond groote straatkeyen, per 1000 pond f. 35,-, gruis de 1000 pond f. 20,-.

Daarenboven is de grond door het omwoelen geschikt tot beplanting voor allerlei soorten van hout, indien men nu in aanmerking neemt dat genoegzaam [bijna] de geheele heide al daar tot aan de Hilversumse weg min of [meer] **[pag. 33]** met keyen vervuld is, zal men wel begripen het voordelig kan zijn, daarvan werk te maken.

Boomen Opstal gerooid en weder ingeplant

Dit jaar zijn op een gedeelte der laan genoemd De Opstal na de Bilt de eykenboomen uitgerooid, dewijl de zelve slegt groeiden. Zulks geschiede in de maand juny en july, om derzelve bast, 't geen om de dunste der eyken schors een goede rekening maakt

[eikenschors werd gebruikt bij looien van leer] en de zelve laan weder ingeplant met berken, heesters, met het daarnevens liggende berkenbosch, gelijk het overige dier laan in de volgende jaren mede wierd uitgerooid en met berken beplant.

Aankoop der Ridderveense tiend

Het landgoed wierd dit jaar ook verbeterd door den aankoop der Ridderveensche tiend gaande volgens opgave uit de landen van de hofstede Den Morgen noordzijde der Dolderse weg, [van] de hofstede De Koekoek de lange akkers langs Ridderoord zuidwaard van de Dolderse weg, de tweede akker van Den Koekoek noordzijde van den Dolderse weg. ter rechterzijde van het heerenhuis van Ridderoord, alle de landen van het boerenhuis van Ridderoord na de Bilt zuidwaard van Splinterenburg, alles ter rechterzijde van het huis, voor het huis 5 hoeken en achter het huis alle de landen behalven 3 hoeken ter linkerzijde van den steeg, een akker over de Dolderse weg, 4 akkers van De Middag, 1 mergen. Nota Bene: geeft de nieuw aangelegde heide ook tiend? [Vraag die Eijck zichzelf stelt.] Van Den Avond circa 2 mergen van de heide aangemaakt.

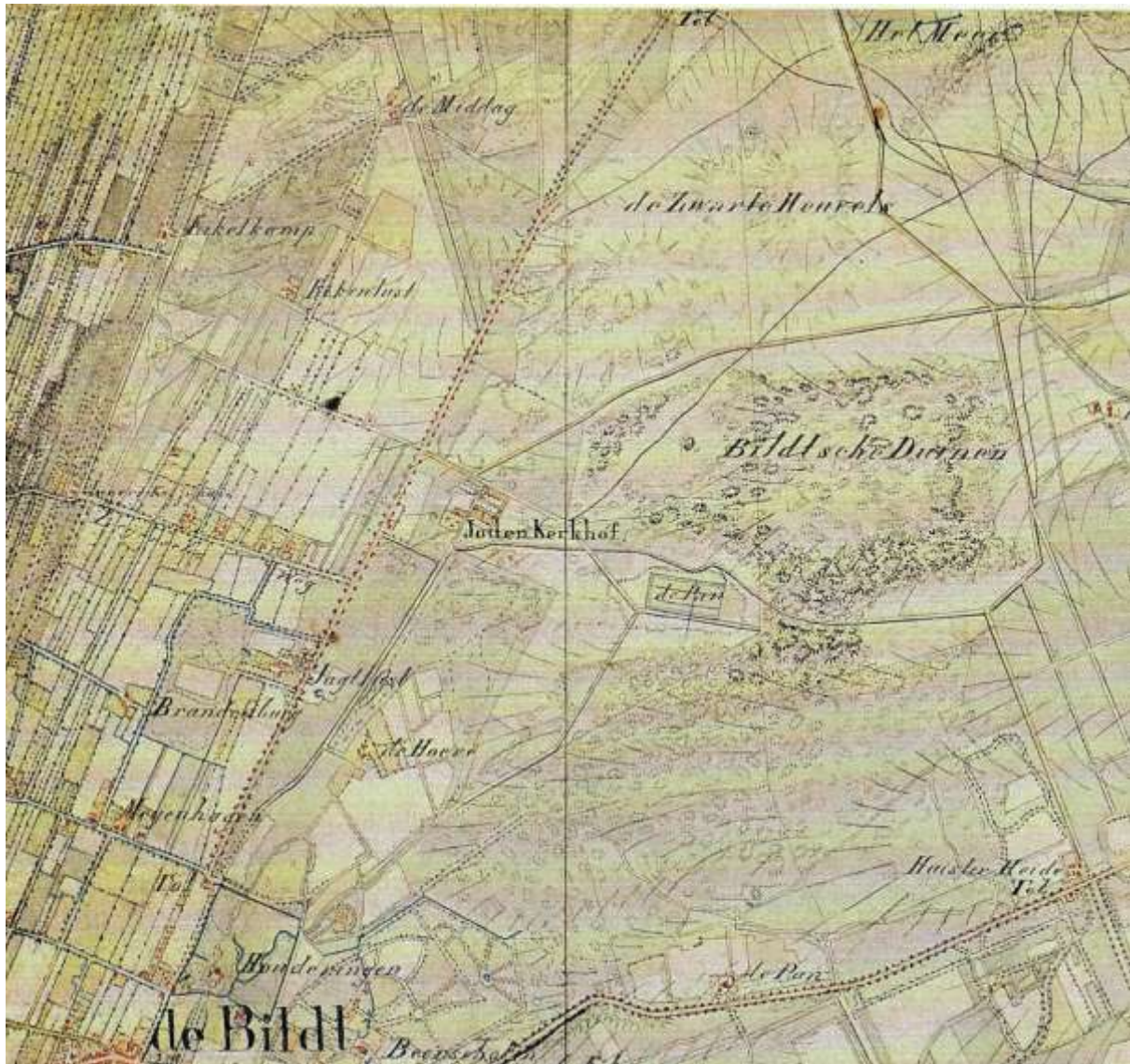
Huis Ridderoord. Tekening van Maurits Jacob Eyck, Nationaal Archief, familiearchief Eijck van Zuylichem nr. 179.

Dit jaar [1807] is het Tolboomboschje met slingerlaanen doorgeslagen [pag. 34] en daardoor in verband gebracht om gereeden en bewandeld te kunnen worden met de laan op Den Morgen naast Den Koekoek. Ook is men voort gegaan met het omspitten

der ledigen vakken in het sparrenbosch De 5 Mergen en bij de heidehuisjes en beplant met berken, eyken, beuken en lariksen enzovoorts

Slingergracht bij Chineesche tent

De Slingergracht in het sparrenbosch bij de Chineesche tent is dit jaar wederom verder gegraven.

Op deze kaart ziet men De Middag en het landgoed Eykelenburg, tussen 1839 en 1959. (Grote Historische Atlas van Nederland (Groningen 1990)).

Over de kwekerij van boomen

Ter dezer gelegenheid moet ik aanmerken hetgeen door deskundigen der landhuishoudkunde meermalen is aangetekend, te weten het voordelige van een eigen kwekerij van allerlei soort van hout. Het onontbeerlijke daar van voor eene groote hout plaats heb ik ondervonden door het gewin van menig duizenden eyken en

beuken, stekhout en heesters van allerlei soort, waardoor zeer veel geld voor jong plantsoen jaarlijks wierd uitgewonnen. Niet alleen door het minder kostbare maar ook door derzelve betere groei bij de planting, dewijl het plantsoen veel beter aangroeit wanneer men hetzelfde op eenen bekwamen tijd uit den zelfden grond verplant dan van andere gronden. Zoo werden dan de eykels opgeraapt en of uitgezocht of onuitgezocht voor de vorst in het najaar in eene vierkante kuil rondom met stroo bekleed gelegd, met lagen droog wit zand daartus[s]chen en goed voor de vorst door dekking bewaard.

Alsdan [werden ze] in het volgend voorjaar op regels of reyen redelijk dik na mate van de goeden staat der eykels gelegd en ligt met aarde overdekt [pag. 35], nadat dan grond zoo als vooral het jonge plantsoen vooraf redelijk was gemest en een goed spit diep omgedolven en van puingraten en onkruid gezuiverd.

De kleine berkjes wierden opgezocht en mede op reyen geplant, zijnde maar een vinger lang. Dezelve groeide hoe klein die ook waren in 3 jaaren tot fraai stekhout en ouder tot heesters, door dezelve te dunnen. Het zaayen der beuken gaat minder goed in de kwekerij dan daar zij zich zelve zaayen in lage weilanden of langs de slooten, doch moeten bij de zaaying op eene vogtigen grond zeer dik gestrooid worden en zeer weinig overdekt.

De populieren, zijnde een soort virginische [bomen uit Virginia] welke men zegt dat beter hout soort is worden van korte stekken of loten in den grond gestoken. wanneer dezelve bij vogtig weder schielijk wortel vatten en opgroeien, zoodat dezelve in 3 jaaren eenen hoogte van 12 tot 15 voeten bereiken kunnen en dan met goed gevolg op eenen eenigzins vogtigen grond welig opgroeien.

De kleine beukjes van een span lang [een handbreed groot] [werden] op rijen gezet gedurende twee jaaren en dan verder uiteen geplant of gedund, geeven in 5 jaaren schoone heesters ter verplanting.

Zoo is het ook met de fijne en zilverdennen, lariksen en weymouth-pijnen, waarvan voornamelijk van de lariksen eenige duizenden, zoo uit het zaad als kleinen, uit Engeland gekomen zijn, aangekweekt en in de boschen verplant.

1808

[pag. 36] *Nieuwe weg naar Amersfoort*

Dit jaar is de weg lopende door de heide van Den Morgen naar Ridderoord zijnde ook de weg na Amersfoort regt gelegd en aan de zuidzijde eenen grup gegraven en met berkenstek beplant wordende. De snip heide groot circa 1½ mergen [is] bezaaid met grove sparren zonder eenige bereiding der grond. Het zaad kwam voorspoedig op, behalven op sommige plaatsen daar het veenachtig was. Dit zaad kwam van Venlo en koste f. 2,- per pond.

Omleggen der gehakte bos[s]chen

Alhier kan men aanmerken [opmerken] dat de meeste gehakte eykenbos[s]chen [eikenhakhout] wierden omgelegd, voornamelijk is zulks voordelig ja noodzakelijk [is] op plaatsen waar veel grasruigt, heide of bentpollen [slechte graspollen] stonden,

welke alsdan verrotten en voedsel aan het hout geven. Op kaale gronden is zulks minder nodig en dus ook minder noodzakelijk in oude bo[s]schen dan in jonge.

Waterleiding ten noorden verlegd

Dit jaar heeft men door het oude kanaal lopende noordwest naar de heide eene water[ge]leiding [watergang] gemaakt door een dam over het Melkspoor, uitkomende in het bovenste kanaal waardoor al het water staande in de oudtijds uitgeveende plassen ten noorden van het Melkspoor vallende na den beneden plaats werd geleid, 't geen vooral des zomers bij veeltijds ongelijk vallende buyen goed is om meer water te krijgen.

Men is dit jaar voortgegaan met alle de paden door de sparrenbosschen gaan en [be]rijdbaar [**pag. 37**] te maken. Bij deze gelegenheid moet men aanmerken [opmerken] dat de plaats Eyckenstein voor zoo verre het gedeelte ten noorden der Maarstendijkse weg betreft, in kringen is verdeeld, zodanig dat men naarmate men eene groote of kleine wandeling wil doen, dezelve kan ten uitvoer brengen, zonder den zelfden weg terug te komen. Naar mate nu de plaats vergroot werd, wierden ook de ringen of wandelingen uitgelegt terwijl men op eenige plaatzen banken heeft gezet om, des verkiezende, uit te rusten.

1809

Verbetering van het woonhuis en colonnade

De aanmerkelijke verbetering welke dit jaar aan het woonhuis is gedaan, laat mij toe hieromtrent eenigzins wijdlopig te zijn. Ofschoon er van tijd tot tijd groote verbeteringen aan het [Grote] Huis door den vorigen eigenaar A.H. Eyck waren gedaan, bleef er echter nog te verfraayen en verbeteren, voornamenlijk door het vergrooten der kelder, verhooging der verdieping op de vier bovenkamers, gelijkmaking van het dakwerk het aanbouwen eener zijkamer tot een bibliotheek aan de eene en eene keuken aan de andere zijde en de verfraaying der voorgevel.

Ten dien einde had de toenmalige eigenaar M.J. Eyck na lang daar over gedacht te hebben zich de oude bouworder, zoo als die in den besten tijden van Griekenland en de Romeinsche staaten na aanleiding van Scamozzi, Palladio [Italiaanse renaissance-architecten] en andere bouwkundigen voorgesteld en ten nutte gemaakt. Doch daar het moeilijker is oude huizen te herbouwen [**pag. 38**], was men ook genoodzaakt de oude te verdeelen, zoo in- als uitwendig te houden, voornamenliken die der menigte glasraamen, welke men oudtijds al te overvloedig bezigden. Dit veroorzaakte al meede, dat om de fraaijen uitzigten terzijden van het gebouw te behouden, men op de gedachte kwam ter weerszijde eene open gallerij te maken van de Dorische order, zodanig dat men uit de zijkanten door glazen deuren daarop konde komen, en alsdan bij aangenaam weder van de lugte en koelte gebruiken kan maken, en tevens bedekt zijn voor zon en regen, de noorden, oosten en westenwinden.

ten / aanmerkelijken
 verbetering welke dit jaar
 aan het woonhuis is gedaan
 laat zij toe hier ontrent
 eenige wysdlopij te zijn
 . afschoonen van tijd tot tijd
 grote verbeteringen aan
 het huis doet den vor-
 gen eigenaar H. Evale
 waren gedaan te ver-
 echten en te ver-
 en verdedigen, noodaken
 byk voer het ver-
 der holder verbetering
 der verdieping op de
 vier bovenkamers getyde
 making van het dakwerk
 het aanbouwen eener
 Lykamer tot een bibli-
 theek aan de ene en
 "eene keuken aan de ande-
 re zyde en de verfraaying
 der voorgevel ten dien-
 ende had de toenmalige
 eigenaar M. J. Eyck na
 lang daar over gedacht te
 hebben Eyck de oude bouw-
 order zoo als die in de
 beste tyden van griekenlands
 en de Romeinse staten
 na aanleiding van Scamozzi
 Palladio en andere bouw-
 kundigen voorgesteld en
 ten nutte gemaakt doch
 daar het onwyllyk is
 oude huizen te herbouwen

1809
 verbetering aan
 het woonhuis
 en colonnade

Deel van pagina 37 uit het manuscript. met het begin van de beschrijving van de verbouwing van Eijckenstein in 1809.

Temidden der voorgevel wierde ene statig portaal van 4 jonische kolommen opgerigt waardoor de ingang der vestibule en den bovenkamer beschut [is] voor de zon en regen en den bewoner uitlokt van dit portaal gebruik te maken om aldaar te gaan zitten als hebbende men aan alle zijden een schoon uitzigt.

Afbeelding op de site van het landgoed Eyckenstein van het huis voor 1780.

Een prent van omstreeks 1828-1830 van het in 1809 grondig verbouwde en vernieuwde landhuis Eyckenstein. (Utrechts Archief, nr. 201248.)

Hoedanig eene uitwerking het geheel doet, kan men het best door het gezicht beordelen [door eigen waarneming], dan [want] hetgeen men uitwendig niet zien

kan en evenwel voor den eigenaar dienstig is te weten , bestaat in de ruijten waarop dit gebouw is samengesteld.

In den eerste plaats wierden de zijgaanderijen op de zijden gemaakt, om daaronder aan de westzijde te maken een kelder voor de keuken en aan de oostzijde voor een brandkelder [pag. 39] ter berging van precieuse voorwerpen en papieren van aanbelang. Ten dien einde moest de vloer derzelven gelijk gemaakt worden met de zijraamen waaruit men door eene glaze deur op dezelve konde komen. Onder de gallerij ten westen is dus gemaakt eene overwelfde kelder, met een groot keldervenster van gehouwe Zweedsche steen, in het sluitstuk waavan is gesteld 'F.I. {lees: N] Eyck, geb[oren] Burman 1809', als hebbende aan het te vernieuwen gebouw den eersten steen gelegd. De fundamenten zijn zeer goed stevig gelegd, de gallerij ten oosten is goed gemetzel met een dwarsmuur, waaraan een anker van ijzer schuin is gelegd aan den hoek ten einde denzelver voor uitspatten te bewaren [deze dwarsmuur vast te houden].

Beiden zijn eerst aangevuld met zand en met eene losse vloer van metzelsteen belegd, waarop kleine keitjes in een dikke laag kalk met cement gelegd en met een plankje gelijk geslagen, even gelijk zulks met de vloer van het groot portaal is geschied. Het zelve portaal is vooral zeer zorgvuldig in alle zijne deelen bewerkt, vooral is alle zorg besteed aan het fundament onder de colommen. Hetzelve is gelijk met den belopen grond 9 voeten breed met steenen belegd van het harde zand af, de lagen in goede kalk gemetzel en ingewas[s]chen, zoodat hetzelve als eene massieve steen kan worden aangemerkt. Van den belopen grond tot aan de basementen der colommen is het ruitgewijze tus[s]schen en vol onder de colommen aangewerkt.

In elke colom [pag. 40] is binnen, van den grond in het basement tot aan de dwarsbalken van de kroonlijst ingemetzelt eene stevigen eijkenhouten stang of ronde rib, die dus de colom in zijn geheel van de basementen af tot in en met de balken van de kroonlijst verbind[t]. Voorts zijn de colommen rond de stang vol gemetzel met welboord steenen [extra hard gebakken steen] en naderhand rond gelijk aangepleisterd. De stukken [van] de kapiteelen zijn met ijzeren klauwen aan elkander verbonden en met looden vastgegoten, de leggers op de kapiteelen zijn dikke eyken balken. Op dezelve zijn de dwarsbalken gelegd.

Dit zij genoeg wegens de onzichtbare constructie; het zichtbare laat zich genoegzaam [voldoende] bemerken [door waarneming constateren].

1810

Afleiding van water uit het turfveld

Dit jaar heeft men een afleidingssloot gemaakt uit het turfveld bij de Vuursche, lopende naar eene laagte waardoor het water in den zomer uit het turfveld kan worden afgetapt, wanneer de turf moet droogen. Vandaer dezelve langte. [De sloot] is een à twee roeden breed, 2½ diep gespit en beplant met berkenheesters. Men is ook dit jaar voort- gegaan met het inplanten der opene vakken in de diverse sparrenbos[s]chen.

1811

Zaaying van sparrenbos[s]chen ten oosten Vuurschesteege

Dit jaar zijn twee stukken van ongelijke grootte ten oosten van de Eyckensteinschelaan of Vuurschesteege omwilt, met berkenstek beplant en met grove sparren bezaaid, zonder eenige bereiding der grond. Op dezelve stukken te samen groot circa 4 mergen [pag. 41] is in de maand mei gezaaid met 5 pond sparrenzaad van Gelderland, doch door de opgevolgde [daarop volgende] droogte slegt zijnde opgekomen, is hetzelfde stuk het volgende jaar weder ingezaaid. In het midden daar de grond te laag was is en stuk onbezaaid blijven liggen.

Tempel van Pan

Dit jaar is ook het achterste eykenhakbosch bij de Tempel van Pan met een slingerlaan doorgeslagen. De zelve tempel van Pan dit jaar gemaakt, zoogenaamd omdat men het plan had in het midden een schapenstal te plaatsen. [Hij] bestaat in een rond van 72 Weymouth-pijnen [pijnboomen], verbeeldende de kolommen, zijnde de binnenste cirkel beplant met berken en het binnenste beplant met fijne sparren. Voorts [is de tempel gemaakt] met de portalen overeenkomende met de diverse wandel- en zijpaden, terwijl het geheel op een afstand de vertooning [het beeld] moet opleveren van eene groote tempel.

Laantje van ypen op Kostverloren

Dit jaar is ook geplant het laantje van ypen en beukenheesters, lopende over Kostverloren langs het oostelijk kanaal naar den hogen akker en [De] Koekoek, om daardoor een kring van wandelingen te vormen naar de Koekoek[se] of [de] Graflaan.

Huis over de weikamp

Dit jaar is ook gezet het huisje over de weikamp ten zuiden van het huis, in de Dwarslaan op den omloop ten einde ook een gezicht punt uit te maken uit het huis. Het zelve huisje is behalven de kelder en de fundamenten een voet boven den grond geheel opgemetzeld met leem uit de heide van Kraailo en enkel van buiten volge-raapt met kalk.

Familiebegraafplaats

Dit jaar is mede de begraafplaats der familie Eijck [pag. 42] in orde gebracht, te weten op de heide achter de hofstede De Koekoek is een stuk grond groot circa 1050 vierkante roeden omwilt met een grup en beplant met berken en eykenstekhout, het overige bezaaid met grove sparren en eene kring om de gragt der grafkelder zelve, twee voeten diep omgespit [en] met eykenstek beplant. De kelder zelve is van goede harden steen in goede kalk gemengd met cement.

Nota Bene: rode cement uit de fabriek van Casius [cementfabriek te Utrecht] gemetzeld zijnde, onder vier steenen dik, tot aan het begin der kluis of boog aangewerkt, de boog zelve van een heele steen en met eene rok [het bovenste koepelvormige deel van het graf, de 'mantel'] in dezelve metzelspecie gelegd overtrokken.

Gezicht op de begraafplaats van Eijck. Tekening van Maurits Jacob Eyck, Nationaal Archief, familiearchief Eijck van Zuylichem nr. 179.

De vloer is belegd met wit marmer en Zweedse vloersteen in cement. De kelder is binnenswerks 20 voeten lang en 10 voeten breed, zoodat daar in een twintig tal kisten kunnen geplaatst worden.

Door de stichter dier begraafplaats M.J. Eyck is die kelder met den omwalden grond bij uiterste wil [testament] gemaakt [nagelaten] aan de kerk van Maartensdijk, doch enkel in geval de plaats Eyckenstein of den grond waar op de begraafplaats zelven gelegen is, uit de familie van Eyck mogt geraken en anders niet. Moetende alsdan dezelve begraafplaats met den grond door predikant en kerkenraad gereclameerd worden als eigengoed, en door hunlieden uit den opbreng[st] van het hout daarop staand ten eeuwige dagen in denzelfden staat worden onderhouden. Ook moet de eigenaar der hofstede De Koekoek toestaan en vrij leveren den toegang af en naar de begraafplaats voor menschen en rijtuigen. [pag. 43]

Beplanting bouwland bij begraafplaats, slinger Constance [verwijzing naar de overleden Constantia Clifford]

Terzelfder tijd is een stuk slegt bouwland bij de begraafplaats, gelegen achter het weiland van De Koekoek rijkelijk twee voeten omgespit en met eykestek, beuken larikzen en Weymouth-pijnen bezet en daardoor een slingerlaan gemaakt, lopende van den laan van De Koekoek en vereenigende daardoor [aansluiting te maken op] de Tempel van Pan.

Ook zijn alstoen [alsdan] de ledige plaatzen in het sparrenbosch 'De 4 Mergen no. 2' omgespit en met berkenheesters geplant, gelijk mede de laan naar De Bilt bij het

berkenbosch is omgespit en met eene rei beukenheesters te weerszijde op de halve roe van een beplant.

Bezaaiing met sparren langs nieuwe Vuursche weg

Dit jaar zijn twee stukken heide, gelegen achter De Koekoek langs de Nieuwe Vuursche of Turfweg links en rechts of ten oosten en westen dier weg, groot het eene circa 1½ m[orgen] het ander circa 1 morgen, omwals, beplant met berkenstek en voorts zonder voorafgaande bereiding van den grond met sparren bezaaid.

1813

Verbreeding van het kanaal bij [het Grote] Huis

Dit jaar is het kanaal achter het [Grote] Huis verbreed en de brug van ene boog welke aldaar in 1790 was gemaakt en verlegd in den vorm eener gottische boog over de Slingersloot door de Eykenlaan en is gemelde Slingersloot zo danig verbreed en verdiept dat men aldaar een eind weg ver met de geladen schuit in konde vaaren ten einde mest in den groote boomgaard en zand voor de stallen te brengen.

De brug zelve te weeten de leggers, jukken enzovoorts waren alle in eenen goeden staat om wederom gebruikt te worden, alleen waren de einden der leggers enigszins aangestoken [aangetast] als mede een gedeelte der beplanking. [pag. 44]

Beplanting der laan naar Den Avond

Dit jaar zijn de eykeboomen aan de westzijde van den Opstal naar den avond de welke anno **1798** waren geplant uitgerooid, dewijl dezelve slegt groeiden en de laan scheef liep tegen het overige der laan, en nadat de grond twee voeten omgespit was en geplant met berken en beuken om den anderen op de halve roede.

Dunnen van sparrenbosch let[ter] C

Men is dit jaar voortgegaan met het dunnen van het sparrenbosch groot 5 morgen door vooreerst daar uit te snijden de dunnen [bomen], daar dezelve te digt stonden [ten eerste] tot stokjes voor boomkwekers en tabakspijlen [dunne staken hout om het tabaksblad aan te steken en hangend te laten drogen], waarvan men eenige duizenden verkogt tot f. 9,-- per duizend. Ten tweede grooter soort tot bonestaken van 12 tot 14 voeten lang à f. 2,-- tot f 3,-- p[er] honderd. Ten derden: alle de krommen en dikke takken uitgesnoeid tot takkenbo[s]schen [en die] verkogt van 25 tot 30 stuivers de tien, hetwelk een goed begin van opbreng[st] maakte, dewijl uit de twee sparrenbos[s]chen, te samen groot 7 mergen ten minste 80 à 90 vimmen [stapels] zijn gemaakt het welk, indien men het uitgehakte en bonenstaken daarbij rekend reeds meer heeft opgebracht dan de bos[s]chen aan zaayen gekost hadden, waar uit het groot voordeel van het zaayen van sparrenbosch is op te maken.

1814

Dolderse weg na De Koekoek beplant

Dit jaar is het eind van den Dolderse weg na[ar] De Koekoek [aan de] noordzijde met beuken en berkenheesters beplant. [pag. 45]

Nieuwe weg na Amersfoort beplant

Dit jaar is de nieuw aangelegde weg lopende naar Amersfoort van Den Morgen naar De Koekoek beplant met 6 reijen beuken en berkenheesters, nadat de grond twee voeten diep was omgedolven. Gelijk ook de Vuurschesteege van den hoek bij het leste heidehuisje tot bij de Vuursche aan de westzijde na 2 voeten omgespit te zijn, is beplant met beuken en berken heesters.

Verlenging der Slingersloot

Dit jaar is de Slingersloot in het sparrenbosch bij de Chineesche tent een eind oostwaard doorgegraven en bevaarbaar gemaakt, gelijk ook uit het te voren gegraven kanaal noordwaard oplopende eene goede kwaliteit modder is gehaald om te verpluizen [composteren].

1815

Aanleggen van krieckenboomgaard [kersenboomgaard] op de heide

[In 1815] is op de heide tegen over het eerste heidehuisje langs de zogenaamde Vuurschesteege begonnen aangelegd te worden eene boomgaard van wilde kriecken en wel zodanig dat op eene vierkante roede in het kruis wierd gemaakt een gat van eene halve roede vierkant, den grond er uit gewonnen zijnde tot door het harde en wel [goed] door een gewerkt en bij elk gat 2 of 3 kruywagens mest met modder doormengd en alstoen [alsdan] daarin gezet eene krieckenstam, welke eenigen tijd in de kwekerij hadden gestaan. Dezelve klein zijnde kosteden $\frac{1}{2}$ tot 2 stuiv[ers] per stuk. Indien men nu berekend, dat het graven van het gat kost 2 stuivers, de stam 3, [het] zetten 2, mest 3, zoo kost elke stam 11 stuivers.

Daar de krieckenboomen goed groeien en goed hout voor stoelenmakers opleveren zoude zulks goede rekening [gewin] geven, vooral wanneer men de [pag. 46] kriecken zal kunnen verkoopen, waardoor men tenminste 4 of 5 stuivers per boom zak kunnen maken Indien men nu een morgen 550 kriecken stammen rekend te kunnen staan, de welke van aanleg hebben gekost circa f. 300,-- ook [al] men zoude daar van maar 2 stuivers per boom maken, 't geen per morgen f 55,-- zoude bedragen, [dan] was zulks eene importante rente [op het geïnvesteerde geld]. Daarenboven word[t] de grond allengs beter door het vallende blad der boomen. Nu is het stuk heide eenige morgens groot waar door het voordeel des te grooter kan worden indien dezelve goed groeien.

Nieuwe watermolen

Dit jaar [1815] is het pompmolentje afgebroken en wierd in desselfs plaats gesteld een pompmolen welke door koebeesten op den stal staande zoude worden aan den gang

gehouden op zodanige wijze dat de voorpoten vast stonden en de achterpooten op een draayend rad van 12 voet diameter, de welke het overige werk aan den gang moest maken. [Het] gemelde werk onder het opzicht van den molenmaker voltooid zijnde bevond men hetzelve niet aan het oogmerk voldeed en wel voornamelijk door dien het groote rad te klein van diameter en dus geen vlak genoeg had voor de beesten om op te blijven staan. Zoo is het zelve binnen molenwerk afgebroken en daar van gemaakt twee arbeiders woningen.

Inplanting der ledige vakken in sparrenbosch

De ledige vakken in de sparrenbos[s]chen boven het leste heidehuisje zijn dit jaar na 2 voeten diep omgespit en van keien gezuiverd te zijn beplant met berken, [pag. 47] beuken, eyken, sparren en lariksen, gelijk ook eenige vakken met eykenhakhout zijn beplant.

Verlenging van het kanaal bij Huis

Het grote water achter het [Grote] Huis is dit jaar wederom een eind verlengd noordwaards aan, waar door een klein eilandje is gevormd het welk met vrugtboomen is beplant en van den daar uit komende grond is aan den westzijde eene hoogte opgeworpen waar over een wandeling is gelegd.

1816

Uitrooying van eykenboomen Eykenlaan

Dit jaar zijn uit den Eykenlaan bij de stal, geplant in 1779 en dus 39 jaaren oud, om den andere een uitgerooïd waarvan de meesten een voet en meer over het kruis dik waren en dus zeer bekwaam voor werkhout. Ja zelfs zijn van een dier boomen goede planken gezaagd, doch eenige dier boomen waren door de vorst opgebersten en rillig [onbekend, mogelijk: gegroefd] zooals men zegt geworden en dierhalven niet zeer goed voor timmerhout. Dit gebrek word dikwerf veroorzaakt door het verdikken der sappen en [is] niet te voorkomen dan [maar] gelukkig zijn alle de besten blijven staan. Door gemelde dunning zullen de staande gebleven meer in dikte toenemen dewijl dezelve meer ruimte en voedingskracht kunnen trekken uit de weder digt gemaakte gaten der uitgerooide.

Vernieuwing der Chineesche tent

Men is dit jaar genoodzaakt geweest de stijlen van de Chineesche tent in 1805 gebouwd te vernieuwen daar dezelve genoegzaam [nagenoeg] verteerd waren niet tegenstaande van eykenhout gemaakt. Denkelijk omdat het spint [het zachte hout van een boomstam onder de schors] daar van niet zorgvuldig genoeg was afgenomen ook is bij die gelegenheid de kap welke nog goed was gebleven 1½ voet hoger gemaakt en den voet of vloer zoo veel verhoogt. [pag. 48]

In het sparrenbosch daar bij gelegen zijn eenige ledige plaatzen omgespit en opgaande berkenheesters daarin gezet en eykenhakhout en de kromme sparren daar uitgehakt.

Inplanting der Vuurschesteeg met populieren

Aan de westzijde van de Eyckensteinsche of Vuurschesteeg naar het Tolboombosch zijn de slegt groeiende eykenboompjes uitgerooid en daar in zonder verdere omspitting der grond gezet een soort virginische populieren nadat alvorens bij elk gat een kruiwagen zwarten grond of bouwvoor [door en door gespitte grond] was gebracht. Van de meeste boompjes zijn de onderste gedeelten gebruikt tot paaltjes bij broeikrikken [broeibakken, langwerpig vierkante bak van opstaande planken, over een tuinbed].

Daar dezelve laan ten tijde dat de eykenboomen gezet waren goed was omgedolven, zoo bewijst zulks dat niet zoozeer het omspitten der grond al;s wel de goedheid derzelve en de goede behandeling van het snoeien de oorzaak der meer of minderen groei is.

Tabakschuur gezet

Dit jaar wierd aan de zuidzijde der Doldersche weg gebouwd een tabakschuur, dewelke zooals men zegt, uit eene ruime beurs wierd getimmerd op het goed vooruitzicht van eenen voordeeligen aanleg der landen tot tabaksland en het daardoor aan den man brengen van eene parthij sparren tot bonenstaken en tabakspijlen. Doch daar het bouwen van tabak onderhevig is aan veele wisselvalligheden, zal de ondervinding moeten leeren of die cultuur op den duur zal voldoen.

Dit jaar en het vorig heeft men ten oosten van Ridderoord circa 1½ morgen slegt bouwland aangelegd en beplant voor aan de Dolderse weg met fijnsparren, lariksen en zilverdennen door een. [pag. 49] en voorts met berkenstek, afgesneden 1½ voet boven den grond en 3 voeten van elkander, zonder eenige voorafgaande spitting der grond. terwijl in 1814 op zodanige wijze een ½ m[orgen] bouwland aan het einde van het land van den morgen was beplant waar uit men naderhand zal kunnen oordeelen of het omdelven der grond nodig is tot den voordeligen groei van het hout.

Vogtig jaar

Dit jaar was het weder zoo vogtig dat bijna gedurende het geheele jaar de cascade lopende is gebleven, zoo dat men zelfs genoodzaakt is geweest van tijd tot tijd de duikers of schutten open te zetten om het overtollige water te loozen. Het vogtig lugtgestel 't welk over het algemeen veel nadeel had toegebracht aan vrugten en veldgewassen scheen ook nadeel te veroorzaken aan de sparrenboschen immers verbeelde men daar aan te moeten toeschrijven dat in de oude en jonge sparrenbos[s]chen reeds in de maanden september en oktober van eenige sparrenboomen de naalden van den scheut van het jaar geheel geel of roodachtig wierden. Ja dat in het lest van dit jaar en het begin van het voorjaar van 1817 de meeste zoo oude als jonge bos[s]chen van 3, 4 en 5 jaaren oud geheel zonder naalden waren hetgeen zonderling was dewijl de naalden anders niet afvallen dan na de nieuwe scheut. Het aanzien der pijn of sparrenbos[s]chen was daardoor zoo treurig dat men vreesde dat de meeste zouden sterven zulks had ook plaats in de meeste boschen in

den omtrek maar ook in Gelderland, evenwel heeft zulks zich op eenige weinige gestorven sparren na met het voorjaar hersteld. [pag. 50] De jonge scheuten ofschoon oneindig kleiner dan in andere jaaren hebben zich vertoond en daar door vrolijker aanzien aan de bos[s]chen gegeven en alhoewel het voorjaar van 1817 wederom vogtig was heeft evenwel de daarop volgende droogte daar aan veel goed gedaan. [In 1816-1817 kampte Nederland met slecht weer door de uitbarsting van de vulkaan Tambora in Indonesië.]

Opmerking wegens de aanleg van sparrenbos[s]chen

Bij deze aanmerking omtrent de sparren of pijnbos[s]chen kan men het betoog der voordeelen van die houtcultuur alhier bijvoegen, daar uit mijne aantekeningen blijkt dat reeds circa 19 ½ Rijnlandse morgens sparrenbosch gezaaid [werd] in 1794, 1798 en 1799. Tot dit jaar [daarvoor uit ge]trokken is plus minus f. 500,--. Daar nu gemelde bos[s]chen bij den aanleg hebben gekost f 300,--, zoo blijkt dat daarvan niet alleen de renten van het uitgeschoten [geïnvesteerde] kapitaal maar zelfs de hoofdsom der aanleg binnen 20 jaren zijn terug gekomen en [dat] het bosch zelve waarin na ruwe schatting 4 `a 5 sparren per vierkante roeden zijn blijven staan - allen van de beste en regte - eerst de waarde bekwam, terwijl men vooral zorg droeg alleen de beste te laten staan en de slegtsten namelijk de krommen [bomen] er uit te doen hakken.

Beplanting ledige vakken sparrenbosch lett[ers] J en G

Dit jaar zijn wederom eenige ledige vakken in de sparrenbos[s]chen over den Dwarsweg of Loosdrechter Spoor beplant met fijne sparren, berken, eyken, beuken en lariksen, nadat de harde grond eerst 2 à 3 spit diep was omgedolven en zoo veel mogelijk van groote keyen gezuiverd. Hier mede is men voortgegaan in

1817

Vereeniging van het water door een slingersloot

De vereeniging van het water boven het cascade-schut bij de Eyckensteinschelaan is dit jaar tot stand gebracht door het graven van eene slingervaart uit het groote water bij het [Grote] Huis tot in de Doldersche vaart, waardoor niet alleen het water van den kant van De[n] Dolder in de [pag. 51] [buiten]plaats wierd geleid, maar daardoor ook de communicatie met schuiten is geöpend, zoodat men mest, zand, hout of wat het ook zij, van huis na het oosteinde der plaats [landgoed] kan vervoeren en wederkeerig vandaar naar het noordergedeelte. Door deeze vereeniging is het binnenwater ten minste 5 duimen verhoogt, waarom ook de cascade aan de vaart 5 duimen is verhoogt geworden, terwijl het overtollige water door dezelve cascade of over de schutten kan worden geloost.

De cascade voormaals over een houten vloer lopend is alstoen [alsdan] veranderd in den vorm van eene rots waardoor het water kan loopen. De voorste steenen zijn nadat alvorens de dam aan den binnenkant rechtdoor met sparren paaltjes is beheid, het zand tu[s]schen dezelve uitgegraven en met klei aangevuld. Op dezelve paaltjes wierd eene noortse deel [plank van Noors hout] gelegd en de steenen met goede kalk en

cement daar opgelegd en in alle de voegen goed ingevuld ten einde de doorzijpering van water te beletten. De verrotting van het hout waar over voor dien tijd het water der cascade liep en [dat] om de 4 of 5 jaaren moest vernieuwd worden, is daar door voorgekomen en dus op den duur minder kostende.

Houte brug bij Vuurschesteeg

Over het nieuw kanaal van vereeniging bij de oude zogenaamde Vuurschesteeg vooraan is een houte brug gelegd voorzien van eene ophaal[bare] schutteur om het overtollige water te keeren of in te laten, voornamenlijk omdat in gevalle van doorvaart der schutten het binnenwater niet zoude weglopen. De hoofdelingen en leggers der brug zijn alle gemaakt van Eyckensteinsch eykenhout.

Aanmerking omtrent de opbreng[st] van boomen

Omtrent den groei en opbreng[st] van de opgaande boomen word alhier aangehaalt [naar voren gebracht] dat dit jaar 3 Italiaansche populieren [pag. 52] welke in den weg stonden, zijn verkocht van 15 à 20 stuiv[er]s per stuk. Daar nu dezelve in 1805 waren geplant van kleine stekken en dus elf jaaren oud, volgd daaruit dat ofschoon dezelve niet extra sterk waren gegroeid, echter meer dan $1\frac{3}{4}$ stuiver 's jaars hadden aangewonnen. Dit hout wierd gebruikt voor klompenhout.

Ten gevolge der verplaatste waterleiding [watergang] is de houte brug over het water bij de Eyckensteinschelaan in 1804 gelegd, geheel weggenomen, bij welke gelegenheid het bleek, dat de planken tegen de hoofdelingen geheel waren vergaan doch de paalen der hoofdelingen enkel aangestoken [aangetast].

Uitwerking der cascade

Nota Bene: dat die planken anno 1814 geheel waren vernieuwd. Den 3den december van dit jaar zag men de volkomen goede uitvalling van het werk bij de cascade, dewijl na eene lange droogte het water binnen de plaats 6 à 7 duimen gerezen zijnde, hetzelfde over de steene rots als eene bruischende waterval zeer sterk overliep terwijl het tevoren berekende bestek der waterpeiling volkomen is bevestigd, zodanig dat wanneer het water tegen het bovenste schut bij de Eyckensteinschelaan staat zonder verloping, de cascade evenwel 1 à 2 duimen overloopt, terwijl dezelve lopende bleef, niettegenstaande het water 1 duim over de deur van het schut stortte. En om het water over de cascade nog hoger te laten loopen, wierd er een panlat op de deur geslagen waardoor het water [de waterstand] 1 duim is verhoogd.

Men heeft ook met de geladen schuit door de kolkschutten bij het weiland in het bovenste kanaal kunnen vaaren, dewijl het water boven en beneden schutten niet alleen gelijk stond maar zelve bij de opening na boven liep. [pag. 53]

Bevaaring van het kanaal ten noorden

Het nieuw gegraven kanaal was ook alstoen [op dat moment] voor de geladen schuit of aak waarin 60 geladen kruiwagens mest waren volkomen bevaarbaar. Terwijl men uit het bovenste kanaal dan ook met ruigt [afval] beladen bij de boerderij heeft gelost

en eene vrugt mest heeft geladen en op het weiland aan den Tolboom gelost, waar door het voordeel der nieuwe graving is gebleken.

1818

Het is dit jaar gebleken dat niettegenstaande er met het hoogste water de nieuwe waterloozing door de cascade, ofschoon het schut bij de Eyckensteinschelaan digt bleef en het nieuwe bij de chineesche brug openstond, het water heeft kunnen doorlaten zonder opening der schutten.

Verkoop van ypenboomen bij de stal

Dit jaar zijn er 6 der grootste ypen boomen bij de stal staande gerooid dezelve waren op een na zeer gaaf $11\frac{1}{2}$ voeten over kruis en 76 voeten hoog. Dezelve zijn aan een wagenmaker verkogt voor f 18,-- per stuk hetwelk niet te duur was daar na de boomen anno 1799 waren geplant zoo hadden die den ouderdom van 39 jaren bereikt en hadden dus 's jaars circa $9\frac{1}{2}$ stuiver aangewonnen waaruit men kan opmaken dat indien een boom goed groeit het voordeligste is dezelve oud te laten worden dewijl dezelve als dan progressief meer aanwint na mate der ouderdom.

De druivenkast in den moestuin

Dit jaar is ook in den moestuin gemaakt eene gemetzelde druivenkast. De tu[s]schenruimte der muuren wierd opgevuld met turfmul [turfmolm].

Uithakking van sparrenbosch lett[er] C

Ook zijn uit het sparrenbosch no. 3 alle de kromme [bomen] en die onder de anderen verdrukt stonden uitgehakt. [pag. 54]

Bouwland bij Tempel van Pan beplant

Het stuk bouwland tus[s]chen de Tempel van Pan en het sparrenbosch ten noorden is dit jaar na tweevoeten omgespit te zijn beplant met eykenstekhout, eyken en berkenheesters, larixen en fijne sparren. Ook zijn eenige ledigen vakken in het sparrenbosch no. 6, na gespit en van keyen gezuiverd te zijn, ingeplant met heesters van allerley soort en eyken stekhout.

Aanmerking over het drooge jaar

Nota Bene: als een bijzonderheid merkt men aan dat dit jaar zodanig droog was, dat men genoegzaam [bijna] den halve zomer en het geheele najaar niet heeft kunnen vaaren, ja zelf[s] dat den 24 december het water 3 voeten onder de overlopende cascade stond. ja zelfs in 1819 was het zoo droog dat de cascade meestentijds zonder overloop van water bleef, zelf[s] in de winter, niettegenstaande het schut bij Ridderoord meestentijd openstond en de waterleiding [watergang of sloot] naar Den Dolder verder was opgegraven [uitgediept]. Ook is het water in het bovenste kanaal

meestal 2 à 3 voeten onder den bovenkant der schutdeuren der kolksluis gebleven, waardoor dan ook gelegenheid geweest is het bovenste kanaal regt door tot aan het heihuisje genoegzaam [ongeveer] 1½ à 2 voeten te verdiepen. De bodem was meestal zeer hard, oerig [ijzerhoudend] of een bank van kiezelgruis.

Ledige vakken sparrenbosch lett[er] f

De ledige vakken in het sparrenbosch lett. f. over den Dwarsweg bij het heihuisje, na omspitting der grond 2 à 3 voeten diep, wierden ingeplant met verschillende soorten van heesters. De beplanting geschiedde eerst het volgende of tweede jaar na de omspitting der grond, waardoor dezelve meer bezakt [ingeklonken] en de bovenste zooden of plaggen verrot waren. [pag. 55]

De daar uit gekomen keyen zijn verkocht à 28 stuiv[er]s per voer of wagenvragt, bestaande dezelve uit 2 à 300 keyen, groot en klein door een.

Dit jaar [1819] is de oostzijde der zogenaamde Vuurschesteeg tot aan het Tolboombosch beplant met dezelfde soort van populieren als aan de westzijde. Dezelve zijn meest allen gezet in den grup of sloot en aangevuld met bouwgrond [aarde] om de laanen daar door te verbreden.

1820

Zaal enzovoorts aan het woonhuis

Dit jaar is wederom eene groote vertimmering aan het woonhuis gedaan, te weten de achterste gang geheel afgebroken zijnde, is in deszelfs plaats gemaakt de zaal. Onder dezelve eene schoone kelder en terzijde den trap. Het metzelwerk is alles van goede kalk gemaakt en de fundamenteen gelegd in kalk met cement, de gordingen van het dak zijn gemaakt van de dennen of fijne sparren achter de zogenaamde Blaasbalk [het bouwland aangeduid als Blaasbalk], welke in 1782 aldaar op de heide waren geplant, zoodat dezelve als dan circa 38 jaren gestaan hadden, houdende de meesten 1 voet diameter. Nadat de vloer der kelder met vloerbakken [lees: vloerbalken] was gelegd, heeft men bevonden dat bij hoog water circa 2 duimen water in den kelder stond, waarom over dien vloer eene andere van blauwe plavuizen is gelegd, in goede tras [mortel, cement] waardoor de zelve kelder geheel waterdigt is geworden.

Verplanting van berken naast Ridderoord

In het najaar is men begonnen met het verplanten der berken, om den anderen staande naast Ridderoord dewelke in 1814 van klein stek, zonder eenige spitting der grond, gezet en thans door een 15 à 16 voeten lang waren, zijnde gezet op het bouwland langs Ridderoord. Ten westen alleen in goede groote gaten in het land gemaakt. [pag. 56] In het sparrenbosch voor De Morgen wierden de ledige plaatzen ingeplant met berkenheesters, uit het hoekje berkenbosch aan het eind van het bouwland van De Morgen, aldaar in 1814 van stek geplant.

Gezicht op Ridderoord. Tekening van Maurits Jacob Eyck, Nationaal Archief, familiearchief Eijck van Zuylichem nr. 179.

1821

Verkoop van linden en beukenboomen bij de boerderij

Dit jaar zijn twee beuken en eene lindenboom staande voor de boerderij thans oranjerie gerooid, dewelke gezet waren in **1780** of **1781** en dus circa 40 jaren oud. Dezelve wierden verkocht de 2 beuken met takken f. 25,--; 1 linden voor f. 6,--. Dierhalve hadden de beukeboomen 's jaars aangewonnen rijkelijk $6\frac{1}{2}$ stuivers, de linden 3 stuiv[ers] per jaar.

Berekening van opbreng[st] [van het] sparrenbosch

In het voorjaar zijn uit het sparrenbosch noord voor De Morgen gezaaid in **1804** gehakt alle de krommen en digt staande sparren. Dezelve zijn na aftrek van hakgeld verkocht voor f. 110,--. In 1819 [was al] verkocht [voor] f. 115,--, totaal f. 225,--. Hetzelve bosch was gezaaid met 60 pond zaad, hebbende gekost f. 100,--. Dierhalve heeft hetzelve in 16 jaaren f. 125,-- meer opgebracht dan hetzelve bij den aanleg gekost had, blijvende het bosch nog digt genoeg om tot een goed bosch te worden. De grond aldaar

is op 1 of 2 voeten diepte hard zand. De groote ledige vakken zijn na 2 voeten diep omgespit te zijn, beplant met eykenhakhout.

Verlenging van het Noorderkanaal

In het najaar is het kanaal boven het leste heidehuisje aan de westzijde tot een zinkpad opgegraven en opgeworpen en daar opgezet jonge lariksen. In de ledige vakken tus[s]chen de sparren ten westzijde der Huislaan [de laan bij het Grote Huis'] zijn berkenheesters geplant. Men is ook voortgegaan met [pag. 57] het planten van wilde kriecken in de krieckenboomgaard op de heide.

Beplanting van de wallen om [het] sparrenbosch

De opgeworpen wallen om het sparrenbosch [in] noord[elijke richting] naar het Melkspoor en langs het Melkspoor zelve zijn beplant met jonge berkenstek zonder afsnijding van het zelve, dewijl bij ondervinding zulks beter is bevonden, stervende er minder bij de zetting en zijnde minder blootgesteld aan het afbijten door haazen en konijnen.

Ook merkt men op, dat een berkenbosch slecht geschikt is voor een hakbosch dewijl bij de hakking veele stammen dood bloeden, tenzij men de voorzorg gebruikt op elke stam of stoof [stobbe] een klein uitspruitzel te laten staan. Edoch, de beste wijze der aanleg van berkenbos[s]chen is om de berkenstekken op 4 voeten afstand te zetten, dezelve na eenige jaaren om den anderen te verzetten en als dan tot een opgaand bosch te laten groeien. Wanneer het zelve goed groeiende na eenige jaren kan [het] worden uitgehakt, tot op de afstand van een of een halve roede wanneer men die boomen tot klompenhout kan verkoopen, ofschoon er een vooroordeel tegen berkenklompen is omdat de zelve zwaarder zijn dan die van willigenhout, maar daarentegen konde dezelve beter koop worden gemaakt [goedkoper]. Buitenlands maakt men fraaye meubelen en stoelen van berkenhout, dewelke indien [ze] goed gepolijst en gevernist zijn fraaye meubels opleveren.

Aankoop van Ridderoord

Dit jaar heeft voor Eyckenstein een groot belang opgeleverd door den aankoop van de aangelegen gronden van Ridderoord, zijnde volgens [pag. 58] verkoopconditie groot 130 morgen, bestaande in bouw- [en] weilanden, hakbos[s]chen en hei[de]land, waarin eene groot gedeelte veenland is. Het eykenhakhout was volgens opgave 30 morgen, zijnde alle de opgaande boomen, op eenige na afzonderlijk ingekocht, aan den vorigen eigenaar nagelaten. Het groote of hooge sparrenbosch wierd ingekocht tegen 7 stuiv[er]s per boom.

Het voordeel bij deze aankoop bestaat mede in het ontgaan der kwestie wegens de vrije waterloop van en voorbij Ridderoord van den kant van Den Dolder naar Eyckenstein, waarover voor deze verschil [een geschil] was ontstaan, zijnde de eigenaar van Eyckenstein als nu meester der vaart tot aan den grond van de Hooge Woning en kunnende tot daartoe varen indien de twee dammen bij De Koekoek en bij het schaphenhok bij Ridderoord in bruggen veranderd wierden. Ook is daardoor

genoegzaam veen aangewonnen om voor een aantal jaaren den brand daar van te haalen, liggende hetzelfde veenland dicht bij het veenland van Eyckenstein.

Inplanting der laan van Ridderoord naar het weiland

Men is dit jaar begonnen met de laan van Ridderoord bij het schaaphok naar de Vuursche in order te brengen, door de populieren welke niet goed groeiden er uit te halen en twee rijen berkenheesters in het midden te planten, waarvoor alleen gaten gemaakt wierden. De heesters zijn voor een gedeelte gehaald uit het plantzoen naast Ridderoord en gedeeltelijk uit de kwekerij.

Idem op de Koekoek naast Ridderoord

Ook is dit jaar het overige gedeelte der akker op De Koekoek naast Riddderoord ingeplant met berkenheesters alleen door gaten voor dezelve te maken zonder voorafgaande spitting der grond, waarna men zal kunnen oordeelen of de zelve goed doorgroeit. [pag. 59]

Leem ontdekt in de oude weide bij Melkspoor

Bij het graven in de wijk [gebied] bij het zogenaamde Melkspoor, ontdekte men op 4 à 5 voeten diepte onder den grond goede blauwe leem, waarvan ook gebruik is gemaakt tot het leggen van dorschvloeren, doch voor het metzelen van muuren was dezelve leem zoo bruikbaar niet, omdat de zelve met kleine keitjes was bezet, welke daar uit moesten worden gehaald. Men kan veronderstellen dat dezelve leem op veele plaatzen langs het oude kanaal zal zitten, hetgeen des te meer aanwinst is, dewijl men geenen leem uit het Kraailosche Veld kan bekomen. Misschien is dezelve leem met mest vermengd goed ter verbetering der lossen zandgronden of indien dezelve wierd gewaschen tot fijne pottenbakkersaarde, gelijk zulks eenige jaaren geleden is geprobeerd en waarvan eenige stukjes tot rode aarde is gebakken.

Verkoop van keyen

De groote menigte van kleine en groote keyen, gekomen uit het gespitte sparrenbosch over het Loosdrechtse Spoor, wierden op hoopen gelegd van circa 200 groot en klein en verkocht à 50 cents per hoop, waardoor de kosten van [voor] 2 voeten diep omdelven rijkelijk wierd vergoed.

[1822-1823]

Groote snoek

In den winter van 1822 à 1823 wierd bij de tabakschuur in het ijs dood gevonden, vastgevroren, een snoek lang 9 palm [een palm was sinds 1820 1 decimeter] 6 duim Ned[erlandse] maat. Dezelve woog ten naasten bij 10 Nederl[andse] ponden.

1822

Verlenging van Noorderkanaal

Dit jaar is aan het Noorderkanaal achter den dam van het Loosdrechtse Spoor circa 30 roeden lang opgegraven. Den grond tot een wal van het zinkpad opgeworpen zijnde, zijn daar opgeplant twee reyen larikzen. [pag. 60]

Kanaal ten oosten opgegraven

Het kanaal lopende oostwaards na en voorbij Ridderoord, is dit jaar geheel verbreed en verdiept. De heulen [afsluitbare uitgravingen in een waterkering] onder den dam bij het schapenhok van Ridderoord [zijn] veel dieper gelegd, waardoor meer toevoer van water van den kant van Splinter[en]burg en alle andere daaraan grenzende landen daar door gemakkelijker gemaakt zijnde, heeft men daarvan reeds een goed gevolg door de vermeerdering van water op Eyckenstein ondervonden, terwijl de zuidelijke watergeleiding [sloot] geformeerd word, door Ridderoord van de bovenlanden aan de zuidzijde gelegen lopende. [Het zo is dat] dezelve watergeleiding langs het hooge sparrenbosch van Ridderoord door eene dam en heul onder de Amersfoordse weg en ook door den scheisloot tus[s]chen de hofstede de Hooge Woning en Ridderoord [loopt]. Ook was het mogelijk om uit de duinen ten zuiden der zogenaamde Prinsenlaan [ter hoogte van de Soestdijkseweg Noord, lopend vanaf restaurant Le Nord] een source of water[ge]leiding na Eyckenstein te brengen.

Kap Chineesche hut vernieuwd

Dit jaar is de kap op de Chineesche tent, welke geheel verrot was, vernieuwd.

Heide van Ridderoord met sparren beplant

In het najaar is men begonnen met eene strook heide achter Ridderoord aan de zuidzijde der schuinsche weg, lopende naar de oude Ridderoordse laan te beplanten met kleine grove sparren van $\frac{1}{2}$ tot 1 voet hoog, op den afstand van 3 à 4 voeten vaneen, zoo dat op de vierkante Rhijn[landsche] roede plusminus 10 à 12 sparretjes wierden geplant en dus per morgen 7 à 9000, waarvoor [ik] heb betaald voor het uitsteken en planten f. 2,- per duizend, waardoor [pag. 61] het [per] morgen aan het planten kost[t]e plus minus f. 18,-- , te weten wanneer men de kleine sparretjes uit de gezaaide bos[s]chen kan verkrijgen. Want indien men dezelve moest kopen zoude zulks wel op f. 100,-- per morgen komen te staan, daar men f. 11,-- per duizend sparretjes moest betalen. Doch staat te letten [moet men er goed op toezien] dat het planten der sparretjes moet geschieden vooreerst door eene goede kluit aan de uitgestoken sparretjes te houden, dan om de bovenste zoode van de heide af te graven en den grond met den schop om te keeren en dan het sparretje met den hand in de losse grond vast te zetten, waardoor ze iets lager dan de heide staan.

Cascade los gevroren

De winter van 1822 zoo streng geweest zijnde, bevond men het volgende voorjaar, dat eenige der groote steenen der cascade waren losgevroren, zoodat de voorsten bijna een duim waren verschoven, of schoon dezelve met tras of zoogenaamde Dordse cement [cement gemaakt op basis van klei] waren gemetzeld, waardoor lekken in [de] cascade veroorzaakt wierden. Dezelve wierden gestopt door het invoegen met nieuwe kalk en voorts door aan de binnenzijde tegen den dam eene goede laag zand te laten werpen.

[1822-1823]

Sparrenbosch gedund

In het najaar van 1822 en in het voorjaar van 1823 heeft men uit de sparrenbos[s]chen no. 23 en 4 alle de kromme en te dicht staande [bomen] uitgehakt en zoo omgehakt en leggende verkocht. 't Geen vrij goede rekening [resultaat] gaf, dewijl de bos[s]chen daardoor merkelyk wierden verbeterd door lucht te geven aan de staande blijvenden, terwijl men moet observeeren, dat het voordeligste bij den aanleg van sparrenbos[s]chen is [als] dezelve digt gezaaid zijnde [deze] gestadig te dunnen en zelf[s] nadat dezelve [pas] 6, 7 of 8 jaaren [oud zijn] **[pag. 62]**, na mate der [afhankelijk van de] groeying te beginnen met de kromme sparren uit te pikken om daar door de regte sparren in den groei niet te hinderen.

Huisjes in sparrenbosch

In het sparrenbosch no. [nummer weggevallen] is op eene hoogte bij de Vuurschelaan gezet het klokkenhuis, hetwelk voor dezen op het woonhuis had gestaan. Hetzelve wierd gedekt met planken, welke ongeschaafd met teer en zand, ook met kolengruis tot eene brei gemaakt wierd belegd, 't geen droog zijnde tot een harden korst wierd. Ook heeft men beproefd het enkel dik te teeren en dan met droog zand te bestrooijen.

1823

Dit jaar is het woonhuis [Eijckenstein] van achter wit aangepleisterd met mortel van schulpkalk [schelpenkalk], vermengd met gezift scherpzand, van onder met cement vermengd

Nieuwe weg van De Koekoek

De nieuwe weg van De Koekoek langs de begraafplaats naar de oude Ridderoordselaan oostzijde, wierd omwalt en beplant met beuken en berkenheesters en lariksen. Zoo is ook het nieuwe weiland van De Koekoek ten noorden afgegraven en de opgeworpen wal beplant met eykenstek. In het voorjaar zijn op de heide aan de zuidzijde der schuinsche weg naar de oude Ridderoordselaan geplant kleine grove sparren, gehaald uit het gezaaide sparrenbosch langs de Koekoekseweg naar de Vuursche. Dat stuk is groot 1½ mergen.

Kanaal ten noorden verlengd

Het bovenste kanaal ten noorden een groot eind verlengd zijnde, is de bij het zinkpad opgeworpen wal ten westen beplant met twee reyen lariksen. Ook zijn er eene groote parthij opgaande beuken, eyken en lariksen geplant in de omgespitten en van keyen gezuiverde vakken in het sparrenbosch ten westen van het kanaal. [pag. 63]

Het stuk bouwland voor De Morgen gelegen, langs de graslaan tus[s]chen de landen van Den Morgen en Den Avond is geheel omwald en op gezet tot eene schapenweide. Dezelve wal wierd zoo sterk mogenlijk opgezet en met beuken beplant ter keering van het vee, doch het is bij ondervinding te vernemen of dezelve niet zal omvallen door de droogte van het zand.

Tellen der sparren

Nota Bene dat bij de telling in het sparrenbosch no. 2, groot 204 vierkante roeden, zijn bevonden circa 900 sparren, hetgeen bijna 4½ sparrenboom per vierkante roe bedraagd.

De Hermitage bij Ridderoord. Tekening van Maurits Jacob Eyck, Nationaal Archief, familiearchief Eijck van Zuylichem nr. 179.

Bij Hermitage op Ridderoord geplant

Dit jaar is men begonnen op Ridderoord bij de Hermitage gaten te maken zonder verder omspitting der grond, alleenlijk oude boomgaten toegeworpen [dichtgegooid] zijnde. In dezelve gaten wierden geplant eyken en beukenheesters, als ook lariksen en zilverdennen. Ook is het veld over den laan ten oosten bij de Hooge Woning, waar in eenigte fijne sparren waren blijven staan, vol geplant met dunne berken- heesters. Ook is de Ridderoordselaan, lopende van de Dolderse weg naar de Amersfoordse tot bij de boerderij beplant te weerszijde, met beuken en berkenheesters.

Heide op Ridderoord gezaaid

Het stuk heide op Ridderoord langs de weg naar de Prinsenlaan [bezaaid], gelijk ook een stuk heide langs de oude Ridderoordselaan naar de Vuursche bezaaid werd met sparrren nadat dezelve eerst omwald en met berkenstekhout beplant waren. Edoch door de slegte kwaliteit van het zaad gekomen van Roozendaal bij Arnhem, is het te dun opgekomen

Nota Bene: dat van de 20 zaadjes van Roozendaal in eene pot gezaaid maar 4 zijn opgekomen, doch van de 20 zaadjes gehaald uit sparren appels kwamen er 16 zaadjes op.

Hoog sparrenbosch op Ridderoord uitgehakt

Uit het hooge sparrenbosch op Ridderoord zijn dit jaar verscheidenen uitgehakt en verkocht hebbende opgebracht f. 21,-- [pg. 64]

Men is ook begonnen de oude laan van Ridderoord na de Vuursche weder om te planten met eyken en beukenstekhout.

1824

Noorder kanaal verder gegraven

Dit jaar is het Noorder kanaal opgegraven tot aan het eind van het sparrenbosch no. 4. De daar uit komende grond gelijk ook die van het zinkpad wierd ten westen van het kanaal tot eene wal opgeworpen en daar op [werden] geplant twee reyen larixen, alle dewelke of van zaad of kleine lariksen gekweekt waren.

Oostelijk kanaal opgegraven

Het oostelijk kanaal langs en tot aan het einde van Ridderoord is mede geheel opgegraven [uitgegraven en] verdiept en tot aan den dam bij het schaaphok van Ridderoord voor de groote geladen schuit bevaarbaar gemaakt. Ten dien einde wierd den dam bij De Koekoek opgegraven en derzelve plaats eene brug gelegd.

Brug bij Koekoek

Nota Bene: deze brug is achter de hoofdelingen in plaats van planken belegd met sparren [die] eenigzins plat gehakt [zijn] en los op elkander gelegd, waaromtrent men

daarna zal kunnen oordeelen of dezelve zoo lang zullen duuren als planken, dewijl het alzoo voordeliger uitkomt dan indien men daartoe planken bezigde.

Gevolgen der doorgraving

De doorgang heeft het gewenschte gevolg gehad dat men reeds dat jaar [1824] met eene met mest vol- geladen schuit daar door en door het schut van Ridderoord is gevaren en de mest op het land bij de laan gelost [heeft], waardoor een groot eind tijdens wierd uitgewonnen. Die doorvaart is zelve [zelfs] gelukt toen het water 2 duim onder [pag. 65] den bovenkant der deur van het schut bij de Eyckensteinschelaan stond.

Noorderkanaal uitgebaggert

Dit jaar is het kanaal aen en tus[s]chen de lange tuin noordwaard tot aan de schut kolk met een net geheel uitgebaggerd waar uit zijn gekomen 25 schuiten modder berekend elke schuit op f. 21,--.

Ridderoordlaan beplant

De laan van Ridderoord, lopende van de Dolderse weg tot aan de boerderij van Ridderoord is dit jaar beplant met twee reyen berken en beukenheesters, gelijk ook de eykenwallen te weerszijden der laan en het bouwland is uitgehakt en [ik heb] de beste struiken tot opgaande boomen laten staan, dewijl de ondervinding heeft geleerd, dat dien struiken schielijk tot opgaande boomen opgroeien, waardoor als dan eene goede laan kan gevormd worden. Er is ook door de heide van de Koekoekselaan een weg gebaad in dezelfde richting tot aan het weiland van Ridderoord, in het veen, om daar gemakkelijk te kunnen komen. Men is ook begonnen met de oude Ridderoordschelaan naar de Vuursche te weerszijde in te planten met eyken en berkenstekhout op de oude plaatzen waar de boomen gestaan hebben, na dat alvorens de gaten toegeworpen waren.

1825

Aankoop van Berkenstein

Dit jaar is er wederom een groote aanwinst gedaan voor Eyckenstein door den aankoop der plaatze Berkenstein, gelegen aan de westzijde van Eyckenstein, bestaande in eene heerehuizinge en klein plaatsje [een klein huis, [een] boerderij en circa 30 morgen, zoo bouw- en weiland [en] bosch en hei[de]land, waar daarvoor eerst de plaats aan die zijde veel is verbreed en dan door de laanen eene goede weg is geopend tot aan de Nieuwe Wetering, zijnde van belang wegens de slechten staat der groote of gemeene [openbare] weg naar Utrecht. [pag. 66]

Het meerdere nut dier aankoop bestaat in het verkrijgen van eene goede losplaats voor mest en hout op het land aan de [Maartensdijkse] vaart gelegen, hetgeen in verband gebracht zijnde door het verbreedten der scheisloot van Eyckenstein tot een bevaarbaar kanaal waar door men de mest van het land kan vervoeren binnen de plaats en tot aan

Ridderoord het geen veel aangenamer is dan de mest enzovoorts op de losplaats bij het huis te moeten leggen.

Afloop van het binnenwater door toeval

Bij deze gelegenheid moet [ik] als iets zonderlings [bijzonders] optekenen, dat men bij het graven van die nieuwe vaart eene dam aan de watering [lees: wetering] had laten zitten, doch [van] welke, hetzij moedwillig opzettelijk] doorgestoken zijnde, hetzij toevallig doorgebroken, het meeste water in het binnenste kanaal zodanig was weggelopen, dat men op zommige plaatzen maar eene voet water had, [reden] waarom men voor eene geheele verdrooging vreesde. Doch toevallig regende het juist den volgenden dag nadat den dam goed gedigt was zodanig sterk, dat al het verloren water wederom rijkelijk was terug gekomen, iets hetgeen in het zomer seizoen waarlijk zeer vreemd was.

Tabakschuur verzet

Dit jaar is de tabak[s]schuur verzet en geplaatst achter den koetzierswooning, daar het oude achterhuis en [de] koestal heeft gestaan. Dezelve schuur is rondom gezet op eenen steenen voet en de poeren [stenen voetstukken] der gebintestijlen goed voorzien aan den kant van het water. En op andere plaatzen, waar den grond los was, heeft men eerst eene goede laag keyen uit de heide gelegd en met zand ingewaschen. Die laag keyen zijn ten minsten 2 voeten breed aangelegd om verzakking voor te komen. [pag. 67]

In dezelve schuur is gemaakt een oranjehuis [orangerie], timmerschuur, hout[opslag]hokken, paarden- en koeienstallen, ruime dorschvloer en koornzolder, benevens een kamertje tot berging van zwaare stukken, marmer, yzer, enzovoorts. Niettegenstaande geene materialen daartoe zijn aangekocht dan kalk en een honderd vloerdeelen en spijkers heeft het verzetten derzelve schuur bijna f. 1300,-- gekost aan arbeidslonen, zoodat zulks gevoegd bij den f. 4500,-- welke dezelve schuur had gekost, de onkosten van dat gebouw f.5800,-- heeft [hebben] bedragen. Dan [maar] daar alles sterk en van goed houtwerk is gebouwd, kan daarvan, buiten ongelukken, lang gebruik gemaakt worden.

1826

Aankoop van den Eykelkamp en den middag

Dit jaar was aanmerkingwaardig [opmerkenswaardig] voor Eyckenstein door den aankoop van een aanzienlijk gedeelte grond, genaamd den Eykelkamp en Den Middag, bestaande in meer dan 64 morgen schoone sparrenbos[s]chen, 20 morgen eykenhakhout en heggen, circa 46 morgen bouw- en weiland, meer dan 300 morgen heiland, beplant met schoone beuken, eyken en populieren, alles aan een stuk gelegen en sluitende ten zuiden en ten oosten aan de oude plaats Eyckenstein en Ridderoord, zoodat door deze aankoop de plaatze Eyckenstein zich uitstrekt ten zuiden tot de Groenekanscheweg en met de heidevelden ten zuidoosten tot over de zogenaamde Prinsenlaan nu [de] Straatweg na[ar] Soestdijk tot aan de Zeysterduinen [lees

waarschijnlijk: Soesterduinen], waar door men gelegenheid heeft om over eigen grond, van het huis [pag. 68] door de Berkensteinsche laanen en Eykelkampse bos[s]chen te rijden tot aan de Groenekansche weg en zoo naar Utrecht en langs De Middag, door [lees: over] de nieuw aangelegde laan recht van en op het [Grote] Huis aan naar den Straatweg op de Bilt, zijnde de laan van [het Grote] Huis naar dezelve straatweg een half uur gaans lang.

Verbeteringen aan het huis van Berkenstein

Voor het woonhuis van Berkenstein zijn dit jaar veele verbeteringen gedaan, zoo voor aan de plaats door het wegnemen der scheerheggen [gesnoeide hagen] welke het uitzigt belemmerden, alsook eenige eykenboomen welke goed timmerhout opleverden en [het] in derzelver plaats zetten van eene latten staketzel en verbreedden der scheislout aan den weg.

Uitzigt gemaakt op den domtoren

Zoo heeft men ook een gedeelte der beuken boomen van de Berkensteinschelaan laten vallen [gekap] waardoor men uit het [Grote] Huis van Eyckenstein een ruimer uitzigt heeft verkregen op den domtoren van Utrecht.

Ijzeren brug verlegd

De zogenaamde ijzere brug bij het groote beukenbosch is dit jaar verlegd naar de westzijde zijde van het bosch. Bij gelegenheid dier verlegging heeft men bevonden, dat de jukken of hoofdelingen tegen de walkant waren verrot en dus vernieuwd moesten worden terwijl de leggers en planken der brug gaaf waren gebleven, waarom men bij de vernieuwing heeft begrepen, voordeliger te zijn de hoofdelingen op zich zelve te laten staan een eind van den walkant en liever de brug zelve van weerszijde zoo te verlengen, dat de leggers op den vasten wal op een balk konden gelegd worden, hetwelk nog minder planken vorderde dan de scheiplanken der hoofdelingen en dewelke minder aan verrotting blootstaan. [pag. 69] en dat op den duur voordeliger uitkomt, even gelijk [evenals] zulks reeds met de brug over het water door de Beukendwarslaan is gedaan.

1826

Eenige stukken heide bezaaid met sparappels

Dit jaar zijn diverse stukken heide [zo]als een stuk op het heiveld van Berkenstein achter den akker genaamd Tandem tus[s]chen Eyckenstein en Rustenhove en een gedeelte heide achter Ridderoord, bezaaid met sparappels, zonder [dat] vooraf het zaad daaruit was gehaald, gelijk zulks het jaar te voren ook gedaan was met het stuk heide ten noorden van het Melkspoor gelegen. Deze proefneming is gedaan om te weten of zulks een wijze van zaaying goed uitvalt, dewijl zodanige wijze voordeliger bij den aanleg is, dan het zaad uit de keepers [de 'ribben' van de sparappel] te laten springen, dewijl uit een zak sparappels plus minus 1 Ned[erlandsch] pond zaad komt,

welk Nederlandsch pond zaad zuiver gekocht, kost f. 4.--, terwijl een zak sparappels maar op 6 stuivers komt te staan.

Indien er nu maar 1/3 zaad uit de sparappels springt, zoude het pont maar 18 stuivers kosten, dan zoo [maar dan] moet men bij den ondervinding eerst ontwaren [ontdekken] of zodanig gezaaid bosch even goed en gelijk opkomt, dewijl er vreeze is dat de zaadjes te veel op een hoopje bijeen komende te vallen ook aan bosjes digt bij een zullen opkomen.

Ridderoordselaan eykeboomen uit hakhout wat voordeliger is

Dit jaar [1826] heeft men op Ridderoord langs de Slingerlaan en in het eykenhakbosch eenige vakken van het scheutigste hout [hout met de meeste scheuten] de besten tot opgaand bosch laten staan. Waaruit men voor het vervolg [later] zal kunnen oordeelen, of het voordeliger is het daartoe geschikte hout tot opgaand bosch te laten opgroeien, dan het zelve op [pag. 70] [na] den gewoonen tijd van 6, 7 of 8 jaaren te hakken.

Indien men nagaat, dat na verloop van 7 jaaren eene eerste uithakking geschieden kan en [men] de reeds van vorigen hak [kap] staande gebleven heesters uitzonderd, [dat] men [dan] nagenoeg de helft van eenen gewonen houthak kan hebben en daarna wederom over 7 jaaren een vierde of vijfde gedeelte, [dan] zal men kunnen berekenen wat zodanig bosch heeft opgebracht en het opgaande hout na de zesde of zevende gewonen hakking - dat is na 50 of 60 jaaren die het beleeft - [dan kan men nagaan] of [het dat] zijn opvolgers [wie dan leeft] waard is. En [wanneer men] daar tegen[over] stelt wat hetzelfde bij een reguliere hakking zouden hebben opgebracht - waaromtrent men kan aanmerken [opmerken], dat eene vierkante roede goed eikenhakhout dooreen [gemiddeld] 's jaars eene stuiver of meesten tijds minder, en 7 jarig hakhout 7 stuivers kan opbrengen dus in 60 jaaren 60 stuivers per roede.

Nu is de vraag of een vierkante roede opgaand bosch niet meer dan 60 stuivers zoude opbrengen, hetgeen praesumptief [naar ik aanneem] wel alzo zal zijn, dewijl indien men per roede maar een boom stelt, dezelve boom goed groeiend na 60 jaaren meer dan f. 3.--, ja zelfs 6 en meer guldens waard kan zijn boven en behalven het daar uit gehakte en het snoeisel der boomen, doch moet men daar afrekenen [in mindering brengen] het weder opplanten [van nieuwe bomen] bij finale velling der boomen.

Nieuw schapenhok op Berkenstein

Dit jaar [1826] is er een nieuw schapenhok gezet op Berkenstein naast het sparrenbosch van den Eykelenkamp. Het zelve hok is, uitgenomen de planken en latten, geheel gemaakt van eigen eykenhout en sparren. [pag. 71]

Men heeft dit jaar en aantal nieuwe hekken en sluitbomen geplaatst zoo ter afsluiting der weilanden als der laanen van Berkenstein, de Eykelkamp en aan de Groenekan. Dezelve wierden, wat de boomen der laanen betreft, allen [af]gesloten met eene dikke ijzer pin en schroef op zodanige wijze: , dewelke allen met een en dezelfden sleutel of draaier geopend en gesloten konden worden.

Dunning der sparrenbos[s]chen op Eykelkamp en Drogenstein

De sparrenbos[s]chen van den Eykelkamp, [zo]als vooreerst het bosch naast Berkenstein en achter het huis van den Eykelkamp waren zoo dicht ineen gegroeid, dat men er bijna niet door konde gaan, zijnde dit veroorzaakt doordien den eigenaar hetzelfde bosch gezaaid hebbende, daar in eene groote hoeveelheid zaad van fijne sparren had vermengd, welke niet zoo zeer in de hoogte als wel dicht in een gegroeid waren, zoodat men moeite had hetzelfde bosch bekwaamlijk te dunnen en het omhakken of uitdunnen daarvan veel geld kost[t]e, elk nummer hetwelk 8 à f. 10,- gold, koste wel f.2,- aan uithakken [elk perceel met bomen met een waarde van acht tot tien gulden, kostte wel twee gulden om het te 'dunnen'], dan [maar] het dunnen daarvan was nodig dewijl anders den een den ander verdrukte.

Zodanige uithakking had ook plaats in de sparrenbos[s]chen voor den Eykelkamp, terwijl er reeds dit jaar 500 sparren van 30 à 35 voeten en 500 van 16 tot 20 voeten uit verkocht waren, de welke 30 stuivers 9 stuiv[er]s en 3 en 4 stuiv[ers] per stuk opbrachten.

Zodanige dunning begon men ook te doen op Drogenstein waar de sparren meestal veel te dicht op elkander stonden. [pag. 72]

Nieuwe weg na de Zoestdijkse Straatweg

Dit jaar is een groot werk begonnen en genoegzaam voltooid, te weten het maken van eene nieuwe weg en laan lopende van de zogenaamde Prinsenlaan nu Straatweg, regt aan ten oosten van Den Middag op het [Grote] Huis van Eyckenstein. Ten dien einde heeft men op 7½ roede te weerszijde van het gelegde spoor eene grup met eene wal gegraven ter lengte van 279 roeden Rijn[landsch] en dezelve wal beplant met berkenstek. De laan zelve ter breedte van 60 voeten is 2 roeden breed, aan elke zijde twee voeten diep gespit en daarop per lengte van 150 r[oeden] [zijn] geplant 5 reyen berken, beuken en eykenheesters zoodat op die laan geplant zijn 1.500 heesters.

Voorts is het eind vandaar tot op de hoogte van Den Middag beplant met eenige duizenden kleine grove sparren met kluitjes, gehaald uit het jonge sparrenbosch van De Middag.

Voorts is nog ditzelfde jaar [1826] een stuk, beginnende van de Prinsenlaan, te weerszijde der beplante laan, bezaaid met grove sparren. Men is ook dit jaar voortgegaan met inplanten van beukenheesters in de groote laan van Ridderoord naar de boerderij kort voorbij het hermitagie boschje.

Velling van eykenboomen en berekening

Er is eene eykenboom voor het [Grote] Huis van Eykenstein staande, dewelke het gezicht hinderde geveld. Dezelve was lang 40 voeten, dik 60 Ned[erlandsche] duimen op 5 voet van den grond. De zelve wierd gebruikt tot zaagstukken voor planken. Daarvan zijn gekomen 9 planken van 25 voeten lang dooreen, op een voet breedte gerekend. Heeft dus opgeleverd 225 voeten vierkant, gerekend à 3 stuivers per voet. [pag.73] f. 23,-, behalve de toppen en takken, zoodat die boom daar dezelve na telling der kringen oud was circa 75 jaaren, jaarlijks had aangewonnen [aan waarde was toegenomen], van zijn eerste begin gerekend, circa 6 stuivers jaarlijks.

Eene diergelijke eykenboom staande over de Eykenlaan bij de stal [is] ook geveld zijnde om reden dat dezelve bij den grond was aangestoken, zijnde zwart tus[s]chen de schors, even gelijk turfmolm. [Hij] heeft zuiver opgebracht f.35,--. Daar op 75 jaaren ouderdom berekend, [wat opleverde] circa 9½ stuiver per jaar. Hoe het bederf dier boomen daar aankomt is onderzoek waard, hetzij zulks door den aard der grond of het[zij] bij oorzaken door mieren word veroorzaakt. Want men kan niet veronderstellen dat zulks door ouderdom komt, daar eykenboomen meer dan honderd jaaren in eenen groeienden staat kunnen blijven, dewijl zulks ook niet aan allen maar alleen aan sommige boomen zichtbaar was.

1827

Verlenging van het kanaal ten noorden

Dit jaar is het kanaal ten noorden, lopende van het Loosdrechtse Spoor tot circa 30 roeden boven het Melkspoor verder opgehaald [uitgediept] om de watergeleiding [wateraanvoer] uit de hei[de]landen beter te maken en des niettegenstaande moet men aanmerken [opmerken], dat het scheen alsof de massa van water sederd eenige jaaren minder wierd, dewijl daar voor deze het water boven de schutkolk soms zoo hoog stond [**pag. 74**] dat men [het] nodig oordeelde, deze schutkolk aldaar te stellen ter keering van bovenwater, ja zelf[s] heeft men bevonden [ontdekt], dat bij den opening der deuren het water naar boven opliep.

Gedeeltelijke wegneming der schutkolk

Waarom dan ook dit jaar [**1827**] het benedenste raam en deur dier kolk wierd weggenome dewelke bovendien genoegzaam [bijna] verteerd was en provisioneel [voorlopig] [heb ik] maar eene deur gelaten [laten zitten] om te observeeren of die ook onnodig is.

Men konde niet gischen hoe het kwam dat het bovenste water zo veel minder was dan in vorige jaren, dewijl er boven de schutkolk geene afleiding van water was gemaakt, maar veeleer toegangen voor het water uit het heiveld geöpend waren, dan [maar] alleen [kon verondersteld worden] dat de massa van regenwater in de leste jaren minder was dan voor dezen.

Bezaaiing van een gedeelte heide, nieuwe weg

Dit jaar [**1827**] is [ter] weerszijde der groote laan naar de Straatweg, van dezelve af gerekend, een gedeelte bezaaid met sparren, waar op is gezaaid 50 ponden Nederl[andsch], kostende f. 4,-- per pond, van welk zaad 16 à 17 zaadjes van de 20 korrels opkwamen.

Graving van een slingergracht

Ook is dit jaar de Slingergracht in het sparrenbosch bij de Chineesche tent eenige roeden verlengd en den hoek meer afgegraven en het witte zand tot gebruik voor het bereiden der metzelkalk, strooien der stal enzovoorts gebruikt.

Bijtelen der boomen

Alle de boomen op de Slangelaan lopende van den Eykelkamp naar De Middag [pag. 75] zijn alle opgebeiteld [gesnoeid]. De slechte berken en peppels [populieren] wierden omgehakt. Desgelijk zijn de boomen van De Middag en Eyk en Heilust opgebeiteld. De dikste kromme peppels op de Slangelaan vooraan zijn omgehakt, de beste linden tot planken gezaagd en de bovineinden verkocht.

Planken van peppels

De planken der peppels zijn zeer goed en bruikbaar binnen[s]huis voor vloeren, beschotten, enzovoorts dewijl men zorgt dat er geen worm in komt. Doch buiten in de open lucht zouden de zelve schielijk verteerd zijn.

Beplanting achter weiland Tandem

Achter het weiland van den akker ten westen van Eyckenstein genaamd Tandem is een stuk van het slechtste bouwland beplant met berkenheesters, zonder spitting van den grond, maar alleen door het maken van gaaten onder de berken wierden eikels gelegd.

Heide achter Tandem tot weiland

Daarachter is een stuk laage heide, groot cica 2 morgen tot weiland aangelegd, nadat het zelve ten zuiden en noorden met een grup en wal was afgesloten en de slooten ten oosten en westen opgehaald [uitgebaggerd]. Het heideland wierd met 4 paarden omgeploegd en alstoen [alsdan] redelijk met asch en modder bestrooid daarna met haver bezaaid doch daar de vilt der heide te sterk was is de haver slecht geslaagd waarom men resolveerde hetzelfde een jaar te laten liggen rotten en bemesten en dan omploegen om weder te bezaaien.

Bezaaiing van heide achter tandem met sparren

Het hei[de]veld achter hetzelfde land tot aan het Loosdrechtse Spoor is dit jaar met sparren bezaaid en ook met sparappels. [pag. 76]

[1828]

Verbetering aan huis en [lees: van] Berkenstein

Dit jaar is aan het woonhuis van Berkenstein een stuk aangebouwd, waardoor het zelve is vergroot en zeer verbeterd. Hetzelve heeft gekost f. 1484, --. De zinken balkjes in den kelder benevens alle de ribben der zolders en kapwerk zijn genomen van sparren uit het bosch van Ridderoord. Dezelve wierden eerst in het water gelegd gedurende 3 maanden en alstoen {alsdan} bezaagd. Hierdoor wierd veel uitgewonnen

niettegenstaande de sparren duurder berekend wierden dan dezelve bij verkoop zoude hebben kunnen gelden [opleveren].

Omhakken van hoog sparrenbosch Ridderoord

Het kleinste gedeelte van het hoge sparrenbosch van Ridderoord wierd geheel omgerooid daar de besten voor eigen gebruik en de overigen verkocht wierden voor f.1,-, 50 en 40 cents per stuk.

Nota [Bene]: dat bij den aankoop van Ridderoord dit bosch door mij is overgenomen à 7 stuiv[ers] per boom.

Verdere bezaaying der heide en nieuwe weg

Het overige der heide te weerszijde der Nieuwe Laan naar de Straatweg tot bij het spoor naar De Middag is dit jaar bezaaid met 5 Ned[erlandsche]. ponden sparrenzaad per morgen. Dezelve wierden gezaaid den 3 juny met vochtig weder en begonnen op te komen den 20sten derzelve maand.

Idem van 7 morgen

Den 22sten july is met extra vochtig weder bezaaid circa 7 morgen heide gelegen aan de Nieuwe Laan tus[s]chen de bos[s]chen. [pag. 77] van Den Avond en van De Middag met 68½ ponden Nederlands, waarmede het geheele stuk had bezaaid moeten zijn, doch bij abuis was bijna ½ morgen onbezaaid gebleven. Het gevolg daarvan is, dat de sparretjes te dicht stonden. De sparretjes kwamen op den 15e augustus. Het zaad kost[t]e f. 3,- en f. 3,50 per pond. Aan de west- en oostzijde is eene grup en wal gegraven en met twee rijen berken beplant.

Geheele wegneming der schutkolk

De overgebleven stijlen van de schutkolk benevens de deur zijn dit jaar geheel weggenomen, daar de steilen [sic!] verteerd en bovendien de schutten onnut geworden waren ter keering van het water in het noord[elijk] kanaal.

Omspitten ledige vakken sparrenbosch

Men is voortgegaan met eenige vakken in het sparrenbosch ten Westen der Vuurschesteege naar de Vuursche, waar de sparren te dun stonden, twee voeten om te spitten en derzelve te beplanten met eykenstekhout, beuken en lijsterbessen.

Graving der scheigang tus[s]chen Berkenstein en Rustenhove

Men is ook begonnen eene scheigrup te graven tus[s]chen de hei[de]velden van Rustenhove en Berkenstein, beginnende van den hoek van het sparrenbosch van Rustenhove noordwaard, tot aan het Melkspoor, waar over nog al eenige moeite en haspelingen [gekrakeel] zijn voorgevallen, omreden dat de eigenaar van Rustenhove

eenige jaaren voor den aankoop van Berkenstein zonder toestemming van de vorige eigenaar eene rei berkenboomen en paalen tot scheiding had gezet, doch waarmede ik geen genoegen konde [pag. 78] nemen, omdat door een landmeter van het vaste punt, namelijk de scheiding van De Bilt en Oostveen gemeten zijnde, is bevonden dat de geplante boomen 23 ellen { een el is 69 cm.} te veel op den grond van Berkenstein waren gezet. Na veele haspeling is eindelijk door een landmeter de uitbakening gedaan van den paal ten noorden op den hoek van het sparrenbosch van Rustenhove, ingevolge welke uitbakening de scheidgrup is gegraven volgens mijn meening [zoals ik vond dat deze moest zijn.

Verdere beplanting middenlaan Ridder[oor]d

Men is voortgegaan met het beplanten der middellaan van Ridderoord bij de boerderij met berkenheesters, gelijk langs de Nieuwe Laan naar de Straatweg. De driest [braakland, kennelijk daar in de buurt], circa een morgen, twee voeten diep is omgespit en met eijkenstekhout beplant.

Beplanting laan na begraafplaats

De laan van De Koekoek naar de begraafplaats is aan de westzijde beplant met eyken en berkenheesters, nadat dezelve twee voeten diep het jaar tevoren was omgespit. Men [Eijck bedoelt zichzelf] heeft vergeten op te tekenen, dat in 1826 op de Maartensdijkseweg voor het huis eenige beukenboomen zijn uitgerooid om dat dezelve slegt groeiden en weder ingeplant met peppelen heesters.

1829

Voorgevel paardenstal

Dit jaar is de voorgevel der paardenstal of liever van het koetshuis verhoogt in den vorm van een fronton [driehoekig vlak dat de gevel bekroont] en daarna wit bepleisterd.

Huisje over weiland verbouwd

Het huisje over het weiland van het heerenhuis in 1811 gebouwd is dit jaar vergroot door aanbouwing.[pag. 79] van twee kleine kamertjes en eene gang, benevens vergroting der zolder. Verder wierden er twee kamers behangen en alles opnieuw geverft, zoodat het zelve zoo buiten als binnen een beeter aanzien verkreeg en thans voor f. 100,-- 's jaars verhuurd word. Het dakwerk zoo van spanten als [dak]sparren [en] alle de ribben voor het aangebouwde waren gemaakt van sparrenboomen uit het bosch bij de Chineesche tent, nadat dezelve eerst een half jaar in het water hadden gelegen.

Hierbij kan men aantekenen, dat niettegenstaande de buitenmuuren van het oude gebouw waren gemetzeld met leem en alleen met pleisterkalk overtogen [bedekt], de muuren echter goed waren gebleven. Doch de tegenswoordige buitenmuuren behalven de middelmuur der voorgevel zijn thans met kalk gemetzeld. [Dit] heeft gekost f. 92,-.

Hei[de]land bij Melkspoor bezaaid

In de maand juni heeft men het heiland ten noorden tot aan het Melkspoor [ter] weerszijde der [Grote] Huislaan, groot te zamen $4\frac{1}{4}$ morgen Rhijn[landsch], bezaaid met 26 Ned[erlandsche] ponden sparrenzaad. Hetzelve met vogtig weder gezaaid zijnde, is zeer goed opgekomen. Het stuk was met grup en wal omgeven, dewelke nog dat jaar voor een groot gedeelte met berkenstekhout wierd beplant.

Terzelfder tijd wierden eenige ledige vakken in het sparrenbosch daarnaast ten oosten der vaarwijk [mogelijk: perceel bij het kanaal] mede bezaaid. Zoo ook wierd een stuk heide groot circa 300 vierkante roe, gelegen ten oosten der Ridderoordselaan omwalt en met sparren bezaaid.

Vochtig weder

Het weder is dit jaar zodanig vogtig geweest, dat men hoegenaamd geen turf droog heeft [pag. 80] kunnen maken. Men is genoodzaakt geweest de gemaakte turf op den grond daar dezelve gemaakt was drie hoog neder te zetten en met ruigt [afval] te dekken en zoo den winter over te laten staan, doch het volgend jaar is gebleken, dat op het meest maar $1/3$ daarvan goed zijn gebleven en het overige weder los geworden.

Sparrenbos ingeplant

In het sparrenbos no. 4 langs de Vuurschesteege zijn dit jaar weder eenige vakken, waar de sparren te dun stonden of slegt waren, twee voeten diep omgespit en beplant met berken en lijsterbessenheesters.

Meubels van berkenhout

Men heeft dit jaar 3 berken boomen gerooid uit het berkenbosch bij Den Opstal en eene bij de Hermitagie op Ridderoord, waar van de stammen 1 à $1\frac{1}{2}$ v[oe]t over kruis [in doorsnee] waren. Nadat dezelve een half jaar in het water gelegen hadden zijn daarvan gemaakt een sofa [sofa], [een] buffet en [een] pen[d]anttafel [klaptafel], benevens 10 stoelen. Hetzelve goed bewerkt zijnde beviel zeer wel, zijnde licht geel met fraaye vlammen, dewelke gevernist of gepolitoerd [gepolitoerd] veel gelijkenis heeft naar schil[d]pad. Indien dezelve meubels op den duur goed blijven, zal men misschien daar op vallen, in plaats van het al te donker wordende en kostbare mahoniet hout, maar alles van dien aard hangt af van de mode.

1830

Vochtig weder

Door het extra natte weder van het vorig jaar en de daaruit spruitende vochtigheid van den grond zijn er dit voorjaar eenige oude beuke boomen en verscheidene iepen in het weiland Kostverloren zodanig geteisterd [pag. 81], dat dezelve niet konden bijkomen [herstellen] zoodat men genoodzaakt was, daar zij met den zomer niet her-

haalden [sic!], dezelve om te rooyen waar bij het bleek, dat veele derzelve wortels verrot waren. Doch het vochtig weder was alhier zeer voordelig voor de weide- en graslanden, zoodat het gras voor het [Grote] Huis staande drie malen is kunnen gemaaid worden.

De Beukenlaan van het Leyense Pad tot aan de Groenekan is dit jaar gesnoeid en het daar afkomende hout na aftrek van de onkosten met voordeel verkocht.

Zwaare beuken boomen van over de 100 jaren oud

Een beukenboom in het weiland voor het [Grote] Huis welke door de vogtige jaren veel geleden had, is verkocht voor f. 13,-. Bij telling der ringen blik het [lees: dat] dezelve 115 jaaren oud was. Zoo ook twee beukenboomen in het weiland bij den Tolboom mede door de natte jaren geleden hebbende, zijn verkocht voor f. 30,-. Dezelve waren oud 104 jaren.

Zaaying sparrenbosch tus[s]chen nieuwe weg en Ridderoord

In het sparrenbosch langs de Amersfoortsche weg is een gedeelte waar de sparren te dun stonden, twee voeten diep omgespit om gedeeltelijk tus[s]chen de hooge sparren het volgende jaar met eyken, beuken en berkenheesters en het open vak met eykenstek te beplanten.

En inplanting sparrebosch Amersfoortse weg

Dit jaar is het stuk heide groot circa 26 morgen strekkende schuinsch aan van het dwar[s]spoor op de heide bij De Middag tot aan de hoek van de Ridderoordsch uitweg op de Prinsenlaan of Straatweg en van daar langs den Straatweg tot aan de grup van de Nieuwe Laan omwald met eene grup en nog in het zelve najaar beplant met beukenstek. Een gedeelte **[pag. 82]** van den schuinsche hoek afgerekend waarvan circa 260 roeden Rhijnl[andsch] met jongen sparretjes uit het te dik staande gezaaide langste laan gehaald, bepoot wierd, en waaraan een man eene week dus f. 3,- arbeidsloon gekost had, zoodat men daar door kan veronderstellen dat het beplanten van een morgen mits men de jonge sparretjes zelve kan hebben, maar f. 7,- zoude kosten, terwijl het bezaayen op 10 Ned[erlandsche] ponden à f.3,- [per pond] f. 30,- zoude bedragen, terwijl men, indien er niet te veel van dood gaan - hetwelk bij nat weder en goede planting geen reede [geen sprake hoeft te zijn] - bedraagd ten minste drie jaren bij de zaaying voorlegd [men wint drie jaren bij planten in plaats van zaaien]. De sparretjes stonden doorgaans 10 à 11 per vierkante roede dik. Van dat bepootte snipje [snippertje] grond wierd nog dit jaar een stuk grond lang 162 roeden bezaaid met 41 Ned[erlandsche] ponden sparrenzaad, zijnde dat stuk groot circa 13 morgen.

Steene brug verlaagd

De steene brug voor het huis liggende wierd dit jaar een voet verlaagd hetgeen den oprijding gemakkelijker maakte.

Schut bij Vuurschestee weggenomen

Het schut bij de Vuurschesteeg, in 1804 aldaar gelegd, onnut geworden zijnde doordien de doorvaart niet meer geschiedde, sederd men bemerkte er te veel waterverlies bij elke doorschutting plaats had, zoo resolveerde [besloot] men tot de wegneming. Hetgeen geschiedde enkel door afzaging der schutstijlen en in plaats van de losse deur het inzetten van een eike houte vaste schutting van 3 duimen dik, gesteld tegen het muurwerk [pag. 83] van het schut en aanvulling aan de bovenzijde van hetzelfde, met eene schuinsch aflopende dam van aarde of zand op dezelfde waterpeilhoogte der vorigen deur, waardoor het jaarlijks onderhoud veel minder wierd, te meer daar, hoezeer het muurwerk [ook] met goede cement was gemetzeld, [het was wel] zoo [geschied] dat bij de afneming [sloop] der muur de meeste steenen los waren. Door dezelve afneming heeft men ook een paar duizend goede metzelsteenen gewonnen, terwijl het ijzerwerk en hout wederom tot ander einden is verbruikt.

Paardenstal vergroot

Dit jaar is de paardenstal vergroot, zoodat in plaats van 6 paarden dezelfde is gemaakt voor tien paarden, met eene behoorlijke ruimte tus[s]chen de paarden. De vergrooting is geschied door het daarbij trekken van een lokaal achter de stal zijnde, en het doorslaan der muur. Bij deze gelegenheid is ook de geheele zolder der stal met nieuwe planken vernieuwd, dewijl de oude zolder genoegzaam [nagenoeg] verteerd was. Voorts zijn de stijlen der paarden op steene neuten [klossen] met goede fundamenten daar onder bezorgd [voorzien van] en de kribben [voerbakken] met ijzer in den muur vast gemaakt.

Verandering in den grafkelder

Nota Bene: men heeft vergeten te noteeren [lees: ik heb vergeten op te schrijven], dat in 1827 de grafkelder op eene andere wijze binnen is ingerigt geworden, zoodanig dat elke kist een afzonderlijk voorwulft [gewelf, gewelfde ruimte] heeft dewelke met een sluitsteen afgesloten wordende, de oorzaak is dat men bij het inkomen niets van de kisten ontdekt, waardoor er 14 lijken ingeplaatst kunnen worden. Ingeval er meerder in moesten komen, konde men voor aan den ingang nieuwe plaatzen aanbrengen. [pag. 84]

Uitbagging van Noorderkanaal

Dit jaar is een groot gedeelte van het Noorderkanaal uitgebaggerd waaruit eene groote hoeveelheid vergaane modder wierd gehaald, de welke tegen asche en mest verpluisd [met as en mest vermengd] op het weiland wierd gebracht.

Sparrenbosch 'De 17 Morgen'

In het sparrebos 'De 17 Morgen', langs de Slangelaan is een weg doorgeslagen [doorgetrokken], gaande van de Slangelaan naar het sparrebosch van Drogestein en daarlangs uitkomende op de Beukelaan van De Middag naar Eykenheilust. Uit

hetzelve bosch was reeds het vorige jaar een goed gedeelte ter dunning uitgehakt, latende alle goede regte sparren staan en zoodanig publiek verkocht, het welk na aftrek van het arbeidsloon weinig voordeel opleverde.

1831

Champignons in huis

Dit jaar heeft men bevonden, dat in de dessertkamer in het nieuwe gebouw [de nieuwe zaal in het Grote Huis], gemaakt anno 1820, zich ontdekten zeker soort van champignons, welke de plankenvloer aldaar niet alleen hadden aangetast en vermolmd of als [alsof die] verbrand [was], maar zelfs waren doorgedrongen tot in een gedeelte van de zaal boven de wijnkelder en aldaar een gedeelte der planken van de vloer hadden aangestoken, zoodat men genoodzaakt was, den geheelen vloer der dessertkamer op te breken en geheel te vernieuwen, nadat alvorens alles weg geruimd zijnde op 3 voeten diepte op den grond en de muren tot een voet boven den vloer gelijk besmeerd wierden met slib uit den zoutkeet, rijkelijk met goeden pekkel bevochtigd en dun gemaakt, daarna opgehoogd met wit zand tot aan en om de leggers [balken] [en] tot aan de planken der vloer [toe]. Voorts wierden de planken van onder goed nat gemaakt met pekkel. [pag. 85]

Een gedeelte der planken van de zaal opgenomen zijnde, bevond men dat de latten van het stukadoorsel in de kelder mede vergaan waren, waarom deze mede wierden afgenomen. Toen [de planken van] de zolder weder op[en]gelegd wierd[en], maakte men de planken van onder mitsgaders de eyke ribben die nog niet waren aan gestoken [aangetast] goed nat met een mengzel van een deel zwavel of vitrioolzuur of olie, in een verglaasde [geglazuurde] pot waarbij negen deelen water waarin de vitrioololie zagtgens wierd ingegoten en met een stok omgeroerd. Dit voorschrift zijnde opgegeven in een tijdschrift als een praeservatief [middel] tegen champignons en alle vochtige muuren, in de hoop dat hier door die onaangename stinkende aardgewassen of mossen zullen worden voorgekomen.

Houte brug Dold[ers]e weg vernieuwd

De houte brug over het kanaal bij de Doldersche weg is dit jaar geheel vernieuwd. Daartoe is gebruikt eykenhout op Eyckenstein gegroeid, gelijk ook de eyke planken der dekzel [brugdek]. Doch achter de jukken ter tegenhouding der grond zijn gelegd sparren van 4 à 5 duimen dik, enigszins vierkant gehakt, en zulks in plaats van planken.

Overneming der erfpacht van Ridderoord

Het huis en tuinen van Ridderoord op erfpagt uitgegeven zijnde is door onvoorziene omstandigheden dit jaar geheel vernietigd [mogelijk wordt bedoeld dat de afwezige eigenaar Edward Taylor het heeft laten vervallen] en door mij als grondeigenaar overgenomen. Ten gevolge daarvan zijn de gebouwen daarop staande, benevens de opgaande boomen van den erfpachthouder gekocht voor f. 2.200,-; dezelve had hem

gekost f. 6.000,- boven en behalven de boomen op den berg waar voor ik had gekregen f. 300,-. Deeze prijs was zoo als door een sloper was geboden. [pag. 86]

Aanmerking over boomen

Ik moet alhier eene uitweiding maken wegens mijne opmerkingen omtrent de bos[s]chen van opgaande boomen. Bestaande daarin dat over het geheel genomen indien de groei gelijk staat [bij gelijke groei-omstandigheden], alle opgaande boomen geschikt tot werkhout zoo als eijken, eschen, sparren, ypen, lariksen en populieren voordeliger zijn, dan die enkel tot brandhout worden gebezigd, zooals beuken, berken enzovoorts. Dewijl het brandhout over het geheel genomen minder geld [opbrengt] dan voor eenige jaren, sederd den veelal geheele invoering van kachels en ijzere schoorsteenen waar in minder brandstoffen verbruikt worden en dan nog veel steenkolen, terwijl daarentegen het hout tot timmerwerk veel al sterk is verminderd en het vreemde hout duurder is geworden. Waardoor bijvoorbeeld een eykenboom van dezelfde dikte meer dan eens zoo veel waarde heeft dan een beukenboom, gelijk ook een spar of den veel meer waarde heeft dan een berkenboom van dezelfde dikte, terwijl de kosten van bereiding der grond, [het] kweeken en zetten dezelfde zijn of minder, zoodat het verder voordeliger is op een stuk verschillende boomsoorten door een te zetten dan enkel eene soort, dewijl elke boom zijn eigen voedsel uit den grond haald en dus verschillende boomen op één stuk grond beter zullen tieren dan van een soort.

Waarom ik ook heb opgemerkt dat in gezaaide sparrenbos[s]chen enkele eyk- en berkenstruiken daartusschen weelig groeien, zonder voorafgaande bereiding der grond. Voorts dat men bij het dunnen van sparren of lariksen of eijkenbos[s]chen niet te lang moet wachten, met daar uit alle krommen en scheven uit te hakken, dewijl [pag. 87] dezelve ouder en dikker wordende, niet alleen enkel brandhout opleveren en meer aan omhakken kosten, maar ook gedurende den groei de andere regte stammen hinderlijk zijn. Ik heb reeds te voren opgemerkt, dat de dunning der bos[s]chen alles[z]ins voordeliger is, dan geheele uitrooying, dewijl een boom na mate zijner ouderdom dubbel in waarde toenemend, immers zoo lang dezelve blijft doorgroeien, hetgeen een goed kenner van boomen alras bemerkt zoodra in de toppen der boomen doode takken of schraler loof komt.

Laan van Berkenstein ingeplant

De Beukenlaan van Berkenstein naar de boerderij waar van de beukenboomen verkocht waren door een tegen f. 1,25 per stuk is voor een gedeelte weder ingeplant in de oude boomgaten, aangevuld met eykenheesters, nadat bij elke heester een halve kruiwagen bouwgrond ter aanvulling was gebracht, dus zonder omspitting der grond.

Planting sparretjes bij [de] Straatweg

In het najaar wierd een groot stuk heide op de schuinsche aangelegde grond bij de Prinselaan of Straatweg beplant met jonge sparretjes gehaald ter dunning uit het gezaaide in 1827 daarop zijn zoo in het najaar 1831 als in het voorjaar 1832 geplant

plusminus 53.000 kleine sparren. De planting wierd aanbesteed à f1,50 per 1000 terwijl op elke vierkante Rhijn[andsche] roede dooreen 20 sparretjes wierden gezet.

Beplanting der oude Ridderoordschelaan na Vuursche

De oude Ridderoordschelaan naar de Vuursche is dit jaar voor een gedeelte beginnende aan de schuinsche weg van De Koekoek beplant [pag. 88] te weerszijde met 4 rijen beuken eyken en berken heesters na dat alvorens den grond twee voeten diep was omgedolven.

1832

Uitdieping oostelijk kanaal

Dit jaar is het oostelijk kanaal van het schut bij Ridderoord tot bij het schaaphok geheel verdiept en hier en daar verbreed zoo dat hetzelfde tot den doorvaart geschikt is en bij die gelegenheid den dam voor de laan naar de Vuursche verlegd tot bij het schaphok.

Planten kleine sparretjes

Men is voortgegaan in het voorjaar met planten van kleine sparretjes uit het gezaaide te weerszijde der groote laan naar de Straatweg en daarmede een groot stuk beplant op het heiveld daarnaast gelegen, gelijk ook in het najaar de ledige vakken in het gezaaide bij De Middag en tus[s]chen De Middag en De Morgen zijn uitgepoot, daar dezelve te dicht stonden, gelijk dan ook in dat sparrebosch de wegen wierden aangelegd.

Verlenging Slingerbeek

De Slingerbeek bij de Chineesche tent in het sparrebosch aldaar is dit jaar verlengd tot aan het eind derzelve, alwaar eene soort van rots van keien is gemaakt met een kleine hoogte daarachter, waarop een bank of vaas kan gesteld worden na goed vinden [wat men maar wil]. Van vijf op Ridderoord bij de goudvischkom gevallen sparren, een spar bij huis en een zeer zware peppel heb ik gekregen 120 voeten lengte planken.

Sparren tot planken gezaagd

Indien men nu uit elke boom dooreen steld 9 planken [te kunnen halen], waarvan de meesten meer dan 1 à 1¹/₂ voeten breed waren, waren er 1.080 voeten, gerekend à 1 stuiver per voet en dus f. 5¹/₂ [per boom]. Hetgeen daar afgerekend [daarvan afgetrokken de kosten van] het rooyen en transport en spaanders voor het hakken van het hout en zagen f. 20,-, [dan] schiet er over f. 30,-, per boom f. 4,73. [pag. 89.]

Op het huis bij de Tolboomsteeg is dit jaar het rieten dak geheel vernieuwd, hetwelk f. 100 heeft gekost.

Uitmodderen Noorderkanaal

Uit het kanaal van de Beukedwarsslaan tot de hooge brug zijn dit jaar uitgemodderd 70 voeders modder [een voer is een turfmaat, afhankelijk van de streek 1 of 2 kubieke meter], dewelke gesteld op 50 cent per voer ruim de kosten van uithaling hebben opgebracht.

Op de Platte Kamp bij de begraafplaats alsmede op den driest [braakliggende grond] bij de Grote Huislaan en in het sparrebosch no. 6, is men voortgegaan met omdelven der grond en beplanten met eykenstek.

1833

Velling en verkoop van opgaande stammen

Van 3 fijne sparren achter de moestuin en bij [het] monument [ter nagedachtenis van Eijcks eerste vrouw], lang circa 45 Utr[echtse] voeten en dik [in] omtrek 50 à 54 Utr[echtse] duimen [heb ik] planken laten zagen, benevens [van] een grove spar bij Chineesche tent. Daarvan zijn gekomen 1.200 voeten plank aan 5/4 geschat op f. 46,50, af voor zagen f. 20,-, over f. 26,50; per boom f. 4,50. [Bij de kosten à 20 gulden moeten worden opgeteld de onrendabele boom]toppen, haar [bast] en spaanders, voor rooien en rijden. Dezelve [bomen] waren oud 46 jaren en dus gewonnen per jaar circa 10 cents de boom.

Hetzelfde jaar verkocht 17 beukenboomen bij den boomgaard, dewelke hebben opgebracht f. 10,50 per stuk en zijnde 54 jaren [oud]. Dezelve hadden 's jaars aan-gewonnen 4 stuivers. Al mede [ook] verkocht 3 fijne sparren op de dwarswal bij sparrebosch no. 2, oud zijnde 16 jaren, voor masten van kleine vaartuigen à f. 3,- dus rijkelijk [verdiend] $1\frac{1}{4}$ stuiver per jaar. Op den Eykelenkamp zijn verkocht 117 beukenboomen door een à f. 2,92. Dezelve waren oud na gis [schatting] twee en veertig jaren.

Droogte en laagte van water

De nazomer sederd de maand julij tot bijna het eind van october was zoo droog en het water in het binnenkanaal zoo laag, dat den 20 november hetzelfde meer dan twee voeten onder de overlopende cascade stond, schoon alle de veldvrugten en het boomgewasch [er] voordelig [bij] stonden. **[pag. 90]**

De droogte en de laagte van het water heeft bevordelijk geweest tot de schoonmaking en op zommige plaatzen uitdieping van het water, waarvoor dan ook het noorderkanaal tot aan het verste heihuis en het oostelijk kanaal tot aan het eind van Ridderoord, benevens de Slingersloot aldaar en eenige slooten om het weiland bij den Tolboom goed zijn uitgehaald [uitgebaggerd] geworden en daaruit een goed deel modder is gekomen.

Hermitage opgemaakt

De Hermitage op Ridderoord is ook dit jaar in orde gebracht en geverfd,

Druivenkast vernieuwd

De druivenkast namenlijk al het houtwerk benevens de glasramen geheel vergaan zijnde, is dit jaar geheel vernieuwd.

Planting van sparrebossen bij Middag en bij Melkspoor ook bij weg van Ridderoord O. [Oost] zijde

Dit jaar is een stuk heide en driest [braak land] bij De Middag tus[s]chen de Nieuwe Laan naar Straatweg en de landen van Ridderoord, groot ongeveer negen morgen omwalt en met berkenstekhout beplant en in het najaar zijn daar op geplant zestig duizend kleine sparretjes, gehaald uit het drie jaaren geleden gerooide bosch na den Straatweg, waar in dezelve te digt stonden, op de wijze zooals de vorige jaren, namelijk door het maken van gaatjes, eerst door afplagging der heizode, omlegging van den grond in het afgeplagde, waarin met de schop een sleuf wierd gemaakt, in welke het kleine sparretje met een kluitje uitgestoken zijnde goed wierd ingeplant. Men had eenige tijd vooruit [van te voren] de gaatjes gemaakt en aanbesteed à 60 cents per duizend en het inplanten à 70 cents, dus te samen à 130 cents per duizend. Deze planting beviel ongemeen [zeer goed] daar er van de 1.000 na gissing niet meer dan 50 niet groeiden en de kosten minder bedraagd dan de zaaying, te weten wanneer men de kleine sparretjes zelve heeft.

[Bijgevoegd:] *Aanmerking op de schets door M.J. Eyck van Zuylichem anno 1852*

[Voorzijde] Vijf en dertig jaar was ik oud toen ik de schets begon te schrijven, thans in mijn acht en tachtigste jaar zijn vijf en zeventig jaren verlopen sinds het landgoed door mijn vader wierd aangekocht. Sedert dien tijd heeft den waardigen man alles aangewend wat hem mogelijk was ter verbetering. Tot het noodnottige jaar **1787**, wanneer het politiek systhema van dien tijd, mijn vader van hetzelfde beroofde, totdat door omkeering van zaken in 1795 dit landgoed weder aan den wettigen eigenaar wierd terug gebracht.

Daar in dit tijdsverloop veel was veronachtzaamd en bedorven, heeft hij tot aan zijn dood wederom gedaan wat hem mogelijk was ter verbetering. Na zijn overlijden in **1802** eigenaar geworden, heb ik dit landgoed op grooter schaal kunnen beteren en vergrooten zoo door aankoop van omliggende landen als door verbetering der landen als aanleg van uitgestrekte sparren en andere bos[s]chen, kostbare watergravingen, groote en aanzienlijke vertimmeringen en oprigting van huizen, en daar door het landgoed tot eene hoogte te brengen, zoo als er maar enkele in deeze provincie gevonden worden.

Zoo wel mijn vader als ik, hebben zulks gedaan met inspanning van geest en lichaamsvermogen, en met aanwending van groote geldelijke opofferingen, daar men globaal kan berekenen dat zoo de vertimmeringen als aanplantingen, graving enzovoorts ver over de f.100.000 hebben gekost, behalven de groote sommen bij den aankoop besteed.

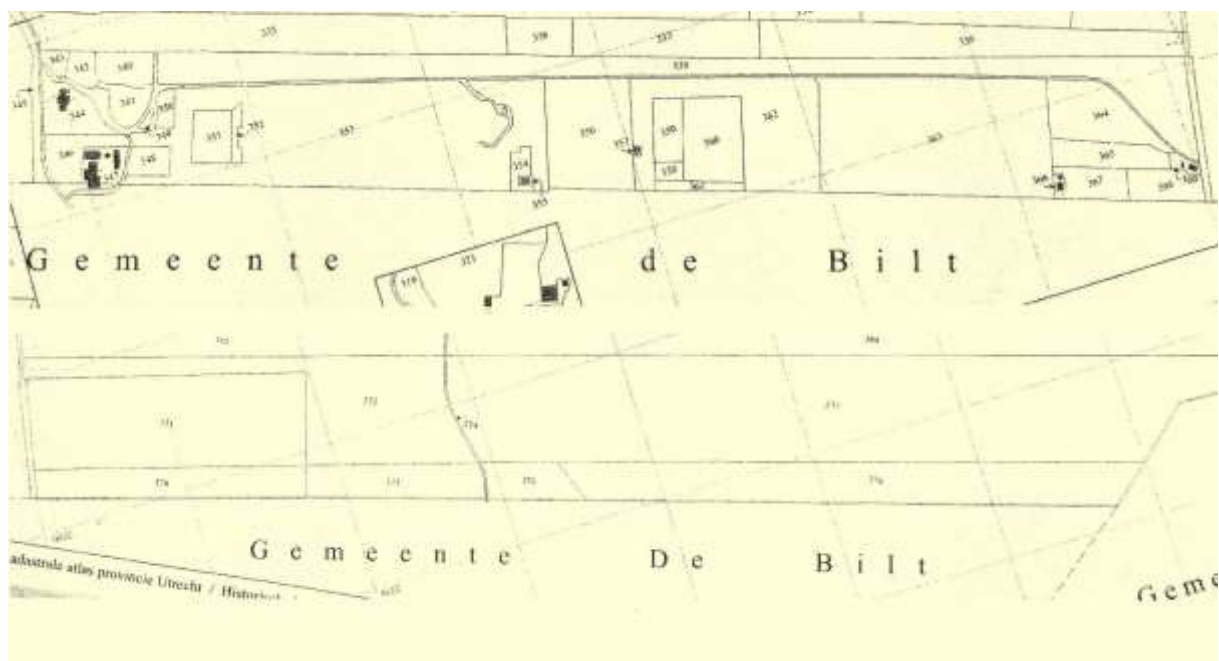
Meenigte guure voor- en najaarsdagen hebben wij bijgewoond om bij plantingen en gravingen toe te zien dat alles behoorlijk geschiedde. Ik heb zoo veel mogelijk op getekend het geen van jaar tot jaar gedaan is gelijk uit de korte schets kan blijken. Ook heb ik deeze voorrede er bij gevoegd om het nageslacht indachtig te maken op de voordeelen [tweede blad] die zij kunnen genieten, indien zij het voetspoor hunner voorgangers volgende en met het opgetekende nut doende met dezefde volharding voortgaan dit landgoed te besturen.

Ik heb deze aanmerking er bij gevoegd tevens om de nakomelingen met dankbaar aandenken te herinneren, hoe mijn vader en ik de spaarpenningen liever dan die te verteeren of aan genoegens uit te geven, dezelve hebben besteed tot verbetering en verfraaying, waarvan zijl. het nut kunnen trekken en genoeg smaken.

Indien bij de nakomelingen soms het denkbeeld mogt opkomen, dat het een en ander volgens hun oordeel beeter of anders gedaan had kunnen zijn, moeten zij bedenken, dat tijdsomstandigheden niet altoos dezelfden zijn, dat men door ondervinding leerd en dan dat zij door het nageslacht ook bedild [bevit] konden worden.

Ik eindig met te erkennen dat alles met Gods hulp en bijstand is verrigt, terwijl uit de nevens gevoegde praesumptieve berekening [geschatte taxatie] de waarde van het landgoed kan worden opgemaakt. [dit financiële overzicht werd niet aangetroffen.] Welk lot dit landgoed zal te beurt vallen is alleen de Opperbestuurder bekend., of het bijeen of in de familie zal kunnen blijven of van een gescheurd, of verkocht. Maar het is in den loop van al het ondermaansche waarvan de wijze koning Salomo zeide, dat er een tijd is van verzamelen en een tijd van vernietiging.

Bijlage 1: het bezit van Maurits Jacob Eijck bij Eijckenstein in 1832. Uit: Maartensdijk in 1832. Grondgebruik en eigendom (2 dln.) Kadastrale atlas provincie Utrecht nr. 18 (Utrecht 2009).

Post nr.	Achternamen	Voornamen	Beroep	Woningplaats	Art.	Soort eigendoms	Oppervl.	Kl. ong.	Kl. geh.	Aftek.	Ink. ong.	Ink. geh.
A373	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	1.6320	3		0,98	8,26	
A374	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	weg	0,9890	1		0,25	0,00	
A375	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	0,4650	2		5,34	8,49	
A376	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	heide	5,8610	1		0,00	4,40	
A377	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	heide	20,3040	1		0,00	15,28	
A335	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	bevecht	3,7120	34		1,49	24,52	
A336	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	bevecht als bouwland	0,5200	1		0,25	10,28	
A337	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	bevecht als bouwland	1,0310	5		0,57	5,72	
A338	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	heide	2,8390	2		0,00	9,71	
A339	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	bevecht	5,2980	23		3,12	68,69	
A340	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	terrein van vermaak als bouwland	0,5690	1		0,15	10,11	
A341	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	pluimvee als bouwland	0,4040	1		3,18	10,51	
A342	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin	3,1810	2		3,08	8,81	
A343	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	kastbosch als bouwland	0,1320	1		0,05	3,25	
A344	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin en erf	0,7280	1	3	0,29	18,98	345
A345	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	weg	0,4050	1		0,00	0,81	
A346	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	kastbosch	0,4820	1		0,19	12,34	
A347	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin en erf	3,2100	1	10	0,12	8,22	185
A348	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	boortegard	2,2540	2		0,18	13,70	
A349	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	boortegard	3,9340	2		0,01	1,70	
A350	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin	3,7300	1		0,09	0,13	
A351	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin	3,4270	1		9,17	28,54	
A352	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	boortegard	2,2980	3		0,04	3,50	
A353	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	kastbosch als bouwland	1,6710	1		3,05	190,15	
A354	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin	0,1480	2		0,08	0,64	
A355	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin en erf	0,0290	1	21	0,01	0,75	18
A356	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	weiland	1,5010	3		6,74	44,18	
A357	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin en erf	0,0150	1	21	0,01	0,40	18
A358	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin	0,1070	1		0,04	7,89	
A359	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	weiland	0,2780	3		0,19	9,40	
A360	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	heide	0,3610	2		0,00	8,26	
A361	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	heide	0,1750	3		0,07	1,76	
A362	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	2,9020	2		1,60	25,02	
A363	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	2,2950	2		2,11	39,64	
A364	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	1,1440	3		0,40	5,72	
A365	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	0,5680	1		0,22	5,56	
A366	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin en erf	0,4920	1	21	0,02	1,25	18
A367	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	0,4170	3		0,17	0,75	
A368	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	0,4760	3		0,19	0,65	
A369	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	tuin en erf	0,0890	1	22	0,04	2,42	15
A370	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	2,3310	3		0,83	11,66	
A371	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	doorbosch	7,0710	2		2,88	35,26	
A372	Eyck van Zuylichem	M.J. van	burgemeester	Maartensdijk	53	heide	5,8350	2		0,00	1,48	

Bijlage 2: Noten

1. Auke van der Woude, *Het lege land. De ruimtelijke orde van Nederland, 1798-1848*. Amsterdam 1987.
<http://www.landgoederen.nl> en <http://landschapsbeheer.nl>
2. Zie *Catalogus van zeer belangrijke openbare verkoop van het landgoed Eyckenstein c.a. 1876* (Utrecht 1876) in Familie archief Eyck van Zuylichem, Nationaal Archief Den Haag, inventaris nr. 3.20.86, nr. 222.
3. Voor het volgende Anne Doedens, 'De avonturen van de patriotten Adriaan Hendrik Eyck en Maurits Jacob Eyck van Zuylichem', in: *St Maarten*, nr. 37, december 2009), p. 17-21. Voorts zie men de volgende posts van de hand van dezelfde op de site van www.onlinemuseumdebilt.nl Het gaat om nr. 1, 'Een uniek document van Adriaan Hendrik Eyck uit 1788' en 2, 'Patriots protest'.
4. Voor de wederwaardigheden van Maurits Adriaan Eyck vanaf 1811 werd ondermeer gebruik gemaakt van R. van Immerseel e.a. *Eyckenstein. Op de grens van zand en veen*. Utrecht 2010. Zie ook de volgende posts van de hand van Pieter van Hees op de site van www.onlinemuseumdebilt.nl Het gaat om 'Maurits Jacob Eyck van Zuylichem. Burgemeester van Maartensdijk' en van de hand van Anne Doedens de post 'Bijzondere wandelroutes en objecten op het landgoed Eyckenstein'.
5. Zie op www.onlinemuseumdebilt.nl de post van de hand van Pieter van Hees, 'Frans Nicolaas Marius Eyck van Zuylichem, burgemeester van Maartensdijk, 1847-1867'.
6. Zie *Beschrijving van de buitenplaats Eyckenstein* door Maurits Jacob Eyck met memorie 1852, in Nationaal Archief Den Haag, Familiearchief Eyck van Zuylichem, inventaris nr. 3.20.86, nr. 178.